

Vissa frågor om regional utvecklingspolitik

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet 162 motionsyrkanden rörande olika frågor inom den regionala utvecklingspolitiken. Bland annat behandlas yrkanden om regionala tillväxtprogram, regional tillväxt och genusperspektiv, kapitalförsörjning, återförande av vattenkraftsmedel, landsbygds- och skärgårdsfrågor samt omlokalisering av statlig verksamhet. Samtliga motioner avstyrks av utskottet.

I fråga om regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m. avstyrker utskottet motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbete med bl.a. en förstärkt koppling mellan sammanhållningspolitikens mål, Lissabonstrategins prioriteringar och en svensk strategi för regional utveckling. I en reservation (m, fp, kd, c) sägs att i stället för den traditionella regionalpolitiken krävs en politik för regional tillväxt som bygger på att varje region ges ansvar och befogenheter, vilket innebär möjligheter att växa utifrån sina egna förutsättningar.

När det gäller regional tillväxt och genusperspektiv avstyrks motionsyrkandena med motivering att åtgärder vidtagits och arbete pågår. Bland annat har regeringen fortsatt att prioritera att medel till regionala resurscentrum beviljas via Nutek. I en reservation (m, fp, kd, c) redovisas uppfattningen att en öppen inställning till olika livsstilar skapar en dynamik, som inte bara gagnar tolerans och mänskliga värden utan även ekonomisk tillväxt.

Vidare avstyrker utskottet motionsyrkanden om riskkapital och kreditförsörjning med särskild betydelse för regional utvecklingspolitik med åberopande av bl.a. det statliga stödet till kreditgarantiföreningarna och möjligheten att använda strukturfondsstöd till riskkapital. En statlig lånegaranti för lån till särskilt mindre företag med begränsad tillgång till säkerhet förordas i en reservation (m, fp, kd, c).

Yrkanden om återförande av vattenkraftsmedel till de producerande regionerna eller om en utredning av ett sådant system avstyrks av utskottet, som erinrar om gällande principer för statens budgetsysteem. I en reservation (kd, v, c, mp) begärs att en utredning tillsätts för att studera frågan om vilken modell som är lämplig. När det gäller landsbygds- och skärgårds-

frågor avstyrks motionsyrkandena med hänvisning till bl.a. pågående utredningsarbete inom Ansvarskommittén. Uppfattningen att statens insatser för landsbygdsområden bör samlas i en sammanhållen landsbygdspolitik framförs i en reservation (m, fp, kd, c).

Utskottet avstyrker också yrkanden om omlokalisering av statlig verksamhet; enligt utskottet bör nu gällande principer för omlokalisering följas samtidigt som det måste finnas en öppenhet för nya åtgärder på sikt. I en reservation (m, fp) sägs att frågan om lokalisering av statliga verk i första hand bör övervägas i samband med nyetablering eller omstrukturering av verk. Enligt uppfattningen i en annan reservation (kd, c) bör regeringen lägga fast en långsiktig och strategisk plan med mål för omlokalisering av statlig verksamhet. I en ytterligare reservation (v, mp) anförs att en omlokalisering kan främja både en myndighets utveckling och utvecklingen i en lokal arbetsmarknadsregion.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Utskottets överväganden	9
Regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m.	9
Motionerna	9
Vissa kompletterande uppgifter	11
Utskottets ställningstagande	22
Regional tillväxt och genusperspektiv	24
Motionerna	24
Vissa kompletterande uppgifter	25
Utskottets ställningstagande	28
Riskkapital och kreditförsörjning med särskild betydelse för regional utvecklingspolitik	30
Motionerna	30
Vissa kompletterande uppgifter	32
Utskottets ställningstagande	38
Lokal förvaltning	38
Motionerna	38
Vissa kompletterande uppgifter	39
Utskottets ställningstagande	41
Återförande av vattenkraftsmedel	41
Motionerna	41
Vissa kompletterande uppgifter	42
Utskottets ställningstagande	43
Landsbygds- och skärgårdsfrågor	44
Motionerna	44
Vissa kompletterande uppgifter	48
Utskottets ställningstagande	55
Omlokalisering av statlig verksamhet	56
Motionerna	56
Vissa kompletterande uppgifter	58
Utskottets ställningstagande	62
Utvecklingen i län och regioner	63
Motionerna och vissa kompletterande uppgifter	63
Utskottets ställningstagande	63
Reservationer	64
1. Regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m., punkt 1 (m, fp, kd, c)	64
2. Regional tillväxt och genusperspektiv, punkt 2 (m, fp, kd, c)	66
3. Riskkapital och kreditförsörjning med särskild betydelse för regional utvecklingspolitik, punkt 3 (m, fp, kd, c)	67
4. Lokal förvaltning, punkt 4 (m, fp, kd, c)	68
5. Återförande av vattenkraftsmedel, punkt 5 (kd, v, c, mp)	69
6. Landsbygds- och skärgårdsfrågor, punkt 6 (m, fp, kd, c)	70

7. Omlokalisering av statlig verksamhet, punkt 7 (m, fp)	72
8. Omlokalisering av statlig verksamhet, punkt 7 (kd, c)	73
9. Omlokalisering av statlig verksamhet, punkt 7 (v, mp)	73
Särskilt yttrande	75
Regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m., punkt 1 (v)	75
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	76
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	76
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	83
<i>Bilaga 2</i>	
Motioner som berör åtgärder i särskilda regioner	92

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N254 yrkandena 22 och 24, 2004/05:N272 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N306 yrkande 3, 2004/05:N317, 2004/05:N399 yrkande 2, 2005/06:U338 yrkande 15 i denna del, 2005/06:U339 yrkande 8, 2005/06:N204, 2005/06:N215 yrkande 5, 2005/06:N383 yrkande 19, 2005/06:N394, 2005/06:N416 och 2005/06:N469.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Regional tillväxt och genusperspektiv

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N201 yrkandena 1–5, 2004/05:N398 yrkande 15 och 2005/06:N461.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. Riskkapital och kreditförsörjning med särskild betydelse för regional utvecklingspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N219, 2004/05:N341, 2004/05:N359 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N381, 2004/05:N406 yrkandena 1–4, 6 och 7, 2004/05:N407 yrkande 1, 2004/05:N424, 2005/06:N201, 2005/06:N275, 2005/06:N358, 2005/06:N368, 2005/06:N383 yrkande 5, 2005/06:N401, 2005/06:N404, 2005/06:N454, 2005/06:N481 yrkande 17 och 2005/06:A309 yrkandena 25 och 31.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

4. Lokal förvaltning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N407 yrkande 6, 2005/06:N309 yrkande 2 och 2005/06:N439 yrkande 9.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

5. Återförande av vattenkraftsmedel

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N223, 2004/05:N233, 2004/05:N257 yrkande 4, 2004/05:N293, 2004/05:N331, 2004/05:N333, 2004/05:N398 yrkande 12, 2005/06:N297, 2005/06:N349, 2005/06:N382 yrkande 2 och 2005/06:N430.

Reservation 5 (kd, v, c, mp)

6. Landsbygds- och skärgårdsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N277 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N320, 2004/05:N327, 2004/05:N336, 2004/05:N361, 2004/05:N364 yrkandena 1–3, 2004/05:N409 yrkande 12, 2004/05:N414 yrkande 1, 2004/05:N428, 2004/05:Bo305 yrkande 1, 2005/06: MJ350 yrkande 11, 2005/06: MJ356 yrkande 2, 2005/06: MJ519 yrkan-

de 26, 2005/06:MJ524 yrkande 3, 2005/06:N223, 2005/06:N230, 2005/06:N231, 2005/06:N243 yrkande 1, 2005/06:N249, 2005/06:N278, 2005/06:N296, 2005/06:N301, 2005/06:N302 yrkande 12, 2005/06:N309 yrkande 8, 2005/06:N316, 2005/06:N320, 2005/06:N342, 2005/06:N345 yrkande 3, 2005/06:N381 yrkande 1, 2005/06:N383 yrkandena 16 och 17, 2005/06:N388 yrkande 1, 2005/06:N443 yrkandena 39 och 41 samt 2005/06:N481 yrkandena 11, 13, 18 och 20.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

7. Omlokalisering av statlig verksamhet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:N239, 2005/06:N246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N261, 2005/06:N280, 2005/06:N302 yrkande 3, 2005/06:N313 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N314, 2005/06:N382 yrkande 5 och 2005/06:N439 yrkande 4.

Reservation 7 (m, fp)

Reservation 8 (kd, c)

Reservation 9 (v, mp)

8. Utvecklingen i län och regioner

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju295 yrkande 6, 2004/05:N236, 2004/05:N238 yrkandena 2, 6 och 7, 2004/05:N239 yrkandena 1 och 14, 2004/05:N241 yrkande 4, 2004/05:N308 yrkande 6, 2004/05:N319, 2004/05:N342, 2004/05:N345, 2004/05:N349 yrkande 1, 2004/05:N354, 2004/05:N403 yrkande 5, 2004/05:N404 yrkandena 2, 4 och 5, 2004/05:N409 yrkandena 1 och 6, 2004/05:N414 yrkande 13, 2004/05:N434, 2004/05:N437, 2004/05:N444, 2004/05:N452, 2005/06:Sk298 yrkande 7, 2005/06:Ju481 yrkande 9, 2005/06:N206, 2005/06:N209, 2005/06:N210, 2005/06:N245 yrkande 1, 2005/06:N267, 2005/06:N268, 2005/06:N269, 2005/06:N279, 2005/06:N302 yrkande 1, 2005/06:N305 yrkandena 1, 2, 5 och 8, 2005/06:N324, 2005/06:N325, 2005/06:N337, 2005/06:N375, 2005/06:N380 yrkande 10, 2005/06:N382 yrkande 8, 2005/06:N406, 2005/06:N438 yrkande 1 och 2005/06:N443 yrkandena 2 och 34.

Stockholm den 23 februari 2006

På näringsutskottets vägnar

Marie Granlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Marie Granlund (s), Per Bill (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Eva Flyborg (fp), Sylvia Lindgren (s), Berit Högman (s), Karl Gustav Abramsson (s), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne Ludvigsson (s), Anne-Marie Pålsson (m), Lars Johansson (s), Reynoldh Furustrand (s), Gunilla Wahlén (v), Håkan Larsson (c), Lars Ångström (mp) och Lars Lindén (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

dels 47 motioner från allmänna motionstiden 2004/05,

dels 68 motioner från allmänna motionstiden 2005/06.

I motionerna (med totalt drygt 160 yrkanden) berörs frågor inom regional utvecklingspolitik, sedda i ett brett perspektiv. På ett område, nämligen omlokalisering av statlig verksamhet, skall noteras att motionerna i detta betänkande enbart har väckts under den allmänna motionstiden 2005/06. (De motioner om omlokalisering som väcktes under den allmänna motionstiden 2004/05 behandlades i betänkande 2004/05:NU2.)

Utskottets överväganden

Regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med hänvisning till bl.a. pågående arbete avslå motionsyrkanden om regionala tillväxtprogram och strukturfondsprogram m.m

Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c) och särskilt yttrande (v).

Motionerna

I motion 2004/05:N317 (s) framhålls vikten av kunskapsutveckling i små och medelstora företag för att kunna säkra tillväxten och välbefindandet i Sverige. En ny typ av organisation behöver byggas upp för att tillgodose företagarnas behov. En möjlig väg att gå är att bygga upp regionala kompetenscentrum. Dessa skulle ta formen av en mötesplats för företagare där utbildningsbehoven fångas upp och samordnas. De skulle också fylla en viktig kontaktfunktion mellan myndigheter och företag, menar motionärerna.

Socialt företagande har visat sig mycket framgångsrikt för att integrera de mest utsatta grupperna i samhället och arbetslivet, hävdas det i motion 2005/06:N394 (s). Ekonomiskt stöd från EU har varit strategiskt viktigt för många sociala företag. Dessa erfarenheter måste tas till vara samtidigt som det sociala företaget prioriteras i kommande svenska strukturfondsprogram för åren 2007–2013, anför motionären.

I motion 2005/06:N416 (s) betonar motionären betydelsen av EU-projekt för utveckling och tillväxt. På senare tid har dock problemen med brist på offentliga medel för medfinansiering uppstått, vilket har resulterat i att Sverige gått miste om EU-medel för tillväxtfrämjande framtidsprojekt. Det bör därför övervägas hur ökade medel för medfinansiering av EU-medel kan skapas, fortsätter motionären.

Motionären bakom motion 2005/06:N469 (s) lyfter fram den stora betydelse EU:s strukturfonder har för den regionala utvecklingen i norra Sverige. Motionären påpekar att dagens system där medlen betalas ut i efterskott innebär att det främst är aktörer från den offentliga sektorn med stark kassa som kan driva utvecklingsinsatser. Det är dock viktigt att också näringslivet deltar i olika utvecklingsinsatser. Därför, fortsätter motionären, måste de offentliga regelsystemen vara flexibla eftersom samhället tjänar på att näringslivet driver tillväxtskapande utvecklingsinsatser.

Vid verksamhetsförändringar inom den statliga organisationen bör inte bara vinster vid en rationalisering beaktas. Hänsyn bör även tas till effekten på näringslivets konkurrenskraft och hur kostnaden för andra statliga

verksamheter påverkas, argumenteras det i motion 2004/05:N254 (fp). Vidare framhålls att en reformering av de regionala tillväxtprogrammen är nödvändig för att konkreta åtgärder skall kunna vidtas. Frankrike nämns som exempel på ett land med en annan typ av tillväxtavtal med en statlig garanti om tillväxtmedel. Motionärerna menar att det kan vara värt att pröva en sådan modell.

EU:s jordbrukspolitik måste avregleras till år 2015, och EU:s regionalpolitik måste reformeras radikalt, anser Folkpartiet i motion 2005/06:U338. Solidariteten inom unionen talar för att rikare länder stöder fattigare, men politiken måste få en annan inriktning och utformning. De allra fattigaste regionerna i de nya länderna bör stöttas, vilket innebär en omprioritering från de regioner som i dag får stöd. Huvuddelen av regionalstödet skall dock skötas av länderna själva, anser Folkpartiet.

I motion 2005/06:N383 (fp) tas olika organisatoriska frågor upp med anknytning till EU:s strukturfondspolitik och den svenska regionala utvecklingspolitiken. Den byråkrati som utvecklats i administrationen av målområdena måste motverkas, så att EU-stöden kan utnyttjas på ett effektivt sätt, sägs det. EU:s översyn av målområdena måste innebära att den inhemska politiken anpassas så att inte satsningarna i de mest utsatta delarna i landet motverkas. Även den administrativa indelningen för EU-stöden måste vara lokalt förankrad, anser motionärerna.

Motionärerna till motion 2004/05:N399 (kd) menar att det regionala partnerskapet har blivit alltför avlägset för de personer och små företag som förmodligen bäst skulle kunna ta till vara på tillväxtavtalens intentioner. För ett bättre resultat krävs det att man når de människor som har idéerna men inte resurserna för att genomföra dem. Ett annat villkor för ett bra genomförande är att de politiker och tjänstemän inom kommunen som ansvarar för näringslivet måste engageras i tillväxtprogrammen, under förutsättning att en sådan extra kostnad finansieras. Motionärerna avvisar inte heller tanken på ett kommunalförbund som samverkansorgan under en övergångsperiod.

I motion 2005/06:U339 av Vänsterpartiet argumenteras för att regeringen i EU skall agera för att större delen av strukturfondspolitikerna avvecklas och kompetensen återförs till medlemsländerna. Det som kan finnas kvar inom EU är till exempel riktade insatser till de allra fattigaste områdena. En aktuell motsättning är den mellan de nettobetalande länderna och de länder som sänker skatterna samtidigt som de får stora penningssummor från EU.

I motion 2004/05:N272 (c) framhålls att utvärderingarna av de regionala tillväxtprogrammen har visat ett intresse för att öka kunskapen om tillväxtfrågor. Motionärerna hävdar att ett än mer lokalt perspektiv på tillväxt, inom ramen för globaliseringens villkor, är nyckeln till vad som verkligen kan kallas hållbar tillväxt. Den sociala ekonomin har betydelse för tillväxten. Därför bör regeringen i arbetet med de regionala tillväxtprogrammen

se till att den sociala ekonomins aktörer får möjligheter att delta på rimliga villkor. Motionärerna uppmanar regeringen att ta fram mätbara indikatorer på den sociala ekonomins bidrag till hållbar tillväxt.

Motionärerna till motionerna 2004/05:N306 (c) och 2005/06:N215 (c) lyfter fram den sociala ekonomins betydelse för tillväxtprogrammen och menar att den även i framtiden bör ges en betydande roll i utformningen och genomförandet av tillväxtprogrammen och vid insatser inom strukturfondernas ram.

Det administrativa synsättet på EU-medel och det sätt på vilket Sverige organiserar sin genomförande- och beslutsorganisation leder till att Sverige inte fullt ut använder medlen som tilldelats från strukturfonderna, hävdas det i motion 2005/06:N204 (c). Förändringar måste därför göras inför kommande period om man vill stärka den regionala utvecklingspolitiken och se till att EU-medlen blir ett tillskott. Genomförandeorganisationen skall vara lokalt och regionalt förankrad under överseende av *en* nationell myndighet. Därmed kan nuvarande förvaltningsmyndigheter avvecklas och antalet nationella myndigheter med ansvar på området reduceras till en enda. Detta gagnar enkelhet och effektivisering med minskade administrativa kostnader som följd, menar motionären.

Vissa kompletterande uppgifter

Ansvarskommittén

Den framtida regionala utvecklingspolitiken kommer att vara starkt beroende av vad som händer med den s.k. Ansvarskommitténs förslag. I utskottets betänkanden 2004/05:NU2 och 2005/06:NU2 redovisas kommitténs arbete noggrant (dir. 2003:10). I det följande ges därför en sammanfattad information i dessa delar och i övrigt hänvisas till nämnda betänkanden.

Arbetet i kommittén (ordförande: landshövding Mats Svegfors) bedrivs i två etapper. Den första etappen resulterade i delbetänkandet Utvecklingskraft för hållbar välfärd (SOU 2003:123) där kommitténs bedömning var att det i ett längre perspektiv kommer att uppstå en stark obalans mellan behov och tillgängliga resurser. I den andra etappen skall kommittén analysera och bedöma om strukturen och uppgiftsfördelningen inom staten och mellan staten, landstingen och kommunerna behöver förändras. Kommittén skall lämna sitt slutbetänkande i februari 2007.

Två underlagsrapporter har överlämnats till Ansvarskommittén. De har utarbetats av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) samt av Nordregio och Eurofutures. Båda studierna har kommit fram till att ett betydande antal uppgifter med anknytning till tillväxt och utveckling bör hanteras på regional nivå. Genom att samla ansvaret för dessa frågor på regional nivå är förhoppningen att det skapas utrymme för ett tvärsektorielt arbetssätt. I båda studierna är slutsatsen att dagens länsindelning inte är ändamålsenlig.

Den framtida sammanhållningspolitiken

Även när det gäller sammanhållningspolitikens organisation är grundläggande förändringar att vänta. EU-kommissionen presenterade i juli 2004 sina förslag till förordningar för den nya programperioden 2007–2013. Regeringens förhandlingsarbete när det gäller EU:s sammanhållningspolitik innebar en budgetrestriktiv hållning, en minskad total utgiftsnivå på 1 % av EU-ländernas bruttonationalinkomst, en koncentration till nya medlemsstater och en inriktning där relativt välmående länder i större utsträckning själva utjämnar regionala skillnader inom ramen för ett europeiskt ramverk.

Regeringen har vidare uttryckt att sammanhållningspolitiken bör få en tydlig koppling till tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i linje med målsättningarna i Lissabonstrategin. De insatser som skall finansieras med EU-medel måste ha ett verkligt mervärde på gemenskapsnivå.

Vid toppmötet mellan stats- och regeringscheferna i december 2005 kunde en överenskommelse träffas om det finansiella perspektivet, sammanhållningspolitiken inbegripen, under nästa period som löper åren 2007–2013.

Vid mötet antogs utgiftsramar för hela perioden samt nåddes en överenskommelse om en total översyn av samtliga utgifter inklusive den gemensamma jordbrukspolitiken. Även den brittiska rabatten skall ingå i översynen. Uppgörelsen innebar att det samlade utgiftstaket blir 862 miljarder euro för hela perioden, motsvarande 1,045 % av EU-ländernas samlade bruttonationalinkomster. Medlen för sammanhållningspolitiken utgör drygt en tredjedel av den totala finansieringsramen, nämligen 308 miljarder euro för hela perioden.

De tre målen för den nya sammanhållningspolitiken är:

1. **Konvergens**, som innebär att regioner där den köpkraftsjusterade bruttonationalprodukten per capita är mindre än 75 % av unionens genomsnitt kan främjas. 81,7 % av totalbeloppet för sammanhållningspolitiken beräknas gå till detta mål.
2. **Regional konkurrenskraft och sysselsättning**, vilket innebär att regioner som inte är lika utsatta som enligt konvergenskriteriet kan främjas. 15,8 % av totalbeloppet för sammanhållningspolitiken beräknas gå till detta mål.
3. **Territoriellt samarbete** som ungefärligen motsvarar nuvarande Interreg. 2,4 % av totalbeloppet för sammanhållningspolitiken beräknas gå till detta mål.

Slutresultatet är emellertid inte klart ännu eftersom beslutsprocessen inte är avslutad i EU:s institutioner. Enligt tidsplanen har inledande samtal hållits mellan Europaparlamentet, kommissionen och ministerrådet i slutet av januari. I februari skall kommissionen presentera ett förslag till s.k. interinstitutionellt avtal (genom vilket budgetplanen formaliseras), som parterna sedan kommer att förhandla kring. En generell bedömning är att överenskommelsen skall kunna läggas fast under våren 2006.

För Sveriges del innebär uppgörelsen att endast de två sistnämnda målen är aktuella. Hela landet är stödberättigat inom målet för konkurrenskraft och sysselsättning och 17 av landets län är stödberättigade för framtida gränsregionalt Interregarbete.

Beloppen för den framtida sammanhållningspolitiken är inte helt jämförbara med de nuvarande eftersom medlen för landsbygdsutveckling i nästa period helt kommer att ligga inom jordbrukspolitiken och inte till någon del inom strukturfonderna. Slutresultatet i fråga om medel för svensk del i framtiden kan dock bli relativt likvärdigt med i dag eftersom en viss del av landsbygdsutvecklingsmedlen kan användas till regional utveckling.

Regeringen anser att förhandlingarna innebar en framgång genom att den totala budgeten kunde pressas ned (som procent av ländernas samlade bruttonationalinkomst) samt genom den modernisering som aktualiseras i den nämnda översynen. Sverige är fortfarande en stor nettobidragsgivare men nu tillsammans med flera andra EU-länder. Vidare kommer inte Sveriges avgift till EU att öka i avsevärd omfattning.

En forskningsrapport (2005:5) från Sieps (Svenska institutet för europapolitiska studier) tar upp frågan om anpassningen av EU:s sammanhållningspolitik till behoven hos de nya medlemsstaterna. Rapporten är ett resultat av ett samarbete mellan Sieps forskare och forskare i Lettland, Polen, Ungern, Slovakien, Tjeckien och Österrike. Studien visar t.ex. att de nya medlemsländerna hittills inte själva har formulerat vilka behov de har av stöd utan i stället försökt anpassa sig till alla de mål som formulerats för EU:s struktur- och sammanhållningspolitik. Länderna har således inriktat sig på bidragsmaximering. Bland de slutsatser som dras i studien kan följande nämnas: Om fokus skiftade från skillnader mellan regioner till skillnader mellan medlemsstater skulle detta sannolikt både tillfredsställa EU:s nettobetalande länder och ge de nettomottagande länderna ökad kontroll över politiken.

Den svenska organisationen inför den framtida sammanhållningspolitiken

Som redovisats i utskottets betänkande 2005/06:NU2 (s. 23) beslutade regeringen i december 2004 att tillkalla en särskild utredare (generaldirektör Lars Högdahl) med uppdrag att lämna förslag till organisation för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik i Sverige under programperioden 2007–2013 (dir. 2004:177). Kommittén benämndes Organisationsutredningen för regional tillväxt. Utredarens uppdrag var att föreslå en organisation för förvaltning och genomförande av berörda program samt att kartlägga och analysera partnerskapets roll och funktion. I november 2005 lämnades en delredovisning (Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i en ny geografi, SOU 2005:93) med förslag på *en* nationell myndighet i enlighet med uppdraget.

Utredarens delredovisning har varit utsänd på remiss t.o.m. den 15 januari 2006. En remissammanställning skall enligt uppgift färdigställas under våren 2006.

I oktober 2005 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv (dir. 2005:112) till utredningen. Slutbetänkandet med titeln Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i hela landet (SOU 2006:3) presenterades i januari 2006. Bland annat förtydligades förslagen från den tidigare delredovisningen i slutbetänkandet. En kort sammanfattning av förslagen redovisas i det följande:

- Resurserna för den regionala utvecklingspolitiken och strukturfonderna samordnas.
- Färre och större funktionella regioner ger bättre möjligheter till kraftsamling.
- Beslut i samband med regionernas prioriteringar åvilar ett politiskt organ, varigenom det demokratiska inflytandet tryggas och ansvaret tydliggörs.
- Den politiskt styrda utvecklingsorganisationen bör vara överordnad förvaltningsorganisationen.
- Ansvaret mellan olika aktörer inför genomförandet av program behöver klargöras.
- Det förordas att kommunala samverkansorgan skall kunna få del av länsanslaget på samma sätt som i dag gäller för självstyrelseorganen.
- Ambitionen/målbilden bör vara att skapa förutsättningar för fler lönsamma företag och fler människor i arbete. Jämställdhet, integration och hållbar utveckling bör integreras i strategier och program.
- Regionala utvecklingsplaner och regionala tillväxtprogram bör vara länens huvuddokument för den regionala utvecklingen.
- Det föreslås att strukturfondsprogrammen inför nästa programperiod skall avse hela riket (NUTS 1-nivå). Delprogram kan dock behöva utarbetas för de fyra nordligaste länen (NUTS 2-regioner).

Slutbetänkandet skall enligt uppgift tas upp vid en hearing som planeras till den 23 februari 2006.

I motion 2005/06:N394 (s) aktualiseras strukturfondernas betydelse för nya arbetstillfällen genom etablering av sociala företag. I detta sammanhang kan informeras om att det sociala företagandet har tagits upp i regeringens skrivelse 2005/06:23 om Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning, vilken jämte motioner behandlats av näringsutskottet under början av år 2006 i betänkande 2005/06:NU11. I regeringens skrivelse sägs bl.a. (s. 44) att sociala företag kan spela en betydelsefull roll i arbetet med att integrera utsatta grupper både i samhälle och i arbetsliv. Vidare informeras om att inom ramen för Equalprojektet Socialt företagande har ett förslag till handlingsplan utarbetats i syfte att förbättra förutsättningarna för socialt företagande. I utskottets betänkande 2005/06:NU11, till vilket hänvisas, ges en detaljerad redogörelse för mål och verksamhet inom det nämnda projektet. Bland annat har från projektets sida

nyligen i en skrivelse till Näringsdepartementet, inför utarbetandet av den nationella strategin inför programperioden 2007–2013, lagts fram nio förslag till stöd för utveckling av socialt företagande.

Vidare bör nämnas att den sociala ekonomin – när det gäller bl.a. kunskaps-spridning och möjligheter till lån och mikrokrediter – kommer att beröras i utskottets betänkande om vissa näringspolitiska frågor (bet. 2005/06:NU13).

I motion 2004/05:N317 (s) aktualiseras frågan om regionala kompetenscentrum för kunskapsutveckling i små och medelstora företag. Enligt Verket för innovationssystem (Vinnova) är det en grundtanke att utveckla högskolan som forskningsresurs för näringslivet genom att skapa attraktiva forskningsmiljöer där företag deltar aktivt. Genom nära samverkan med företag kan ett kompetenscentrum även bidra till utbildning som svarar mot näringslivets behov. Sedan den 1 januari 2001 ansvarar Vinnova för det s.k. kompetenscentrumprogrammet som (år 2004) omfattade 28 centrum vid 8 universitet och högskolor. Cirka 220 företag, varav en tredjedel består av små och medelstora företag, deltar för närvarande i verksamheten. Eftersom Vinnova anser att det varit en framgångsrik satsning har verket beslutat att inrätta minst 25 nya kompetenscentrum.

Frågan om betalning av EU-medel i förskott eller efterskott har berörts i motion 2005/06:N469 (s). Reglerna om förskott redovisades i sin helhet i samband med att ett motionsyrkande avstyrktes hösten 2005 i utskottets betänkande 2004/05:NU2 (s. 28) med motiveringen att kommunerna har möjlighet att få betalt för erlagda utgifter successivt under projektidens gång. Dessa möjligheter borde enligt utskottets mening utnyttjas bättre.

Regional utvecklingspolitik med fokus på tillväxtprogram

Någon samlad utvärdering av den nya regionala utvecklingspolitiken har ännu inte genomförts. Enligt Statskontorets rapport Det regionalpolitiska experimentet (Statskontoret 2004:5) ligger de viktigaste hindren för politikens genomförande i den bristande samordningen av politikens olika sektorer. Regeringen redovisar i budgetpropositionen för år 2006 (utgiftsområde 19 s. 41) att den instämmer i Statskontorets slutsatser och bedömer att det finns ett grundläggande behov av att stärka arbetet med finansiell och politisk samordning av olika sektorer för att nå en hållbar tillväxt. Regeringen har därför inlett ett utvecklingsarbete i syfte att skapa förutsättningar för en bättre samordning och en ökad horisontell styrning av statliga myndigheter. Bland annat berörs frågan om hur politikområdet regional utvecklingspolitik bör följas upp och effektutvärderas. ITPS har uppdragits att utifrån föreslagna indikatorer skapa en databas som grund för regionala analyser.

I november 2002 gav regeringen i uppdrag åt berörda länsstyrelser och självstyrelseorgan att utarbeta förslag till regionala tillväxtprogram i enlighet med vissa riktlinjer. Av dessa framgår att de regionala tillväxtprogram-

men utgår från ställningstagandet att det är lokala och regionala aktörer som har den största kunskapen om sin region och därmed även om vilka insatser och åtgärder som är lämpligast för att uppnå hållbar regional tillväxt.

Vidare framgår att det i partnerskapen skall finnas företrädare för privat, offentlig (inklusive statliga myndigheter) och ideell sektor. Den kommunala nivåns medverkan bör enligt riktlinjerna utvecklas för att åstadkomma ett fördjupat lokalt perspektiv i näringslivsfrågor. Aktörer som är engagerade i lokal utveckling och inom den sociala ekonomin, t.ex. kooperativa utvecklingscentrum och företrädare för s.k. lokala utvecklingsgrupper, skall också vara representerade i partnerskapen.

Syftet med de regionala tillväxtprogrammen är att samordna insatser inom områden där sektorssamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringslivsperspektiv.

Verket för näringslivsutveckling (Nutek) har gjort en uppföljning av de regionala tillväxtprogrammen. I rapporten På väg mot hållbar tillväxt? från maj 2005 redovisas en analys i fem steg, baserad på enkäter till partnerskapen, länens programansvariga och vissa nationella myndigheter. Steg 1 gäller regeringens uppdrag. Nutek delar uppfattningen hos flera myndigheter att uppdragen i regleringsbrev är otydliga. Slutsatserna från steg 2, dvs. samverkan i partnerskap i länen med medverkan av nationella myndigheter, är att medverkan från flera nationella myndigheter är mycket begränsad och att kontakterna mellan nationella myndigheter och länen är svagt utvecklade. Steg 3 gäller att få till stånd en bättre samordning av olika aktörers insatser och resurser för hållbar tillväxt. Partnerskapens bedömning är att tillväxtprogrammen har en positiv påverkan på samordningen av arbetet mellan aktörer på lokal och regional nivå. Enligt Nutek har tillväxtprogrammen hittills mest fungerat som ett samordningsinstrument för lokala och regionala aktörer. Steg 4 avser uppnående av bättre förutsättningar för hållbar tillväxt. Nutek konstaterar att det finns en påtaglig osäkerhet bland vissa partnerskapsdeltagare i länen om vilka konkreta resultat arbetet leder till. Även för välriktade insatser kan det ta tid innan resultaten blir synliga enligt Nutek. Det 5:e och sista steget gäller de samlade effekterna i förhållande till målet om väl fungerande och hållbara arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Nutek pekar i rapporten på svårigheterna att fastställa vilken inverkan tillväxtprogrammen har för att åstadkomma hållbar tillväxt.

Enligt regleringsbrev för år 2006 skall Nutek stödja länen i arbetet med utformningen av regionala ändamålsenliga uppföljningssystem i anslutning till de regionala tillväxtprogrammen. Vidare skall Nutek i samråd med Näringsdepartementet årligen följa upp den verksamhet som bedrivs inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen. Förutom en regional och nationellt aggregerad ekonomisk redovisning m.m. skall verket redovisa hur arbetet i partnerskapen fungerat och aktörernas deltagande i de regionala tillväxtprogrammen. En rapport skall redovisas till Näringsdepartementet senast i slutet av maj 2007.

I juni 2005 presenterade ITPS sin rapport Regionalpolitiken som tillväxtpolitik (A2005:011). Studien sägs ha som främsta syfte att ta ett samlat utvärderande grepp på hela det nya politikområdet. Den regionala utvecklingspolitiken har enligt ITPS flera grundläggande oklarheter och svagheter, bl.a. att den övergripande målformuleringen inte bara gäller behovet av ökad tillväxt utan också ett underliggande syfte om regional utjämning och nationell sammanhållning. Därmed blir problembilden alltför bred enligt ITPS. Medan politikens retorik är starkt fokuserad på tillväxten som politikens huvudproblem, så är utformningen av den konkreta politiken ofta mer orienterad mot problemet med den ojämna regionala utvecklingen, sägs det i rapporten. Vidare framhålls att förutsättningarna i fråga om sektorspolitik respektive behoven inom ett avgränsat territorium, t.ex. en region, leder till otidlighet och avsaknad av ett sammanhållet och operativt väl fungerande ansvar för en enskild region. ITPS drog slutsatsen att det är dags för en översyn av den regionala utvecklingspolitiken. Som grund för en ny översyn av den regionala utvecklingspolitiken föreslog ITPS följande fem punkter:

- prioritera konsekvent tillväxtmålet,
- precisera tillväxtproblemet och välj rätt ansats,
- ersätt partnerskapet med ett målinriktat erfarenhetsutbyte,
- avveckla de selektiva regionala stöden i deras nuvarande form,
- begränsa antalet ansvariga aktörer.

Enligt uppgift har regeringen givit ITPS i uppdrag att genomföra en övergripande halvtidsutvärdering av de regionala tillväxtprogrammen. Utvärderingen skall vara en processutvärdering och omfatta genomförda insatser i förhållande till planerade insatser. Halvtidsutvärderingen skall slutredovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i slutet av juni 2006.

Länsstyrelserna fick i oktober 2004 regeringens uppdrag att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet borde vidareutvecklas och preciseras. Uppdraget, som har inneburit att länsstyrelserna har utrett omfattningen av samordningsuppdraget, hinder, roller, ansvarsfördelning m.m., har i december 2005 avrapporterats i redogörelsen Samordning för hållbar regional utveckling. I det följande redovisas sammanfattningsvis huvudinnehållet i länsstyrelsernas avrapportering.

Länsstyrelsen har ansvar för att nationella mål får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn skall tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen skall också, ur ett statligt helhetsperspektiv, samordna olika samhällsintressen. Samordningen av de politikområden som riksdagen beslutat om sker av regeringen och i begränsad utsträckning av centrala myndigheter på nationell nivå, av länsstyrelsen på regional nivå och av kommuner på lokal nivå.

Det finns olika modeller för hur det regionala utvecklingsarbetet bör bedrivas, beroende på om det i länet finns kommunala samverkansorgan eller inte. Länsstyrelserna gör här ingen värdering av om den ena model-

len är tydligare eller effektivare än den andra, men länsstyrelsens roll som part i det regionala utvecklingsarbetet blir något olika beroende på vilken modell som gäller för det enskilda länet. Den största skillnaden är om länsstyrelsen har till uppgift att leda och organisera arbetet med regionala utvecklingsprogram och regionala tillväxtprogram eller om denna uppgift vilar på ett regionalt självstyrelseorgan eller ett kommunalt samverkansorgan. Länsstyrelsens roll som den statliga regionala myndigheten och uppgiften att företräda de statliga intressena i det regionala utvecklingsarbetet är dock oberoende av de regionala associationsformerna.

När det gäller vilka uppgifter samordningen bör innehålla har länsstyrelserna valt att tolka uppdraget som samordning för en hållbar regional utveckling. Det regionala utvecklingsarbetet skall således bygga på en hållbar grund och därmed genomsyras av ett socialt, ett miljömässigt och ett ekonomiskt perspektiv. Sektorsöverskridande arbete och samordning inom länsstyrelsen och mellan statliga myndigheter är medel för att uppnå målet om en hållbar utveckling.

I fråga om roller har länsstyrelserna försökt skapa en överblick över vilka myndigheter som finns och deras betydelse för det regionala utvecklingsarbetet. Myndighetsbegreppet är enligt rapporten inte entydigt, vilket skapar otydlighet för medborgare och företag om vart de skall vända sig och styrningssvårigheter för riksdag och regering. Det innebär dessutom en onödigt kostsam statlig organisation. Länsstyrelsens samordningsroll sägs vara mångbottnad och omfatta allt från samtal till lagstyrd tillsyn och granskning.

Länsstyrelsen är den enda tvärsektoriella statliga myndigheten vid sidan av regeringen, och den enda på regional nivå. Enligt rapporten är länsstyrelsens breda uppdrag, med uppgifter inom många sektorsområden, en stabil plattform för samordningsarbetet.

I huvudsak har länsstyrelserna identifierat följande hinder för en effektiv samordning: Dagens många och delvis överlappande myndigheter gör att det är svårt att urskilja vem som har ansvar för det regionala utvecklingsarbetet. Regeringens instruktioner om myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet är oklara. Instruktionerna om länsstyrelsens samordningsansvar är otydliga och delvis inkonsekvent beskrivna i författningar och olika myndigheters instruktioner. Slutligen är länsstyrelsens resurser för samordningsarbetet inom vissa områden alltför begränsade.

Länsstyrelsernas förslag innebär följande:

- En översyn av hur länsstyrelsens samordningsuppdrag är formulerat i författningar och instruktioner.
- I stället för att nya myndigheter inrättas bör länsstyrelserna i större utsträckning än i dag kunna hantera nya statliga uppgifter.
- Länsstyrelsen skulle kunna ha ett tydligare ansvar för att främja integrationsarbetet i länet, på samma sätt som länsstyrelsen i dag har ansvar för jämställdhetsarbetet.

Riksrevisionen redovisade granskningsrapporten Fokus på hållbar tillväxt? Statens stöd till regional projektverksamhet (RiR 2005:28) i december 2005. Fyra revisionsfrågor har ställts i granskningen:

- Är projektverksamheten fokuserad på att uppfylla statsmakernas mål om hållbar tillväxt?
- I vilken omfattning är näringslivet involverat i projekten?
- Har ambitionerna om arbete i programform uppfyllts?
- Varför brister kunskapen om resultatet av den regionala projektverksamheten, och går det att skaffa ökad kunskap?

Granskningen har i huvudsak skett genom en urvalsundersökning, där 150 projekt som avslutats under perioden den 1 januari 2004–30 april 2005 har granskats och analyserats. Slutsatsen i rapporten är att fokuseringen på målet om hållbar tillväxt varierar påtagligt mellan olika projekt. Ungefär en tredjedel av projekten bedöms ha en låg fokusering på ekonomisk tillväxt, vilket beloppsmässigt motsvarar ca 170 miljoner kronor per år av ca 850 miljoner kronor. Ansvaret för detta läggs i granskningen främst hos regeringen, men till viss del även hos länsstyrelser, Nutek och andra stödgivare. Enligt rapporten engagerar sig näringslivet främst i större projekt med näringslivsanknytning. Alltför många andra projekt saknar tillräcklig involvering av näringslivet, sägs det. I ca 20 % av alla projekt är stödgivaren även projektägare och har därmed gett medel till sig själv. Detta uppfattar Riksrevisionen som olämpligt. Ibland ges medel till projekt som snarast kan bedömas som ordinarie arbetsuppgifter för myndigheter och kommuner. Granskningen visar också att det är sällan som miljö- och jämställdhetsaspekter aktivt prövas vid beslutstillfällena (jämställdhetsaspekten tas främst upp i nästa avsnitt). Vidare är det svårt att se vilka prioriteringar och bedömningsgrunder som ligger bakom besluten eftersom varje ansökan prövas för sig, allteftersom de kommer in. Efter det att projekten avslutats sker det sällan några utvärderingar, trots att regelverket säger att så skall ske. Utvärderingsambitionen försvåras av att det enligt granskarna finns alltför många små projekt av bagatellartad karaktär. Riksrevisionen ger följande rekommendationer:

- Ge projektverksamheten en tydligare inriktning på hållbar tillväxt.
- Skapa ökad transparens i beslutsfattandet.
- Säkerställ att utvärderingar genomförs.
- Ta initiativ till att projekten blir färre och större.
- Öka kontrollen av revelefterlevnaden.

Regeringen informerar i budgetpropositionen (utgiftsområde 19 s. 44) om vissa verktyg för att nationella sektorsmål och prioriteringar på ett systematiskt sätt kan utformas med hänsynstagande till skilda regionala behov och förutsättningar. Bland annat bedrivs ett arbete med att utveckla styrningen av politikområdet utifrån ett systemperspektiv. Denna ansats vilar på två övergripande principer: horisontell samordning mellan sektorer och politikområden respektive vertikal samordning mellan planeringsnivåerna på lokal, regional och nationell nivå samt på EU-nivå. Även de regionala

utvecklingsprogrammen och de regionala tillväxtprogrammen syftar till att samordna insatser inom olika politikområden för att genom sektorssamverkan bidra till att uppfylla politikområdets mål.

I en fristående rapport till Organisationsutredningen för regional tillväxt redovisas en studie, Svenska partnerskap – en översikt (SOU 2006:4), av Peter Gorpe, som själv svarar för innehållet. Studien baseras på en enkät som gått till ledamöter i strukturfondsdelegationer, övervakningskommittéer, lokala aktionsgrupper inom EU-programmet Leader (LAG-grupper), partnerskap kopplade till regionala tillväxtprogram m.fl. Ett drygt 50-tal partnerskap identifierades med sammanlagt 1 500 deltagare. Cirka 1 000 enkäter skickades ut och 600 svar erhöles. Utredaren har bl.a. kommit fram till att partnerskapens yttre gränser i vissa fall är diffusa, särskilt i fråga om de regionala tillväxtprogrammen, där det kan finnas politisk styrgrupp, arbetsgrupp av tjänstemän, programgrupp, perspektivgrupp och kansli. En fråga som inte kunnat besvaras är om partnerskapen ersatt samverkan i någon annan form eller om olika system lagrats på varandra. Genomsnittsåldern är drygt 50 år och mer än 60 % är män. Andelen kvinnor är lägst inom kategorierna näringsliv samt kommun och lands-ting. Helhetsintrycket av arbetet inom partnerskapen är svagt positivt (3,2 på en femgradig skala). Den svagaste punkten gällde ansvarsfrågan: 34 % ansåg att partnerskapets ansvar i samband med beslut var tydligt medan 30 % ansåg att så inte var fallet.

De som deltog både i något EU-partnerskap och i partnerskap relaterade till regionala tillväxtprogram ombads kommentera sambanden mellan dessa. Svaren omspände hela skalan från ”tydliga samband” till ”inga som helst samband”. Författaren förmodar att det inom vissa program eller inom vissa regioner arbetats mer intensivt med att tydliggöra sambanden mellan de olika programmen. Han anser det dock vara uppenbart att det har varit en bristande synkronisering mellan olika programarbeten och exemplifierar detta. Om de regionala tillväxtprogrammen var styrande för strukturfondsprogrammen – vilket de enligt officiella modeller antas vara – eller om strukturfondsprogrammen i själva verket utgör förutsättningar för tillväxtprogrammen är inte helt lätt att genomskåda enligt författaren. Rekommendationer för framtiden är bl.a. att använda andra begrepp än partnerskap och att ta vara på de positiva erfarenheterna från LAG-grupperna och strukturfondsdelegationerna.

En annan fristående rapport till Organisationsutredningen för regional tillväxt är rapporten Organisering av regional utvecklingspolitik (SOU 2006:5) av författaren Arne Eriksson, som själv svarar för innehållet. Författaren bygger sin kunskapsöversikt på studier av forskningsmaterial, bl.a. kring frågor om enkla och komplexa problem. En av författarens slutsatser är att den svenska förvaltningen inte längre ensam förmår leverera utvecklingsresultat som motsvarar omvärldens krav.

Nationell strategi för regional utveckling

Under våren 2006 avser regeringen att presentera en nationell strategi för regional utveckling. Ett syfte är att få möjligheter att på ett bättre sätt samordna den regionala utvecklingspolitiken och EU:s sammanhållningspolitik. Strategin skall också enligt regeringen bidra till att utveckla dialogen och samspelet mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå samt på EU-nivå. Det kommande förslaget om en nationell strategi har föregåtts av sex regionala konferenser under hösten 2005.

På en konferens i januari 2006, med deltagande av statsråden Ulrica Messing och Hans Karlsson, följdes de regionala konferenserna upp genom en allmän presentation och diskussion. Avsikten var att sprida erfarenheterna från olika delar av landet i en gemensam diskussion kring betydelsen av en mer strategisk inriktning av den regionala utvecklingspolitiken och strukturfonderna.

I ett diskussionsunderlag från Näringsdepartementet som förelåg under konferensen redovisades bl.a. följande bakgrund:

- Strategin skall även beakta de europeiska strategiska riktlinjerna som tas fram för att stärka kopplingen mellan sammanhållningspolitikens mål och Lissabonstrategins prioriteringar.
- Kommissionens förslag till strategiska riktlinjer syftar till att göra Europa och dess regioner mer attraktiva att investera och arbeta i, att skapa tillväxt genom förbättrad kunskap och innovation samt att skapa fler och bättre jobb.
- De regionala utvecklingsprogrammen bör vara riktningsgivande för de operativa programmen (tillväxtprogram och strukturfondsprogram).
- För en ökad samordning föreslås en justering så att år 2007 dels blir ett avslut för nuvarande period för tillväxtprogrammen, dels ett startår för den nya programperioden.
- En mer utvecklad samordning bör ske mellan insatserna inom strukturfonderna, dvs. Sociala fonden och Regionala utvecklingsfonden.

Syftet med en nationell strategi för regional utveckling skall enligt diskussionsunderlaget vara att

- utveckla och förtydliga mål och prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken, tillämpningen av sammanhållningspolitiken och strukturfondsmedlens användning,
- bidra till en ökad samordning mellan den regionala utvecklingspolitiken och sammanhållningspolitiken,
- utgöra en plattform för ett utvecklat samspel mellan europeiska, nationella, regionala och lokala aktörer,
- bidra till en ökad sektorssamordning på nationell nivå.

Förutom Lissabonprocessen anges att strategier för hållbar utveckling, innovationsstrategin och landsbygdsstrategin är av särskild betydelse i detta sammanhang. Från år 2007 skall ett nytt program för landsbygdens utveckling ersätta det miljö- och landsbygdsprogram som löper t.o.m. år 2006.

Genomförandet av det nya programmet skall baseras på en nationell landsbygdsstrategi som är ett led i genomförandet av den europeiska landsbygdsstrategin.

Som framtidsfrågor av särskild betydelse anges arbetskrafts- och kompetensförsörjning, hållbar regionförstoring, innovationskapacitet (förmåga till förnyelse) och förutsättningar för företagsamhet.

Enligt regeringen behövs en väl utvecklad systemsyn för att förverkliga politiken. Därför bedrivs ett arbete med en systemansats som vilar på två övergripande principer: horisontell samordning mellan sektorer och politikområden och vertikal samordning mellan planeringsnivåerna på lokal, regional och nationell nivå samt på EU-nivå.

Strategin kommer enligt uppgift att presenteras under våren 2006. Strategin skall också överlämnas till EU-kommissionen, vilket tidigast kan ske efter sommaren 2006, uppges det. Enligt förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete skall regionala utvecklingsprogram tas fram som en grund för det regionala utvecklingsarbetet. Programmen avses utgöra den strategiska länken mellan samtliga nivåer genom att dels utgöra en grund för de regionala operativa programmen (tillväxtprogram och strukturfundsarbete), dels vara en utgångspunkt för den nationella strategin för regional utveckling. Förordningen kommer enligt uppgift att omarbetas under senhösten.

Regeringen avser att inför år 2007 se över de regionala företagsstöden i samband med att EU:s nya regler för regionalstöd träder i kraft. Även de svenska nationella stödområdena, som i dag täcker 15,9 % av befolkningen, men från år 2007 enligt kommissionens förslag endast får omfatta 15,3 % av befolkningen, kommer att revideras inför år 2007. Som nämnts tidigare är det regeringens uppfattning att sammanhållningspolitiken skall få en tydlig koppling till tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i linje med målsättningarna i Lissabonstrategin. De insatser som skall finansieras med EU-medel måste ha ett verkligt mervärde på gemenskapsnivå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens ansats till en förstärkt koppling mellan sammanhållningspolitikens mål, Lissabonstrategins prioriteringar och en svensk strategi för regional utveckling på olika nivåer och ser fram emot att den nationella strategin presenteras under våren 2006. Sammanhållningspolitikens mål, dvs. väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet och med beaktande av jämställdhets- och miljöaspekter, kommer därigenom att vara utgångspunkt för ett antal strategiska ansatser i kombination med riktade åtgärder. Ökad sektorssamordning och regionalt hänsynstagande inom olika politikområden samt en tydlig ansvarsfördelning mellan stat och kommun är viktiga delar i det nya systemet.

En genomtänkt samverkan mellan EU:s sammanhållningspolitik och den nationella regionala utvecklingspolitiken kan förväntas ge ett mervärde genom en ökad klarhet i strukturen och en bättre koordination och fokusering. Från strukturfondsarbetet har erfarenheter kunnat vinnas inte minst när det gäller uppföljning och utvärdering av program och projekt. Inför en ny period med strukturfondsstöden Regional konkurrenskraft och sysselsättning respektive Territoriellt samarbete utgår utskottet ifrån att administrationen av strukturfondsarbetet kan effektiviseras. Som redovisats pågår ett beredningsarbete med detta syfte inom regeringen.

Grunden och avstampet till den nuvarande politiken ligger i de förslag som fördes fram i propositionen om en politik för tillväxt och livskraft i hela landet, vilken riksdagen beslutade om hösten 2001 (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4). De utredningar som har redovisats i det föregående bidrar med ökade kunskaper om mål och effekter. Tillväxtmålet har kritiserats, dels därför att vissa projekt inom den regionala utvecklingspolitiken inte fokuserar på detta, dels därför att genomförandet av insatser sägs ha varit mer inriktat på problemet med den ojämna regionala utvecklingen. Vidare har samordningsproblem såväl mellan stat och kommun som när det gäller statliga myndigheters regionala organisation tagits upp. Utskottet anser att det är angeläget att lösa dessa problem i en ny struktur. Det är tillfredsställande att regeringen har inlett ett utvecklingsarbete på detta område i syfte att skapa förutsättningar för bättre samordning och utvärdering av effekterna av politiken. Utskottet har också noterat att regeringen har uppdragit åt ITPS att genomföra en halvtidsutvärdering av de regionala tillväxtprogrammen, vilken skall slutredovisas till Regeringskansliet i juni 2006.

I flera motioner tas olika frågor upp med anknytning till ett ökat lokalt inflytande. Enligt utskottets uppfattning bör Ansvarskommitténs utredningsarbete avvaktas när det gäller grundstenarna i den förvaltningsmässiga strukturen. Kommittén har bl.a. i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur ansvaret för uppgifter med anknytning till regional utveckling skall fördelas mellan staten och den kommunala nivån. Däremot är det viktigt att det lokala inflytandet kommer till uttryck inom arbetet med tillväxtprogrammen. I partnerskapen skall företrädare för den privata, den offentliga och den ideella sektorn inklusive arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer ingå. Utskottet vill liksom tidigare understryka vikten av att andelen kvinnor i partnerskapen ökar så att en mer jämn fördelning mellan könen kan uppnås. Vidare stöder utskottet tanken att den kommunala nivåns medverkan bör utvecklas för att åstadkomma ett fördjupat lokalt perspektiv i näringslivsfrågor.

I enlighet med tidigare ställningstaganden anser utskottet att möjligheterna till tillväxt i hela landet måste tas till vara. Senast hösten 2005 i betänkande 2005/06:NU2 beskrevs att lands- och glesbygdens kännemärke

är småföretagande och att det avgörande för välfärden och tillväxten är att människor som driver dessa tusentals små verksamheter kan verka i ett näringsklimat som är uppmuntrande och underlättande.

Från utskottets utgångspunkter är det väsentligt att såväl miljöperspektivet som de sociala perspektiven, bl.a. jämställdhet, verkligen kommer till uttryck i det fortsatta arbetet på ett bättre sätt än tidigare. Medvetenheten om miljön som tillväxtfaktor måste också finnas med redan från början.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks här behandlade motioner i aktuella delar.

Regional tillväxt och genusperspektiv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om regional tillväxt och genusperspektiv med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete.

Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).

Motionerna

För att säkerställa en kontinuitet i arbetet med att stödja kvinnors delaktighet och medverkan i tillväxt- och utvecklingssammanhang är det av stor vikt att nationella resurscentrum för kvinnor finns kvar även i framtiden, anför det i motion 2005/06:N461 (s), och ett tillkännagivande med denna innebörd förordas.

Det finns ett samband mellan mångfald av livsstilar eller social bakgrund och ekonomisk tillväxt, hävdas det i Centerpartiets motion 2004/05:N398. I dag dominerar kvinnor den grupp som lämnar landsbygden, vilket har resulterat i att kvinnor är i minoritet i utflyttningsregionerna. För att motverka denna trend efterlyser motionärerna bättre villkor för jämställdhet i hela landet och en förändring av nuvarande normer och strukturer.

I motion 2004/05:N201 (mp) betonas att regeringen bör ställa krav på ansvariga myndigheter vad gäller jämställdhets- och genusfrågor. Bakgrunden är bl.a. att regeringen avsätter stora resurser för utveckling av kluster. En studie visar dock att dessa resurser fördelas på ett sätt som inte är förenligt med de nationella målen för jämställdhet. Regeringen bör därför ställa krav på att ansvariga myndigheter tydliggör vikten av ett genusperspektiv i klusterarbetet. Vidare kräver motionären att berörda myndigheter tar ansvar för utbildning i genusperspektiv och att de kontinuerligt följer upp hur de har lyckats att införliva genusanalys och åtgärder för jämställdhet. De ansvariga myndigheterna måste ha tydliga riktlinjer om vad ett genusperspektiv innebär och vilka aspekter på genus som skall beaktas i genomförandet av klusterpolitiken.

Vissa kompletterande uppgifter

Den trend som nämns i motion 2004/05:N398 (c) om att främst kvinnorna lämnar utflyttningregionerna har dämpats under år 2004. I Glesbygdsverkets årsbok, Sveriges gles- och landsbygder 2005, konstateras att befolkningen i glesbygderna i framför allt skogslänens inland numera minskar med fler unga män än unga kvinnor. I en analys visas att yngre kvinnor (16–29 år) fortfarande är något mer rörliga än yngre män. Antalet yngre kvinnor som flyttar *till* glesbygder är dock fler än män i samma ålder för alla regioner. Samtidigt är antalet unga kvinnor som flyttar *från* glesbygder också fler (med visst undantag). Slutsatsen är att orsaken till att yngre män har ett något större negativt flyttnetto än yngre kvinnor huvudsakligen är att något fler unga kvinnor än män flyttar *till* glesbygder.

Regeringen säger i budgetpropositionen för år 2006 (utgiftsområde 19 s. 16) att ett utvecklingsarbete bedrivs för att integrera jämställdhet i politikområdet Regional utvecklingspolitik. Som ett resultat av detta arbete har vissa verksamhetsområdesmål och indikatorer förändrats fr.o.m. år 2004.

När det gäller medel till regionala och lokala resurscentrum har regering och riksdag specificerat att medel skulle avsättas under perioden 2002–2004 (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4 s. 52). Regeringen har därefter fortsatt att inom ramen för anslag 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder prioritera att medel beviljas till regionala och lokala resurscentrum via Nutek. År 2005 avsattes 36 miljoner kronor från anslaget för detta ändamål. Enligt regleringsbrevet för Nutek för år 2006 skall Nutek avsätta 15 miljoner kronor till basfinansiering av lokala och regionala resurscentrum för kvinnor samt lägst 36 miljoner kronor för bidrag till projekt vid lokala och regionala resurscentrum för kvinnor. (Något eget anslag för detta ändamål planeras inte av regeringen.)

Svenska riksförbundet nationellt resurscentrum för kvinnor (NRC) har bedrivit ett uppföljningsarbete efter seminarieserien ”Jämställdhet skapar tillväxt” som genomfördes under våren 2004. Seminarieserien genomfördes tillsammans med och med stöd av Nutek. I augusti 2005 presenterade Nutek och NRC en gemensam avsiktsförklaring (riksdagen dnr 180-4701-04/05), där de vill markera sin gemensamma inriktning och bjuda in till samverkan på alla nivåer. I NRC:s del av avsiktsförklaringen beskrivs att verksamheten byggts upp och utvecklats under en 10-årsperiod. I dag finns ett 150-tal resurscentrum och nätverk för kvinnor i Sverige och omkring 9 100 personer är aktiva i verksamheten (varav 100 män). I enlighet med sina stadgar skall resurscentrumet arbeta för att kvinnor tar sin del av samhällets resurser i anspråk, att kvinnors kompetens tas till vara i samhället och att kvinnors och mäns insatser värderas lika. Enligt avsiktsförklaringen måste en nationell basfinansiering för resurscentrumet säkras. Ekonomiska resurser är en bas för legitimitet, sägs det. Resurscentrumet skall vidare vara en aktör i det fortsatta interregionala samarbetet i ett utvidgat Europa. Centrumets arbete kan komplettera det jämställdhetsarbete som länsstyrelsernas jämställdhetssakkunniga bedriver.

På en konferens i Bryssel år 2005 gjordes bl.a. en avsiktsförklaring gällande jämställdhet i europeisk och regional utveckling inför bildandet av en europeisk organisation av resurscentrum för kvinnor. NRC har också lämnat in synpunkter till Näringsdepartementet om vikten av att resurscentrumet finns som aktör i den europeiska sysselsättningsstrategin.

Enligt avsiktsförklaringen kommer Nutek att lägga stor vikt vid en kontinuerlig uppföljning av både Nuteks mål och medel för resurscentrumverksamheten. Syftet är att bidra till kunskaps- och metodutveckling samt lärande för samtliga berörda aktörer. Nuteks ambition är att utveckla en kunskapsnod för jämställdhet inom regional utveckling.

Enligt regeringen skall ett jämställdhetsperspektiv genomsyra alla delar av politiken. Regeringen har i sin handlingsplan för jämställdhetspolitiken under innevarande mandatperiod angivit att en jämställdhetsanalys skall genomföras för alla politikområden och att mål och indikatorer för jämställdheten inom politikområdet skall fastställas där detta är möjligt. En särskild utredare (Gertrud Åström) har i utredningsbetänkandet Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål (SOU 2005:66) i augusti 2005 lämnat förslag på mål för jämställdhetspolitiken och förslag till den framtida organisationen och inriktningen på jämställdhetsarbetet. En sammanställning av remissvaren beräknas vara klar i början av år 2006. Regeringen avser att lämna en proposition om jämställdhetspolitiken till riksdagen under våren 2006.

När det gäller tillväxtprogrammen hade lärens programförslag godkänts av regeringen i december 2003 med förbehåll för hållbarhetsaspekterna integration, jämställdhet och ekologisk hållbarhet. Under år 2004 redovisade länen till Näringsdepartementet hur förbehållen beaktats. Regeringens uppföljning av förbehållen är nu avslutad. Enligt redovisningen i budgetpropositionen för år 2006 (utgiftsområde 19 s. 25) anser en majoritet av partnerskapen att miljö och jämställdhet har integrerats ganska bra eller mycket bra i programmen.

Riksrevisionen har granskat statens stöd till regional projektverksamhet och redovisat resultaten i rapporten Fokus på hållbar tillväxt? Statens stöd till regional projektverksamhet (RiR 2005:28) från december 2005. Studien baseras på att projektverksamheten främst skall bedrivas inom ramen för tillväxtprogrammen samt inom ramen för EG:s strukturfondsprogram.

Granskningens omfattning och huvudresultat har presenterats i föregående avsnitt; här kommer främst granskningen i fråga om jämställdhetsmålet att tas upp. Trots att målet är att det även skall kunna avläsas hur väl den förda politiken lyckas uppnå de nationella jämställdhetsmålen konstaterar granskarna att de sett få fall där en aktiv prövning genomförts vad gäller miljö- och jämställdhetsaspekterna. Hos de stödgivande myndigheterna är den vanligaste bedömningen att om ett projekt bedöms bidra till ökad tillväxt, samtidigt som det inte negativt påverkar miljön eller försämrar jämställdheten, så är kraven för hållbar tillväxt uppfyllda. Vidare

konstateras att få projekt har som syfte att förbättra miljön eller påverka jämställdheten och att dessa dimensioner är nedtonade jämfört med den ekonomiska dimensionen.

Statsmakterna har uttryckt en klar vilja att män och kvinnor skall ha samma inflytande över det regionala utvecklingsarbetet och dess insatser i länen på alla nivåer samt få del av dem på lika villkor. Enligt rapporten mäts inte dessa jämställdhetsmål systematiskt. Riksrevisionens undersökning av projektledarna visar att 43 % av dessa är kvinnor. Dock görs den reservationen att det råder osäkerhet om den verkliga andelen kvinnor eftersom denna uppgift inte framgår tydligt i 25 % av fallen.

I rapporten rekommenderas att tydliga krav bör ställas på att miljö- och jämställdhetsfrågorna aktivt skall prövas i varje ärende. Riksrevisionen överlämnade i februari 2006 en redogörelse angående statens stöd till regional projektverksamhet (2005/06:RRS18) till riksdagen.

I Nuteks rapport Tre strategier för hållbar utveckling – Miljö, jämställdhet och integration i regional utveckling (B2005:1) från februari 2005 har de horisontella målen miljö, jämställdhet och integration undersökts inom ramen för strukturfondsprogrammen. Bakgrunden till studien är att det har funnits en medvetenhet inom mål 1- och mål 2-programmen om att arbetet med de horisontella målen inte kommit tillräckligt långt. Därför har tre andra länder studerats för att få fram uppslag till hur integrationen av de horisontella målen bättre kan uppnås. Det gäller mål 1 i West Wales and the Valleys, mål 2 i Nordrhein-Westfalen och mål 2 i Östra Nederländerna. I studien redovisas bl.a. följande punkter för förbättringar:

- De horisontella målen bör finnas med i alla faser av programskrivandet.
- De horisontella målen bör preciseras även på åtgärdsnivå.
- Urvalskriterier och indikatorer bör definieras tydligare.
- Kvaliteten på projektansökningarna kan bli bättre genom annorlunda utformning av ansökningsblanketterna, t.ex. genom att inkludera konsekvensbeskrivningar för miljö, jämställdhet och integration.
- Strukturfondsdelegationerna bör tillföras särskild kompetens på de horisontella målen sakområden.
- Projektverksamheten bör följas upp bättre, bl.a. genom att de horisontella målen redovisas i Nuteks lägesrapporter över programmen.

Regeringens krav på ansvariga myndigheter när det gäller jämställdhetsfrågor kan bl.a. utläsas av de regleringsbrev som ställts till myndigheterna gällande år 2006. (De krav som ställs genom jämställdhetslagen m.m. och som gäller alla organisationer kommer inte att redovisas här.)

Således skall länsstyrelserna bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen i länet och återrapportera om bl.a. vilka insatser som gjorts av länsstyrelsen. För länsstyrelserna respektive för de regionala självstyrelseorganen och samverkansorganen nämns i samband med målet om en hållbar regional utveckling att kvinnor och män skall ha samma inflytande över det regionala utvecklingsarbetet och dess insatser samt få del av insatserna på lika villkor. Återrapporteringen skall bl.a. ta upp i vilken utsträckning

kvinnor respektive män som representanter i länet haft inflytande över det regionala utvecklingsarbetet samt vilka insatser som, utöver arbetet med tillväxtprogrammen, vidtagits för en ökad jämställdhet i det regionala utvecklingsarbetet.

När det gäller verksamhetsmålet om en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män skall länsstyrelserna respektive de regionala självstyrelseorganen i Skåne och Västra Götalands län och samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län bl.a. återrapportera kvinnors och mäns inflytande över de lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service, redovisa manliga och kvinnliga företagare som beviljats stöd till kommersiell service samt redovisa tillgången till sådan service för kvinnor respektive män.

Enligt regleringsbrev till Nutek skall verket rapportera hur jämställdhetsperspektivet har integrerats i Nuteks arbete kopplat till de regionala tillväxtprogrammen och EG:s strukturfondsprogram samt de regionala företagsstöden. Vidare skall Nutek följa upp den verksamhet som bedrivs vid lokala och regionala resurscentrum för kvinnor. Redovisningen skall vara uppdaterad på län och finansärer, t.ex. länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan, kommuner, landsting, länsarbetsnämnd och Nutek, samt EU-medel för vartdera av åren 2004, 2005 och 2006. Nutek skall dessutom redovisa och göra en bedömning per län och totalt av hur lokala och regionala resurscentrum för kvinnor bidragit till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom de regionala utvecklingsprogrammen och de regionala tillväxtprogrammen. Redovisningen skall vara Näringsdepartementet till handa senast den 26 maj 2007. Vid beviljande av projektmedel till resurscentrum skall samråd ske med länsstyrelsernas särskilda sakkunniga för jämställdhet. När det gäller affärsrådgivning för kvinnor bör samverkan ske med etablerade rådgivningsaktörer.

Kraven på Glesbygdverket innebär att verket i årsredovisningen under varje verksamhetsgren skall redovisa hur insatser och resultat bidragit till främjandet av jämställdhet mellan kvinnor och män.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av att kvinnor och män har samma inflytande över det regionala utvecklingsarbetet på alla nivåer och att de får del av det på lika villkor. Som framgår av de kompletterande uppgifterna ovan pågår ett medvetet arbete i den riktningen såväl från regeringens sida som inom berörda organ.

Exempelvis har vissa verksamhetsområdesmål och indikatorer inom regional utvecklingspolitik utvecklats fr.o.m. år 2004. Där så är möjligt är resultatindikatorerna nu uppdelade på kvinnor och män, vilket är en första förutsättning för att kunna analysera saken och se på tänkbara åtgärder.

I det tidigare nämnda utredningsbetänkandet Svenska partnerskap (SOU 2006:4) redovisas statistik över män och kvinnor som deltar i partnerskap, och det framgår att kvinnorna är underrepresenterade. Följande framtidsbedömning görs: Visserligen är kvinnorna underrepresenterade nu, men eftersom de i genomsnitt är yngre, och de olika partnerskapen fylls på ”underifrån” av fler kvinnor, så är det en rimlig gissning att – om systemet fortsätter i nuvarande form – det kommer att finnas fler kvinnor än män i partnerskapen om ca 10 år.

Lokala och regionala resurscentrum för kvinnor är en viktig satsning, enligt utskottets uppfattning. Verksamhetens inriktning är bl.a. att utveckla och öka kunskaperna om kvinnors företagande och att bedriva utvecklingsprojekt. När det gäller medel till regionala resurscentrum har regeringen även efter den första perioden 2002–2004 fortsatt att prioritera att medel beviljas via Nutek. Utvecklingspotentialen för kvinnors företagande är stor och en förutsättning för att bryta traditionella mönster.

Utskottet begränsar sig här till de myndigheter som faller under regional utvecklingspolitik och instämmer i uppfattningen i motion 2004/05:N201 (mp) att myndigheterna kontinuerligt skall följa upp hur de har lyckats att införliva genusanalys och åtgärder för jämställdhet i sin verksamhet, vilket också innefattar att identifiera och prioritera kluster. Till ledning har myndigheterna såväl jämställdhetslagen (1991:433), vilken nyligen ändrats, som de särskilda regeringsbeslut som redovisas i regleringsbrev. Som redogjorts för i det föregående har länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan, kommunala samverkansorgan, Nutek och Glesbygdsverket av regeringen uppdragits att återrapportera uppgifter om jämställdhet på sina respektive områden inom den regionala utvecklingspolitiken.

När det gäller mål för jämställdhetspolitiken och inriktningen på jämställdhetsarbetet har regeringen aviserat att en proposition om jämställdhetspolitiken kommer att lämnas till riksdagen under våren 2006.

Beträffande området kvinnor och företagande vill utskottet hänvisa till sitt kommande betänkande 2005/06:NU13, där frågor om insatser för särskilda grupper behandlas utförligt.

Med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete avstyrker utskottet samtliga här upptagna yrkanden.

Risikkapital och kreditförsörjning med särskild betydelse för regional utvecklingspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om risikkapital och kreditförsörjning inom regional utvecklingspolitik med hänvisning till redan vidtagna åtgärder samt pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Motionerna

I motion 2004/05:N341 (s) framhålls att riskvilligt kapital är en förutsättning för att starta företag. I dag saknas det institutioner för lokalt och regionalt sparande på landsbygden och ekonomiska medel kanaliseras i stället genom de stora bankerna i Stockholm. Detta, menar motionärerna, resulterar i brist på investeringskapital i landsorten, sänkt värde på de fasta tillgångarna samt minskat skatteunderlag.

En av de viktigaste faktorerna för en bra företagspolitik är tillgång till kapital, erinras det om i motion 2004/05:N424 (s). Till skillnad från situationen i tätorter där det finns tillgångar som mark och byggnader av värde att inteckna, finns det få sådana möjligheter på landsbygden. Enligt motionärerna borde det dock inte vara företagets geografiska belägenhet som avgör möjligheten till kredit. Mot den bakgrunden föreslås att frågan om statliga kreditgarantier för småföretagare på landsbygden utreds.

Motionärerna bakom motion 2005/06:N368 (s) pekar på möjligheten att omvandla strukturfondsstöd till risikkapitalfonder. Eftersom kapitalet kan förräntas och återanvändas även efter det att strukturfondsstödet upphört är detta en möjlighet som bör finnas kvar även i framtiden.

Regionala kreditgarantiföreningar är ett viktigt instrument för att stödja småföretagens behov av kapital, anför det i motion 2005/06:N404 (s). För att kreditgarantiföreningarna skall kunna bli operativa och starka behöver statens stöd till uppbyggnaden av grundkapitalet ses över. Genom att möjliggöra ett sådant stöd kan kreditgarantiföreningarna även få tillgång till EU-medel. Därmed förbättras förutsättningarna för små och medelstora företag att skapa tillväxt och sysselsättning på samma villkor som i övriga Europa.

I motion 2005/06:N454 (s) pekas på svårigheten för företag i de mest utsatta delarna av landet att belåna lokaler då de enligt bankens bedömning inte utgör något stort kreditvärde. Samtidigt har flera kommuner ett relativt svagt eget kapital vilket gör det svårt att gå i borgen för en verksamhet, trots dess betydelse för tillväxten i kommunen. Motionären finner det därför angeläget att regeringen studerar förutsättningarna för att erbjuda en statlig kreditgaranti för företagslokaler i vissa kommuner.

Tillgång till riskvilligt kapital är en viktig förutsättning för utveckling av små och medelstora företag, särskilt i glesbygden, anförs det i motion 2005/06:N201 (m). Förutsättningarna varierar dock mellan olika delar av Sverige.

Även i motion 2005/06:N383 (fp) lyfter motionärerna fram problemet med avsaknaden av riskkapital för företag. Om det inte finns eget kapital i botten har bankerna och Almi Företagspartner AB små möjligheter att ställa upp. Enligt motionärerna borde regionala stödpengar kunna användas för att ge statliga lånegarantier. Vidare anförs att regeringen bör göra en översyn av konsekvenserna av den nya förmånsrättslagstiftningen som enligt motionärerna uppenbart har försämrat möjligheten till lån för småföretagare.

I Finland erbjuder bolaget Finnvera riskkapital och förmånliga lån till företag i glesbygden. I motionerna 2004/05:N219 (kd) och 2005/06:N275 (kd) föreslås att en motsvarande Sveavera-modell utreds i Sverige för att lösa glesbygdsföretagens problem. Skälet är att det nästan är omöjligt för glesbygdsföretag i Sverige att få lån till en rimlig ränta hos bankerna.

I motion 2004/05:N407 (kd) vill motionärerna framhäva sambandet mellan ett gott företagsklimat och en levande landsbygd. För att små orter skall kunna utvecklas krävs det företag som ger arbetstillfällen och inkomster; tillgången till riskkapital för företag är därför en viktig faktor. Då det är svårt för företag på landsbygden att få lån av bankerna har frågan om kreditgarantiföreningar diskuterats som en alternativ modell. I dagsläget finns tre föreningar och en riksorganisation men de behöver bli fler. Utöver detta menar motionärerna att den totala kreditmarknadssituationen behöver ses över i en parlamentarisk utredning.

Kreditgarantiföreningarnas betydelse för små och medelstora företag lyfts också fram i motion 2005/06:N401 (v). Tillgången till riskvilligt kapital är ofta bristfällig utanför storstads- och tillväxtcentra och där kan föreningarna spela en stor roll för det lokala och regionala näringslivet. För att bygga ut verksamheten är det nödvändigt att se över möjligheten till återförsäkring av kreditgarantiernas kapitalbas samt att använda sig av de strukturfondsmedel som finns för att understödja och bygga upp verksamheten, menar motionären.

I motion 2004/05:N359 (c) föreslås dels ett starkt stöd till de regionala kreditgarantiföreningar som etablerats, dels möjlighet till statlig borgen för småföretag på landsbygden i sådana områden där kreditgarantiföreningar inte finns. Dessa konkreta åtgärder skulle enligt motionärerna vara gynnsamma för att trygga sysselsättningen och utvecklingen på landsbygden.

I motion 2004/05:N381 (c) görs gällande att de regionala klyftorna i Europa ökar trots bidrag från strukturfonderna i miljardklassen. Därför bör dessa medel i fortsättningen i större utsträckning användas till lån, riskkapital och kreditgarantier i stället för till bidrag, menar motionärerna. Vidare påpekas att väl fungerande kreditgarantiföreningar är vanligt förekommande i de flesta länderna i Europa. Sverige bör följa detta exempel

och stödja uppbyggnaden av fler föreningar och samtidigt ta vara på möjligheten att använda strukturfonderna för att stärka kapitalbasen i kreditgarantiföreningarna.

I motion 2005/06:N358 (c) argumenteras det för bildandet av ett statligt riskkapitalbolag. Det finska bolaget Finnvera ges som exempel på ett statligt ägt riskkapitalbolag. Bolaget fungerar som ett specialfinansieringsbolag som förbättrar och diversifierar finansieringsmöjligheterna för företag genom lån, borgen och exportgarantier. Ett liknande system bör införas i Sverige, anser motionärerna. Vidare hävdar de att en satsning av detta slag är kostnadsneutral för staten samtidigt som samhällsvinsterna är väsentliga.

I Centerpartiets motioner 2005/06:N481 och 2005/06:A309 förordas ett system med statliga kreditgarantier. Den finska modellen Finnvera lyfts fram som ett exempel på hur småföretagens finansieringsmöjligheter kan förbättras. Utöver visst eget kapital krävs enligt modellen säkerhet till exempel i form av inventarier. Systemet beräknas årligen bidra med 12 000 nya jobb, sägs det. Enligt motionärerna bör det utredas om ett system med statlig lånegaranti kan införas i Sverige. Vidare vill Centerpartiet underlätta framväxten av regionala kreditgarantiföreningar och lokala banker.

I motion 2004/05:N406 (mp) förespråkas att den lokala kraften tas till vara till gagn för ekonomisk utveckling och tillväxt i hela landet. De allt större problemen med att finansiera lokala mindre företag och samhällsprojekt kallas i motionen ”finansiellt utanförskap” och sägs ha blivit alltmer utbredd inte bara i Sverige utan i hela världen. Motionärerna anser att det finansiella utanförskapets alla aspekter bör utredas. De hävdar att det finns ett akut behov av finansiella stödformer, vilket bl.a. bör åtgärdas genom riktade långsiktiga åtgärder i syfte att ge det sociala företagandet en ekonomisk stödstruktur för framtida utveckling. Enligt motionärerna bör lokala sparlångfonder skapas, gärna på initiativ av lokala intressegrupper och partnerskap. Förutsättningar bör också skapas att bilda särskilda finansieringsmodeller för innovativa försök med lokala partnerskap för att lösa uppgifter som inte är möjliga att lösa på traditionellt sätt. Rekommendationerna i en EU-rapport om mikrokrediter för småföretag (Microcredit for small business and business creation) bör studeras med hänsyn till svenska förhållanden och implementeras så snart statsbudgeten tillåter, anser motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Inledning

Kapitalförsörjning och riskkapitalförsörjning från allmänna utgångspunkter behandlas under våren 2006 i utskottets betänkande om vissa näringspolitiska frågor (bet. 2005/06:NU13). I nu föreliggande betänkande lämnas information om kapitalförsörjning främst utifrån dess särskilda betydelse för regional utvecklingspolitik.

Det kan, enligt regeringens bedömning i budgetpropositionen för år 2006 (utgiftsområde 19 s. 41), finnas ett underutbud av reguljärt finansieringskapital i vid bemärkelse i vissa delar av landet. Det kan därmed finnas ett för litet utbud av kapital till små och medelstora företag i dessa områden. En del av underutbudet täcks av bl.a. Stiftelsen Norrlandsfondens och Almi Företagspartner AB:s låneverksamheter och de regionala företagsstöden.

Almis roll som statens aktör för förmedling av marknadskompletterande finansiering har stärkts de senaste åren. Bland annat har Almi fått möjlighet att bevilja garanti för räkningskredit. Almi har sedan länge haft möjlighet att ge lånegarantier som ett alternativ till direkta statliga lån. Beträffande lokaler har Almi möjlighet att ge både lån och garantier. Enligt uppgift används oftast låneformen eftersom den innebär en lägre kreditkostnad för kunden. Regeringen har vidare infört möjligheter för Almi att öka utlåningen i stödområde B genom att riskdelning av vissa lån görs mellan Nutek och Almi i detta område.

Vidare bör nämnas en delrapport från ITPS om kreditförsörjningen för små och medelstora företag (ITPS delrapportering av uppdraget att utvärdera förmånsrättsreformens olika effekter, dnr 1-012-2004/0283). Enligt ITPS har kreditförsörjningen försämrats genom den reform av förmånsrättslagstiftningen som införts i två steg, den 1 januari 2004 resp. den 1 januari 2005. Genom den nya lagstiftningen (prop. 2002/03:49, bet. 2002/03:LU17) har företagshypoteket omvandlats till en företagsinteckning med allmän förmånsrätt i 55 % av gäldenärens hela egendom, sedan borgenärer med bättre förmånsrätt fått betalt. Hösten 2005 avslog riksdagen på förslag av finansutskottet (bet. 2005/06:FiU1) motionsyrkanden om att bankernas allmänna förmånsrätt i företagsinteckningar skulle höjas från 55 % till 100 % från den 1 januari 2006. Sammanfattningsvis ansåg finansutskottet att indikationerna på att företag fått svårigheter att få krediter till följd av den nya förmånsrätten, är värda att ta på största allvar. Dock ansåg finansutskottet att det var för tidigt att dra några slutsatser om reformen ännu och att frågan måste analyseras närmare, inte minst mot bakgrund av de statsfinansiella konsekvenserna. Bland annat borde det slutliga resultatet av ITPS-uppdraget avvaktas.

Under våren 2006 behandlas frågor om förmånsrättslagstiftningen av lagutskottet.

På en fråga från Marie Engström (v) om att utveckla möjligheten till statliga kreditgarantier (fr. 2005/06:842) svarade näringsminister Thomas Östros att regeringen sedan flera år har stött kreditgarantiföreningarna som har som syfte att underlätta för sina medlemmar att få lån och finansiering hos banker och andra kreditinstitut. Eftersom ömsesidiga kreditgarantier är ett nytt instrument i Sverige har startprocessen krävt tid. Regeringen ser det som angeläget att nu stödja de bildade föreningarna i deras arbete att komma i gång med garantigivning för krediter. Det är angeläget att föreningarna når upp till den omfattning på verksamheten som en framtida

självfinansiering kräver. Enligt statsrådet är det regeringens ambition att stödet till de regionala kreditgarantiföreningarna under de närmaste åren skall utgöra ett betydelsefullt tillskott i den regionala kreditförsörjningen av företag.

Kreditgarantiföreningar

Ett system med kreditgarantiföreningar – liknande det som finns i södra Europa – är under uppbyggnad i Sverige. Det uppges (av Värmlands kreditgarantiförening) att det för närvarande finns ca 1 000 kreditgarantiföreningar i Europa, vilka har ett gemensamt organ i Bryssel. Det vanliga är att en förening verkar över ett geografiskt avgränsat område, men även branschmässig avgränsning förekommer i Europa. Syftet med föreningarna är att förbättra förutsättningarna för näringsverksamhet i föreningens område. Föreningarna har ett öppet medlemskap för alla som är intresserade av en positiv näringslivsutveckling och som kan tänkas bidra till detta. Föreningarna erbjuder sina företagsmedlemmar dels tillgång till kapital, dels tillgång till stöd och rådgivning av andra medlemmar med erfarenhet av affärsutveckling. Den lokala föreningen har ett eget kapital som står som säkerhet för en del av medlemmarnas lån.

Vid årsskiftet 2005/06 fanns det i Sverige dels lokala kreditgarantiföreningar, dels embryon till nya föreningar samt dels en central paraplyorganisation – Sveriges kreditgarantiförening för lokal utveckling (SKGF), ekonomisk förening. Hösten 2003 fick paraplyorganisationen Finansinspektionens tillstånd för att bedriva finansieringsverksamhet. Kravet för att starta den operativa verksamheten var 1 miljon euro, ett krav som numera är uppfyllt.

Nutek har i början av år 2006 skickat ut en snabbenkät till kreditgarantiföreningarna, vilken visade att 19 kreditgarantier hade beviljats under år 2005 till ett totalt värde av ca 4 miljoner kronor.

Enligt uppgifter från Sveriges kreditgarantiförening (SKGF) i januari 2006 har föreningen 10 medlemmar, av vilka 7 kan bedriva kreditgarantiutgivning eftersom deras medlemsinsatser överstiger 500 000 kr per förening. Under år 2005 ställde SKGF ut två garantier till företag och under januari 2006 en garanti. Sammanlagt hanterade föreningarna ungefär 70 förfrågningar om garantier under år 2005. Vissa av dessa ansökningar är fortfarande under beredningsstadiet, medan vissa av företagen under tiden har fått krediter direkt hos bankerna. De olika medlemsföreningarna drivs enligt uppgift lite olika: vissa har heltidsanställda, andra har inga anställda alls. De lokala föreningarna har under uppstartsfasen fått ekonomiska bidrag från länsstyrelser, kommuner, medlemsavgifter från företag m.fl. samt statliga bidrag från Nutek. I centralföreningen finns 1½ tjänst, vilken är helt finansierad av staten. Från SKGF:s sida redovisas att Nuteks beslut om bidrag till centralföreningen för år 2005 fattades först i juni/juli 2005, vilket enligt SKGF medförde att organisationen gick på sparlåga under första halvåret 2005.

Skillnaden mellan SKGF:s och Nuteks uppgifter om antalet kreditgarantier beror främst på att en kreditgarantiförening som ligger utanför SKGF ställde ut ett stort antal kreditgarantier.

Kreditgarantiföreningarnas verksamhet bygger i grunden på privat engagemang för att underlätta finansiering av lokala företag. Regeringen har dock sedan flera år stöttat kreditgarantiföreningar. För treårsperioden 2005–2007 har regeringen avsatt upp till 15 miljoner kronor för att utveckla kreditgarantiföreningar till ett instrument som skall underlätta små och medelstora företags kapitalförsörjning. Tillkomsten av nya kreditgarantiföreningar och volymmässig utveckling av redan existerande kommer enligt uppgift från Näringsdepartementet att prioriteras.

Regeringen har gett Nutek i uppdrag att under den nämnda treårsperioden stödja den fortsatta utvecklingen av kreditgarantiföreningarna. Upp till 15 miljoner kronor sammanlagt kommer Nutek att kunna ge i bidrag för informations- och rådgivningsinsatser, marknadsföringskostnader, startkostnader för drift och administration liksom kostnader för samarbete med andra finansiella aktörer. Bland annat bekostas paraplyorganisationen av statliga pengar. Nutek ser det som angeläget att de bildade föreningarna kommer i gång med garantigivning för krediter och att föreningarna når upp till den omfattning på verksamheten som en framtida självfinansiering kräver. En del i denna utveckling är att bredda medlemsunderlaget i föreningarna. Nuteks andel av projektfinansieringen är normalt högst 50 %, vilket är ett bidrag (och inte ett lån).

Det finländska finansieringsbolaget Finnvera

Det finländska finansieringsbolaget Finnvera tas upp i flera motioner. Tjänster som Finnvera erbjuder är lån, borgen och exportgarantier. De produkter och tjänster som ingår i sortimentet täcker företagets alla utvecklingsfaser, allt från etableringslån till exportgarantier för storföretag. Nyetableringar, utveckling av företag och investeringar kan finansieras av Finnvera. Lån och borgen kan beviljas utan betryggande säkerheter enligt Finnveras hemsida.

En promemoria från Nutek, som avlämnats till Näringsdepartementet (dnr N2001/6084/NL), innehåller bl.a. ett avsnitt där Finnveras verksamhet redovisas ur olika aspekter och jämförs med Almis verksamhet. I det följande görs en sammanfattning av promemorians redovisning i denna del.

År 1999 samlade den finska staten ett antal kapitalförsörjningsorganisationer i ett nytt bolag, Finnvera Abp. Finnvera är ett aktiebolag, som ägs till 100 % av finska staten. Både likheter och skillnader finns gentemot Almi.

När det gäller statens kapitalisering av Finnvera och Almi finns en avgörande skillnad. Den svenska staten har till Almi tillskjutit en lånefond, på vilken staten inte kräver någon ränta eller löpande avkastning. Finnvera saknar lånefond och måste därför finansiera sin utlåningsverksamhet genom egen upplåning på marknaden.

Finnvera är, i likhet med Almi, ett instrument för näringspolitiken. Målen för Finnveras verksamhet är att

- främja och utveckla verksamheten i små och medelstora företag,
- främja genomförandet av statens regionalpolitiska mål (i detta avseende har Finnvera enligt promemorian ett mer uttalat mål än Almi),
- på sikt sträva efter att bli självbärande,
- genom sin verksamhet avhjälpa brister på finansieringsmarknaden (mot-svarar Almis uppgift att vara marknadskompletterande),
- utöka andelen lånegarantiförbindelser för små företag.

Finnvera, som alltså lånar upp sitt kapital på marknaden, hade år 2000 betala en medelränta på 5,25 % (mot Almis 0 %). Å andra sidan lämnar finska staten ett årligt räntestöd till Finnvera (motsvarande knappt 250 miljoner kronor år 2000), vilket anses göra det möjligt för Finnvera att nå de uppsatta målen. Den finska staten stöder också Finnveras ekonomi genom att täcka en del av kredit- och lånegarantiförlusterna.

I promemorian redovisas vidare vissa volymuppgifter (cirkauppgifter) för år 2000.

	Finnvera	Almi
Antal anställda	400	500
Antal kontor	16 regionkontor	21 dotterbolag
Lånevolym SEK (miljoner kronor)	10 500	2 500
Antal garantier	3 300	20
Antal kunder	25 000	15 000

Nivån på kredit- och lånegarantiförlusterna inom Finnvera ligger på en betydligt lägre nivå än inom Almi, ca 1,5 % av lånevolymen jämfört med Almis 6,5 % av utestående lån.

Finansieringsverksamheten (räntestöd, kreditförlusttäckning och administrativa kostnader) kostade den finska staten ca 10 % mer under år 2000 än motsvarande för den svenska staten (en reservation görs för att kostnaderna har approximerats). Finnvera lånar dock ut fyra gånger så mycket som Almi och garanterar lån i en helt annan omfattning än Almi.

I promemorian ställs frågan: Hur kan Finnvera låna ut fyra gånger så mycket som Almi med en väsentligt lägre förlustnivå? Målgruppen är densamma – små och medelstora företag – och den finska ekonomin väsentligt mindre än den svenska. En delförklaring kan vara att Finnvera ger lån som bankerna själva ger i Sverige. Finnvera skulle då vara marknadskompletterande i lägre grad än Almi och sålunda mer bankliknande. En annan delförklaring torde vara att Finnvera är betydligt mer fokuserat på finansiering än Almi.

Inom Näringsdepartementet har informationen i Nuteks promemoria övervägts. Det anses fullt möjligt att göra Almi lika ”stort” men är enligt uppgift inte aktuellt. När det gäller garantiverksamheten anses att det blir

dyrare för kunden om Almi skulle ge garanti i stället för lån. (I princip skall alla *statliga* garantier ske via Riksgäldskontoret. Almi kan därför inte ge statlig garanti.) I likhet med bankgaranti skulle en garanti från Almi riskbedömas och riskavtäckas, vilket skulle leda till en högre ränta för kunden. Frågan om lånegarantier är dock inte helt avförd från diskussionen, även om den nuvarande inriktningen betonar satsningen på kreditgarantiföreningar.

Strukturfondsstöd som riskkapital

I flera motioner tas upp möjligheten att omvandla strukturfondsstöd till riskkapital. Denna möjlighet har förverkligats genom att projekt startats resp. beslutats som rör särskilda regionala riskkapitalinsatser inom vissa av EG:s strukturfondsprogram under år 2005. Enligt uppgift har två projekt startats, ett i mål 2 Västra och ett i mål 1 Södra skogslänsregionen. Genom beslut i november 2005 har regeringen, genom att lämna undantag från vissa bestämmelser om utbetalning av medel, bidragit till att grundläggande förutsättningar skapats för att driva samma typ av projekt i mål 2 Öarna. De offentliga medlen omfattar totalt 108 miljoner kronor för projekten i mål 2 Västra och mål 1 Södra skogslänsregionen.

I korthet innebär projekten att särskilda bolag har bildats med hjälp av regionala utvecklingsmedel och strukturfondsmedel inom programmen mål 2 Västra och mål 1 Södra skogslänsregionen. Bolagen kan i respektive region investera i samverkan med privata riskkapitalaktörer i små och medelstora företag. De offentliga bolagen investerar på samma villkor som de privata aktörerna; de förvärvar en andel i bolaget som motsvarar deras del av investeringen. Det är de privata riskkapitalaktörerna som gör de affärsmässiga bedömningarna, väljer investeringsobjekt och sätter villkoren. Nutek skall årligen redovisa verksamheten till Regeringskansliet (nästa gång i augusti 2006). Tidpunkten är vald så att regeringen skall kunna återkomma till riksdagen med information i samband med nästa års budgetproposition.

Den i motion 2004/05:N406 (mp) nämnda EU-rapporten om mikrokrediter för småföretag från november 2003 baseras på studier av nationella experter från EU:s medlemsstater och (dåvarande) kandidatländer. I rapporten redovisas en generell brist på mikrokrediter för små företag. De olika länderna har olika tekniker, bl.a. skatteinstrument, för att få investerarna att tillhandahålla system för mikrokrediter. I rapporten uppmuntras medlemsstaterna att göra mikrokrediterna mer lättillgängliga, att sträva efter målet att de skall bli hållbara (genom att successivt se över samhällets stöd) samt att stödja de små företagen med service som t.ex. mentorskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i likhet med tidigare år betona att frågan om kapitalförsörjningen är av central betydelse för den regionala utvecklingspolitiken – liksom inom näringspolitiken i stort. En effektivt fungerande kapitalmarknad är en grundförutsättning för skapandet av nya företag och för tillväxt i befintliga företag.

Motionerna vittnar om att det finns svårigheter att få tillgång till krediter och riskkapital i den egna regionen. Svårigheterna har ett antal orsaker, bl.a. att företagare utanför storstadsregionerna har mindre värden i byggnader som säkerhet för lån. Motionärernas oro delas av utskottet.

Vid sidan av den ordinarie kapitalmarknaden har staten en viktig funktion att fylla när det gäller att komplettera denna marknad på vissa områden, t.ex. riskkapitalmarknaden. I utskottets planerade betänkande 2005/06: NU13 behandlas motioner om kapitalförsörjningsfrågor i allmänhet. När det gäller den regionala utvecklingspolitiken är bl.a. Stiftelsen Norrlandsfonden och det statliga stödet via olika instrument inom den regionala utvecklingspolitiken, inte minst stödet för att främja kreditgarantiföreningarna, exempel på sådan komplettering av marknaden.

Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att ha höga ambitioner för den regionala kreditförsörjningen. Kreditgarantiföreningarnas verksamhet är under utveckling och värda att uppmärksammas som ett nytt och potentiellt kraftfullt instrument av regional betydelse. Att använda strukturfondsstöd till riskkapital är en annan positiv utvecklingslinje liksom Almis nya möjligheter att öka utlåningen i stödområde B.

Det utrednings- och beredningsarbete som pågår inom Näringsdepartementet rörande kapitalförsörjningsområdet bör enligt utskottets uppfattning också inbegripa nya och okonventionella lösningar.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga här behandlade motioner i aktuella delar.

Lokal förvaltning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om lokal förvaltning med hänvisning till att Ansvarskommitténs arbete bör avvaktas.

Jämför reservation 4 (m, fp, kd, c).

Motionerna

Enligt vad som sägs i motionerna 2005/06:N309 (m) och 2005/06:N439 (m) har alla individer olika förutsättningar och behov. Uppgifter utförs redan i dag på olika sätt i olika kommuner, vilket inte behöver vara något dåligt. Motionärerna efterlyser därför en attitydförändring i stora delar av

Myndighetssverige så att förvaltningen av exempelvis naturresurser liksom ansvaret för skola, vård och omsorg görs på en mer lokal nivå än vad som är fallet i dagsläget.

Lokala förvaltningsmodeller kan vara ett sätt att rädda och skapa nya arbetstillfällen, sägs det i motion 2004/05:N407 (kd). Motionärerna lyfter särskilt fram naturförvaltningen som ett område som genom lokal tillsyn och förvaltning kan skapa nya utkomstmöjligheter. Den biologiska mångfalden i skogen bör inte i första hand säkras genom socialisering av skogsmarken utan kan med fördel förvaltas med hjälp av frivilliga naturvårdsavtal och andra åtgärder med lokal förankring.

Vissa kompletterande uppgifter

Arbetet inom den s.k. Ansvarskommittén har redovisats i det föregående. Av direktiven (dir. 2003:10) framgår att kommitténs uppdrag har ett starkt samband med samhällsorganisationen och dess nivåer. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt den regionala nivån. I det här sammanhanget bör också kommuners och landstings insyn och inflytande i EU:s beslutsfattande uppmärksammas. Enligt direktiven skall uppdraget omfatta frågan om hur förutsättningarna att fördjupa demokratin och medborgarnas möjligheter till inflytande, insyn och ansvarsutkrävande påverkas. Den nuvarande och sista etappen av kommitténs arbete skall redovisas senast i februari 2007.

Ett antal frågor med anknytning till lokal förvaltning har under våren 2006 behandlats av konstitutionsutskottet. I motionerna tas bl.a. upp frågor om direktvalt självstyrelseorgan i Stockholmsregionen, regionalisering för tillväxt, länsstyrelsernas nya roll, regionalisering underifrån, gränsöverskridande regionalisering, subsidiaritetsprincipen och en utredning om vilka beslut som kan flyttas från statlig till regional nivå. I konstitutionsutskottets nyligen justerade betänkande om regional demokrati (bet. 2005/06:KU25) redogörs för Ansvarskommitténs arbete samt för Grundlagsutredningen (dir. 2004:96) och Gränskommunutredningen (dir. 2001:39). Konstitutionsutskottets ställningstagande innebär att detta utskott vidhöll sin tidigare bedömning att resultatet av Ansvarskommitténs arbete bör avvaktas och att något ytterligare uppdrag till kommittén inte var påkallat. Med denna bedömning avstyrkte konstitutionsutskottet samtliga behandlade motioner. I en reservation (c) hävdades att de frågor som hanteras på regional nivå också skall beslutas på regional nivå. Vidare sägs att ett steg mot en väl fungerande regional tillväxtpolitik är att samla huvudansvaret för insatserna på den regionala nivån under en enda och kraftfull aktör, samtidigt som staten koncentrerar sig på en nationell tillväxtpolitik.

Miljö- och jordbruksutskottet prövade under förra riksmötet ett antal konkreta frågor om lokal förvaltning (bet. 2004/05:MJU15). Bland annat togs upp frågan om lokal förvaltning av naturreservat (s. 37) och frågan om ett system för lokal förvaltning av småviltsjakt, fiske och skotertrafik (s. 39). När det gäller natur- och kulturresevat konstaterade miljö- och jordbruks-

utskottet att gällande regler ger kommuner och länsstyrelser möjligheter att delegera förvaltningsansvaret. Det informerades om att regeringen under år 2003 gav Naturvårdsverket återrapporteringskrav beträffande arbetet med att utveckla och pröva nya metoder för bättre lokal delaktighet i arbetet med skydd och vård av skyddade områden. Enligt återrapporteringskrav som lämnats under år 2004 skall Naturvårdsverket bl.a. redovisa hur dialogen med medborgarna har stärkts. I det nämnda betänkandet meddelades vidare att regeringen avser att fortsätta att följa upp myndigheternas arbete samt att driva på dessa i syfte att verkställa den politik som redovisas i skrivelsen om en samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173).

Det finns i landet ca 4 400 lokala utvecklingsgrupper, dvs. byalag, kooperativ och intresseföreningar. Folkrådsrådet Hela Sverige skall leva är ett nav för dessa grupper. Regeringen har, enligt beslut i december 2005, beviljat Folkrådsrådet 10 miljoner kronor för verksamheten under år 2006. Av detta belopp skall minst 4,7 miljoner kronor användas för att finansiera länsbygderådets verksamheter lokalt och regionalt. Resterande belopp skall användas främst för drift och fortsatt utveckling av informationssystem samt för att upprätthålla ett centralt kansli för stöd och samordningsinsatser riktade till lokala utvecklingsgrupper och länsbygderåd. Enligt regeringen bör verksamheten i större utsträckning än hittills bedrivas i samverkan med andra aktörer, som på nationell, regional och lokal nivå arbetar med lokal utveckling, samt inriktas på ett ökat inslag av medfinansiering från sådana aktörer. Senast i juni 2007 skall Folkrådsrådet till regeringen redovisa resultaten av verksamheten, bl.a. hur rådets verksamhet har bidragit till att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Av Folkrådsrådets verksamhetsplan för åren 2005 och 2006 framgår rådets prioriteringar och planerade verksamhet. Grunduppgiften är att ge råd och stöd till de lokala utvecklingsgrupperna och att företräda byarörelsen i olika sammanhang. Kommunikationen skall utvecklas vidare med nätsajten Bygdenet som ett allt viktigare instrument. Att hålla i Landsbygdsriksdagen, där bl.a. den landsbygdspolitiska utredningens arbete skall diskuteras, kommer att vara en stor uppgift under året. Enligt verksamhetsplanen får byarörelsen en allt viktigare roll för den lokala ekonomin. Rådet avser att under år 2006 undersöka möjligheten att påbörja en större satsning för att skapa en miljö som stimulerar till entreprenörskap och investeringar i småföretag på landsbygden. Redan nu medverkar rådet i satsningar tillsammans med främst Föreningen kooperativ utveckling för att stärka entreprenörskapet. Projektet Hållbara bygder fortsätter som planerat och avslutas på försommaren 2006. De ingående 14 pilotbygderna satsar på utveckling med naturgivna och förnybara resurser som utgångspunkt. Avsikten sägs vara att påverka jordbrukspolitiken i riktning mot en integrerad landsbygdspolitik. Ett särskilt tema är lokal förvaltning av naturresurser.

Utskottets ställningstagande

Arbetet inom den s.k. Ansvarskommittén och dess uppdrag att bl.a. se på förutsättningarna att fördjupa demokratin och medborgarnas möjligheter till inflytande, insyn och ansvarsutkrävande har redovisats i det föregående.

Vidare har konstitutionsutskottet nyligen behandlat och avstyrkt motioner rörande regional demokrati av delvis samma karaktär som de här aktuella.

Näringsutskottet gör beträffande frågorna om lokal förvaltning samma bedömning som konstitutionsutskottet, nämligen att Ansvarskommitténs arbete bör avvaktas. Därmed avstyrks de här aktuella motionerna i aktuella delar.

Återförande av vattenkraftsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med hänvisning till gällande principer för statens budgethantering avslå samtliga motionsyrkanden om återförande av vattenkraftsmedel till de producerande regionerna eller om en utredning av ett sådant system.

Jämför reservation 5 (kd, v, c, mp).

Motionerna

I ett antal motioner begärs att regeringen skall utreda eller komma med förslag till hur delar av utbytet från vattenkraftstillgångarna skall återföras till de regioner där kraften produceras och medverka till utveckling och tillväxt. Sådana krav framförs i motionerna 2004/05:N331 (c, fp, kd, v, mp), 2004/05:N223 (kd), 2004/05:N233 (kd), 2004/05:N333 (v), 2004/05:N257 (c), 2004/05:N293 (c), 2004/05:N398 (c), 2005/06:N297 (kd), 2005/06:N430 (kd), 2005/06:N349 (v) och 2005/06:N382 (c). En återbäring bör kunna utgå som kompensation för de skador som utbyggnaden av forsarna orsakar. Skadorna regleras med s.k. bygdemedel, men dessa medel borde sannolikt vara betydligt större, sägs det i en motion. I några motioner pekas på att en del av energiskatten skulle kunna användas till denna typ av ersättning till regionerna. Andra alternativ kan också utredas, som t.ex. återbäring genom möjligheten till fastighetsskatt på elproduktionsenheter eller ökade ersättningar för intrång. Sammantaget bör den felaktiga bilden av Norrlandslänen som bidragstagare förändras; dessa län skall i stället ses som en starkt bidragande faktor till välfärden i Sverige, menar flera motionärer.

Vissa kompletterande uppgifter

Frågan om återföring av vattenkraftsmedel eller i vissa fall del av intäkter från andra naturresurser till de bygder där de genereras har diskuterats under lång tid. Utskottets principiella uppfattning i denna fråga har varit att nu gällande principer för statens budgethantering även fortsättningsvis bör gälla (se bet. 2001/02:NU4 s. 89, bet. 2002/03:NU8 s. 32 och bet. 2003/04:NU9 s. 22). Detta innebär att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning baserade på naturresurser inte skall kopplas till statliga utgifter i samma område. Om sådana kopplingar skulle införas skulle korrigeringar behöva göras till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningsystem eller via andra statliga budgetposter, vilket sammantaget leder till en svårgenomtränglig statlig budgethantering.

Med hänsyn till att det lokala näringslivet och invånarna kan ha vissa nackdelar från rekreationssynpunkt m.m. av exempelvis ett vattenkraftverk med tillhörande uppdamda områden har emellertid kompensationsstanken förts fram i samband med regelverket om bygde- och fiskeavgifter.

I propositionen med förslag om en ny regional utvecklingspolitik (prop. 2001/02:NU4) redovisades att vid verksamhet som innebär drift av vattenkraftverk, vattenreglering eller ytvattentäkt m.m. skall tillståndsinnehavaren betala en särskild bygdeavgift till länsstyrelsen. Bestämmelser om detta finns i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter. Bygdemedel skall bl.a. användas till ”investeringar för ändamål som främjar näringsliv eller service i bygden eller annars är till nytta för denna”. Bidrag eller lån får dock inte lämnas om det medför att det blir nödvändigt att även i fortsättningen bevilja medel för ändamålet eller att staten eller berörda kommuner kan förorsakas inte avsedda kostnader. Hänsyn skall vidare tas till statligt bidrag som lämnas i annan ordning. Det är länsstyrelsen som fattar beslut om lån eller bidrag efter samråd med berörda kommuner.

Utskottet har tidigare, liksom regeringen, uttryckt att det fanns skäl att göra en översyn av användningen av bygdemedel, så att de kan komma berörd bygd till del på ett mer flexibelt sätt. Bland annat var det önskvärt att se närmare på möjligheterna till flexibilitet inom ramen för EG:s statsstödsregler (i första hand reglerna för försumbart stöd).

I den översyn av bygdemedlen som gjordes i Regeringskansliet för ett par år sedan undersöktes utnyttjandet av medlen (Näringsdepartementet PM 2004-02-06). Enligt departementets undersökning hade fem länsstyrelser uppgivit att bygdemedlen använts för företagsstöd. De belopp som utbetalats direkt till enskilda företag föreföll ligga väl inom de gränser som EG:s regler om försumbart stöd föreskriver. Enligt promemorian varierade praxis för de närmare villkoren kring bygdemedlens utnyttjande. Exempelvis förekom olika grad av generositet med avseende på stödnivåerna; i vissa fall kunde 100 % finansiering utgå.

Enligt uppgift bedöms den gjorda översynen inte i dagsläget leda till förslag från Näringsdepartementet om ändringar i den ovan nämnda förordningen. Det bör dock påpekas att huvudansvaret för förordningen om bygde- och fiskeavgifter ligger inom Miljö- och samhällsdepartementet.

Föreningen Sveriges Vattenkraftskommuner, som bildades år 1999 och år 2005 hade 39 medlemskommuner från de sju skogslänen, driver kravet att vattenkraftskommunerna och berörda regioner varaktigt återförs del av de värden som vattenkraften genererar. Kommunerna skall därvid tillförsäkras stabila och förutsägbara intäkter. Föreningen står bakom en egen utredning, Från kungsådra till skattekölla, som presenterades år 2004. Enligt inledningsavsnittet (skrivet av föreningens ordförande Per Söderberg) skall återbäringen till kommunerna vara kompensation för de intrång och skador i naturen som kommunerna åsamkas vilka försvårar eller hindrar utvecklingen av turism, skogsbruk, jakt fiske m.m. Återbäringen skall även vara ett bevis på det värdeskapande som sker i vattenkraftskommunerna. För närvarande sker en återföring av ”s.k. regionalpolitiskt stöd”, vilket endast bidrar till synen att vattenkraftskommunerna är bidragsmottagare. Vidare sägs i utredningen att statsmakten genom lagstiftningen om bygdemedlen har visat en viss förståelse för att det finns ett kompensationsbehov, även om den låga ersättningsnivån inte står i någon rimlig proportion till de faktiska skadorna. En hänvisning görs också till utvecklingen i Norge, där det finns ett visst återbäringsystem med ett beräknat nettotillskott på ca 1,5 miljarder norska kronor per år till kommuner och regioner.

Utskottets ställningstagande

Frågan om återföring av vattenkraftsmedel eller i vissa fall del av intäkter från andra naturresurser till de bygder där de genereras har diskuterats under lång tid.

Utskottet har inte ändrat ståndpunkt i denna fråga. Den principiella uppfattningen från utskottets sida står fast sedan ett antal år. Således anser utskottet att nu gällande principer även fortsättningsvis skall gälla för statens budgethantering. Detta innebär att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning baserade på naturresurser inte skall kopplas till statliga utgifter i samma område. Om sådana kopplingar skulle införas skulle korrigeringar behöva göras till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningsystem eller via andra statliga budgetposter, vilket sammantaget leder till en svårgenomtränglig statlig budgethantering.

Med hänsyn till att det lokala näringslivet och invånarna kan ha vissa nackdelar från rekreationssynpunkt m.m. av exempelvis ett vattenkraftverk med tillhörande uppdämda områden har emellertid kompensationstanken förts fram i samband med det ovan nämnda regelverket om bygde- och

fiskeavgifter. I den genomförda översynen av bygdemedlen framgick att bygdemedlen i viss utsträckning användes till företagsstöd – stöd som föreföll att väl hålla sig inom ramarna för EU:s regelverk.

Därmed avstyrks samtliga här berörda motioner i aktuella delar.

Landsbygds- och skärgårdsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete avslå motionsyrkanden om landsbygds- och skärgårdsfrågor.

Jämför reservation 6 (m, fp, kd, c).

Motionerna

Möjligheten till stöd för utveckling, investeringar och sysselsättning till små företag i glesbygden är en viktig förutsättning för att de små samhällena skall överleva, anför det i motion 2004/05:N336 (s). Vidare skall beslut om stöd om investeringar fattas så nära den berörda marknaden som möjligt.

Trots en rejäl ökning av stödet till lanthandeln har 409 butiker lagts ned de senaste fem åren, hävdas det i motion 2005/06:N249 (s). Detta kan tolkas som att stödet till lanthandeln inte har den avsedda effekten, dvs. att ge service till människor i områden där köpkraften inte räcker för en lanthandel. Motionären argumenterar därför för att stödet i sin nuvarande form skall avvecklas. En diskussion bör föras kring den roll lanthandeln har i förhållande till lågprisbutikerna och vilket ansvar kommunerna har vid etablering av köpcentrum. Regeringen bör ta initiativ till en översyn av det långsiktiga stödet till lanthandeln.

Motionären bakom motion 2005/06:N278 (s) förespråkar att regeringen aktivt medverkar till att lands- och glesbygden har möjlighet att erbjuda en bra service, såväl offentlig som kommersiell. Ett pilotprojekt i Vingåker kommun, som bygger på Internethandel, nämns som exempel på hur servicefunktionen kan upprätthållas trots minskade marginaler och ökade kostnader. Lanthandeln fungerar i projektet som utlämningsställe för dagligvaror och varor från Systembolaget AB m.m. och tillhandahåller även offentlig service i form av bibliotek och turistinformation.

I motion 2005/06:N301 (s) framhålls att tryggad service och välfärd är grundförutsättningar för att människor skall kunna bo i små tätorter och på landsbygden. Motionären efterlyser därför bl.a. satsningar på att stärka företagandet och att underlätta arbetspendlingen.

Det hänvisas i motion 2005/06:N388 (s) till det regionalpolitiska målet om en god servicenivå i alla delar av landet. Tillgången till livsmedelsbutik är kanske den viktigaste formen av service, menar motionären. För att säkerställa butikernas överlevnad och utveckling bör även service i form av spel och utlänning av alkohol kunna erbjudas.

I motion 2004/05:N277 (m) föreslås att den svenska skärgården skall bli en ekonomisk frizon med syfte att underlätta för företagandet i området. Liknande åtgärder bör genomföras i hela landet men i väntan på detta kan skärgården fungera som försöksområde. Vidare bör regeringen lämna förslag på hur frizonerna skulle kunna utformas, skriver motionären.

Landsbygden har plats för fler än enbart lantbrukare och fritidsboende, hävdas det i motion 2005/06:MJ524 (m). Det förutsätter dock att det finns arbetstillfällen, goda kommunikationer och service i form av post, affär och skola. Dessa villkor måste uppfyllas för att människor skall flytta till och kunna bo kvar på landsbygden.

Motionärerna bakom motion 2005/06:N302 (m) lyfter fram behovet av åtgärder för att skärgården skall kunna fungera som åretruntboende. Bland annat tar motionärerna upp svårigheterna med fastighetsskatten. Vidare efterfrågas en generell rätt att bygga nära stränder och vattendrag samt möjligheter att driva privata omsorgsföretag.

Tillgång till social och kommersiell service är viktigare än vem som är huvudman, sägs det i motion 2005/06:N309 (m). Apoteks- och Systembolagens monopol bör därför upphävas för att produkterna skall kunna erbjudas i hela landet. Lantbrevbärarnas arbetsuppgifter skulle även kunna omfatta den tillsyn som hemtjänsten i dag står för. Vidare argumenteras det för att skola och vård skall kunna bedrivas i privat regi för att säkerställa en god service även på landsbygden.

Det måste bli enklare att bo och arbeta i Stockholms skärgård och på Mälåröarna, är budskapet i motionerna 2004/05:N409 (fp) och 2005/06:N443 (fp). Ett projekt för att skapa hyresbostäder i skärgården, vilket skulle underlätta för en inflyttning av den yngre generationen, lyfts fram som ett gott exempel. Vidare anför att Folkpartiets småföretagarpolitik med mindre byråkrati och lägre skatter inom tjänstesektorn särskilt skulle gynna invånarna i dessa områden. För att framtida generationer skall kunna få uppleva naturen i skärgården bör statens markpolitik inriktas på största restriktivitet med privatiseringar av den ännu statliga marken.

I motionerna 2004/05:N414 (fp) och 2005/06:N243 (fp) betonas människors rätt att bo och leva där de vill. Om hela landet tas i bruk har det en positiv effekt på tillväxten. För att detta skall vara möjligt krävs utökade möjligheter för lands- och glesbygd med t.ex. bra kommunikationer, ett gott företagsklimat och en väl fungerande sjukvård.

Motionärerna bakom motion 2005/06:MJ350 (fp) motsätter sig neddragningen av polis, post, allmänna kommunikationer och tingsrätter. Det civila samhällets närvaro är en förutsättning för att människor skall bosätta sig på landsbygden.

I motion 2005/06:MJ519 (fp) understryks förädlings- och beredningsindustrins betydelse för kustsamhällenas överlevnad. Det pågående arbete som syftar till att utveckla den lokala och regionala förvaltningen måste därför stödjas och finansieringen säkerställas.

I motion 2005/06:N383 (fp) yrkas att ett statligt anslag bör inrättas i statsbudgeten för upphandling av grundläggande samhällsservice i regionalpolitiskt utsatta områden. Nedläggningen av post, apotek, polis och rättsmyndigheter är på sikt ett hot mot bygdens överlevnad. Den grundläggande samhällsservicen bör därför tryggas i lag, fortsätter motionärerna.

I fyra motioner, 2004/05:N327 (kd), 2005/06:N223 (kd), 2004/05:Bo305 (kd) och 2005/06:N381 (kd), uttrycker motionärerna oro över avsaknaden av en aktiv och sammanhållen skärgårdspolitik. För att skärgårdssamhällena skall kunna fungera för åretruntboende krävs förbättringar på ett antal områden. Det handlar om rimliga villkor för näringsverksamhet och boende för skärgårdsbefolkningen men också om att ta till vara den unika miljön för turism och rekreation. Det är inte enbart ett lokalt intresse utan även ett starkt riksintresse att de stora och unika svenska skärgårdsområdena hålls levande.

I motionerna 2004/05:N361 (kd) och 2005/06:N296 (kd) beskrivs hur många politiska beslut, som exempelvis höjda bensin-, diesel- och energiskatter, missgynnat landsbygden. Många människor känner sig tvingade att flytta. För att kunna behålla landsbygden levande betonar motionärerna betydelsen av lokala nav. Med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna görs en samordning av de gemensamma krafterna och tillgångarna så att en grundservicenivå kan garanteras. Motionärerna uppmanar regeringen att verka för att lokala nav bildas och utvecklas.

Det konstateras i motion 2005/06:N345 (v) att lanthandeln innebär en viktig närservice för fler än två miljoner människor. Trenden som visar på att ett stort antal butiker med låg omsättning läggs ned, oroar motionärerna då den missgynnar landsbygdsbefolkningen. Regeringen uppmanas därför att bidra till att lanthandeln inte försvinner.

I motion 2004/05:N320 (c) påpekas att kostnaden för att använda bil har ökat de senaste åren beroende på höjda bensin- och dieselpriser, höjd fordons- och bränsleskatt samt höjda försäkringspremier. Detta drabbar främst boende på landsbygden som i brist på en väl utbyggd kollektivtrafik är beroende av bil. En utredning av vilka sociala konsekvenser detta får för landsbygden bör därför göras, anser motionärerna.

Med hänsyn till hur landsbygdens utvecklingsmöjligheter, enligt motionären, ständigt undergrävs, efterlyses i motion 2004/05:N364 (c) en vision om hur den svenska landsbygden skall ges möjlighet att fungera. Sveriges myndigheter skulle kunna bidra till tillväxten i sitt närområde om de gjorde en konsekvensanalys av sitt agerande ur ett regionalt och lokalt perspektiv. Utöver detta bör alla myndigheter i sin myndighetsutövning tydliggöra sina mål ur ett lokalt och regionalt perspektiv, menar motionären.

I motion 2004/05:N428 (c) framhålls att en levande skärgård endast kan skapas av en lönsam yrkesutövning och permanentboende. Motionärerna föreslår därför ett åtgärdsprogram för en levande skärgård. Programmet bör bl.a. innehålla följande åtgärder: skydd av fiskebestånd och natur, insatser för att utveckla det kustnära yrkesfisket och bättre villkor för småföretagande.

Målet måste vara att även landsbygden skall kunna skapa tillväxt och utvecklas utifrån egna resurser efter befolkningens egna prioriteringar och beslut, sägs det i motion 2005/06: MJ356 (c). Detta är en önskvärd utveckling såväl för landsbygdskommuner som för skärgårdskommuner som har samma svårigheter att skapa förutsättningar för nya jobb och stimulera företagandet.

I motion 2005/06: N230 (c) förordas en upprepning av det framgångsrika projektet Hela Sverige skall leva. Som en motkraft till utflyttning, försämrade kommunikationer och nedlagda affärer och skolor behöver landsbygdens resurser och möjligheter betonas.

I tre motioner, 2005/06: N231 (c), 2005/06: N320 (c) och 2005/06: N342 (c), föreslås åtgärder för att stärka servicen på landsbygden. Om lanthan- deln även kan vara ombud för Systembolaget AB, Posten AB, AB Svenska Spel och Apoteket AB kan det bidra till att öka kundunderlaget för en butik. För att detta skall vara möjligt krävs ändrade direktiv från staten samt en modernisering av plan- och bygglagen, så att det blir lättare att bygga om och bygga ut affären.

I motion 2005/06: N316 (c) framhålls att både staden och landet är viktiga för att en dynamisk utveckling av hela Sverige skall vara möjlig. Insikten om landsbygdens betydelse för försörjning av bl.a. livsmedel, vattenkraft och bioenergi, saknas ibland i storstäderna, hävdar motionärerna. En medveten satsning på landsbygden är i själva verket till nytta för hela samhället, även städer och tätorter.

Det konstateras i Centerpartiets motion 2005/06: N481 att den offentliga servicen på landsbygden inte kan ligga på samma nivå som i städerna. För att ändå tillgodose landsbygden med en godtagbar basservice till rimliga kostnader krävs samverkan över sektors- och myndighetsgränser. Det skall ligga i alla myndigheters uppdrag att arbeta utifrån den enskilde medborgarens perspektiv och samverka med andra myndigheter, såväl lokala som regionala. Vidare understryks i motionen betydelsen av att finna samverkanslösningar mellan privata, offentliga och ideella aktörer på landsbygden. Exempelvis kan den lokala handlaren fungera som ombud för både post, apotek och systembolag. När det gäller de statligt ägda bolagen bör ägardirektiv vara ett instrument för att samordna tekniska lösningar.

Motionärerna ställer sig frågande till nyttan av att ha ett eget verk för landsbygden, Glesbygdverket. De anser att samtliga myndigheter i sin instruktion bör ha ett tydligt uppdrag att arbeta för hela landet. Ett självklart led i utvecklingen av en ny landsbygdspolitik bör vara en mer

omfattande och sammanhållen forskningsstrategi, hävdar motionärerna. Bland annat förtjänar samverkan mellan stads- och landsbygdsregioner en större uppmärksamhet i forskningen.

Vissa kompletterande uppgifter

En god servicenivå i alla delar av landet

Stödet till kommersiell service under utgiftsområde 19 lämnas för att befolkningen i servicegläsa områden skall ha en tillfredsställande försörjning av dagligvaror och drivmedel. En god servicenivå i alla delar av landet är ett av målen inom den regionala utvecklingspolitiken och en av förutsättningarna för en hållbar regional utveckling. Insatser inom verksamhetsområdet består dels av finansiellt stöd i form av investeringsbidrag, servicebidrag, landsbygdslån och hemsändningsbidrag, dels av särskilda uppdrag och programverksamheter. Stödmottagare är kommuner och näringsidkare med fasta försäljningsställen för försäljning av dagligvaror och drivmedel. Stöd kan i vissa fall även lämnas till fackhandelsservice och varubussar.

För att främja en helhetssyn i arbetet med servicestrukturen fick länsstyrelser respektive regionala självstyrelseorgan samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län i december 2002 i uppdrag av regeringen att i enlighet med Konsumentverkets riktlinjer utarbeta lokala utvecklingsprogram för kommersiell service för perioden 2004–2007. Konsumentverket har i uppdrag att stödja genomförandet av dessa program.

Utöver det ekonomiska stödet till kommersiell service påpekas det i budgetpropositionen för år 2006 (utgiftsområde 19 s. 41) att kommersiell och samhällelig service också har utvecklats genom andra regionala utvecklingspolitiska åtgärder. Särskilda projekt, med syfte att utveckla servicelösningar, har genomförts. Genom dessa insatser har i många fall samlokaliserade servicelösningar skapats, vilka är anpassade efter lokala förutsättningar och ofta hanterade av lokala entreprenörer. Åtgärderna har bidragit till att i vissa fall upprätthålla och utveckla tillgänglig service. Dessutom har enligt regeringen insatser gjorts för att stärka lanthandlarnas företagarrull och deras förutsättningar för att fortsätta driva sin verksamhet.

På en fråga från Chatrine Pålsson (fr. 2004/05:1893) om glesbygdens framtid svarade statsrådet Ulrica Messing i juni 2005. Statsrådet instämde helt med frågeställaren om att företagandet i gles- och landsbygd måste öka. Särskilt angeläget är detta i de områden som inte ligger i närheten av större tätorter, ansåg statsrådet. Hon påminde om de åtgärder som påbörjats eller beslutats för att stärka utvecklingen i gles- och landsbygd. Förutom de åtgärder som kan följa av Landsbygdskommitténs uppdrag, tog statsrådet upp skattereglerna för delägare i fåmansbolag, Almis utökade möjligheter till utlåning med större risktagande i stödområde B och ett uppdrag till Glesbygdsverket att studera tillväxtpöjligheterna för de små företagen i gles- och landsbygd.

Uppdraget till Glesbygdsverket i samverkan med Nutek och i samråd med Arbetslivsinstitutet gäller bl.a. att utreda om det finns hinder för tillväxt som småföretag i gles- och landsbygd har jämfört med småföretag i andra områden. Studien skall också belysa behovet av eventuella regel-förenklingar samt eventuella skillnader i behov av och tillgång på kapital för småföretagen i gles- och landsbygd. Frågan om kvinnors och mäns villkor beträffande småföretagande i gles- och landsbygd jämfört med andra områden skall också tas upp. Efter en delredovisning som lämnats i september 2005 skall en slutredovisning göras till Näringsdepartementet senast i maj 2006. Delredovisningen hade fokus på företagsstruktur och demografisk struktur och ses som ett underlag till slutrapporten.

Två frågor har ställts i riksdagen om Svensk Kassaservice, dels av Gunnar Nordmark (fp), dels av Göran Persson i Simrishamn (s). Båda frågorna (fr. 2005/06:313 resp. 2005/06:335) besvarades av statsrådet Ulrica Messing under november 2005. Statsrådet delar de båda frågeställarnas uppfattning att alla skall ha tillgång till grundläggande betaltjänster på rimliga villkor oavsett om man bor i storstad eller på landsbygden. Statsrådet hade förståelse för att den pågående stängningen av serviceställen skapade oro. Utglesningen av serviceställen skulle dock komma att ske på orter där det fanns alternativ service inom ett rimligt avstånd, enligt statsrådet. I fråga om sitt eget ansvarsområde ville hon nämna att kravet på rikstäckande kassaservice återfinns i det politiska målet och i lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice. Där stadgas att det i hela landet skall vara möjligt att verkställa och ta emot betalningar till enhetliga priser. Frågan om kassaservicens framtid berör många, särskilt äldre, menade statsrådet. Vidare var hon medveten om att det också är en viktig fråga för de anställda vid Svensk Kassaservice.

I Post- och kassaserviceutredningens betänkande Samhällets behov av betaltjänster (SOU 2004:52) föreslås ett nytt mål: Alla i samhället skall ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Enligt utredningen betyder detta att statens ansvar för betaltjänster geografiskt skall begränsas till de orter och den landsbygd där det inte är kommersiellt motiverat att tillhandahålla sådana tjänster och det inte finns några jämförbara alternativ. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling och bereds enligt uppgift inom Regeringskansliet.

Två likartade frågor om Posten AB från Mikael Oscarsson (kd) och Rig-mor Stenmark (c) besvarades av statsrådet Ulrica Messing strax efter halvårsskiftet 2005 (fr. 2004/05:1980 och 2004/05:2195). Statsrådet tryckte på att det skall finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet. Detta krav kvarstår oförändrat, menade statsrådet. Posten AB är enligt statsrådet skyldig att se till att alla i hela landet, oavsett adressort, har tillgång till en daglig postservice. Lantbrevbäring anordnas normalt till bostadens närhet när det finns minst två åretruntboende hushåll per kilometer på en s.k. sidoväg. Statsrådet informerade om att hon kommer att överväga att vidta åtgärder om rapporteringen från Post- och telestyrelsen skulle tyda på bris-

ter i den rikstäckande postservicen, vilka inte avhjälpas. Så länge de allmänna råden från Post- och telestyrelsen följs anses samhällets krav på postutdelningen vara tillgodosett, menade statsrådet.

Bland förslagen i betänkandet Postmarknad i förändring (SOU 2005:5) finns ett nytt postpolitiskt mål och en liberalisering av posttjänsterna, bl.a. att prisregleringen skall upphävas. Betänkandet har varit utsänt på remiss, och enligt uppgift bereds ärendet inom Regeringskansliet.

Trafikutskottet har nyligen behandlat frågor om post- och kassaservice i sitt betänkande 2005/06:TU3. Trafikutskottet avstyrkte flertalet motionsyrkanden med bl.a. hänvisning till att regeringen nyligen låtit utreda de berörda frågorna och att beredning nu pågår inom Regeringskansliet. Trafikutskottet utgick ifrån att resultatet av detta beredningsarbete leder till att förutsättningar även fortsättningsvis tryggas för en väl fungerande postmarknad med effektiva posttjänster, tillgängliga för alla till en servicenivå som motsvarar användarnas behov. När det gällde prisreglering inom postområdet föreslog trafikutskottet ett tillkännagivande till regeringen om att en förändring av prisregleringen inom postområdet bör bli föremål för riksdagens prövning. Kammarkens biföll utskottets förslag den 25 januari 2006.

Utredningar

Vid sidan av Ansvarskommittén, vilken redovisats i det föregående, har Landsbygdskommittén ett uppdrag av stor betydelse för gles- och landsbygden. Utskottet har i sitt betänkande 2004/05:NU2 redogjort utförligt för Landsbygdskommitténs uppgifter. Den parlamentariskt tillsatta kommittén (ordförande: kommunstyrelseordförande Karl-Erik Nilsson) skall utarbeta en långsiktig strategi för landsbygdsutveckling (dir. 2004:87). Därvid skall roll- och ansvarsfördelning övervägas med lokalt, regionalt, nationellt och internationellt perspektiv i frågor som rör strategin. Med utgångspunkt i målen för ökad tillväxt och sysselsättning skall kommittén överväga hur insatser som utgår från landsbygdspolitiken och politikområdena för de areella näringarna samt från den övergripande regionala utvecklingspolitiken i högre grad kan medverka till ökad tillväxt och sysselsättning på landsbygden och i landet som helhet. Kommittén skall enligt direktiven identifiera såväl hinder som utvecklingsmöjligheter för företag på landsbygden inklusive småföretag. Under år 2005 redovisade kommittén ett delbetänkande med titeln På väg mot en hållbar landsbygdsutveckling (SOU 2005:36). Detta delbetänkande är ett av underlagen till regeringens skrivelse (skr. 2005/06:87) om den övergripande strategiska inriktningen av det kommande landsbygdsprogrammet, som överlämnades till riksdagen i februari 2006. Landsbygdskommittén skall redovisa sitt slutbetänkande senast i november 2006.

En faktor att uppmärksamma är att EU:s medel för landsbygdspolitik under nästa programperiod 2007–2013 kommer att räknas till jordbrukspolitiken.

I 2005 års budgetproposition (prop. 2004/05:1 s. 226) konstaterade regeringen att det är angeläget att på olika sätt stimulera den regionala utvecklingen i vissa delar av Sverige där medborgare och företag kan ha höga kostnader till följd av långa avstånd och kallt klimat. Det fanns anledning att överväga ytterligare regionala inslag i skattesystemet, ansåg regeringen. Mot denna bakgrund tillkallades en särskild utredare med uppdrag att analysera och lämna förslag till regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet. En särskild ram om 300 miljoner kronor per år avsattes för detta ändamål. I första hand skulle utredningen ta ställning till om ett förhöjt grundavdrag fr.o.m. inkomståret 2005 skulle kunna ges till fysiska personer bosatta inom stödområde A. I andra hand, om ett grundavdrag inte ansågs kunna genomföras, skulle utredningen överväga andra regionala stimulansåtgärder med syfte att stimulera den regionala utvecklingen i detta område.

Betänkandet om regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet (SOU 2005:68) lämnades i juli 2005. Utredningen föreslog en ytterligare utvidgning av de särskilda avdragen enligt socialavgiftslagen. Utredaren konstaterade att förslaget särskilt gynnade nyföretagande och de allra minsta företagen.

Utredningen har remissbehandlats. I början av februari 2006 överlämnades en remiss till Lagrådet. Regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom lagrådsremissen.

I remissen föreslås en skattelättnad för fysiska personer bosatta inom stödområde A som kompensation för ökade utgifter på grund av de geografiska lägesnackdelarna. Undantag görs dock av statsstödsskäl för dem som bedriver näringsverksamhet inom transportsektorn. Kompensationen skall lämnas genom att grundavdraget höjs med 2 500 kr. För inkomståret 2006 lämnas dock kompensation med det dubbla beloppet. Den regionala höjningen av grundavdraget för inkomståret 2006 föreslås således vara 5 000 kr. Förslaget motiveras av angelägenheten av att en ytterligare regional stimulans kommer så många fysiska personer som möjligt till del med hänsyn till att de geografiska lägesnackdelarna inte bara påverkar företagen i området utan också fysiska personers möjligheter att bo och arbeta där. Åtgärden skall också ses mot bakgrund av genomförda energi- och miljöskattechöjningar, som relativt sett slår hårdare i stödområdet.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006 och tillämpas första gången vid 2007 års taxering.

Regeringen har aviserat att en proposition om ett regionalt förhöjt grundavdrag kommer att lämnas till riksdagen under våren 2006.

Glesbygdsverket

Glesbygdsverket, som har till uppgift att verka för goda levnadsförhållanden och utvecklingsmöjligheter för glesbygds- och landsbygdsbefolkningen i olika delar av landet med tyngdpunkten i skogslänens inre delar samt i skärgårdsområdena, har presenterat årsboken Sveriges gles- och landsbyg-

der 2005. I årsboken redovisas bl.a. hur tillgängligheten till skolor och service har utvecklats under de senaste åren. Det framgår av materialet att antalet grundskolor som lades ned markant ökade mellan år 2003 och år 2004. Mest märkbar var minskningen i glesbygder, där ca 8 % av skolorna försvunnit. När det gäller dagligvarubutiker visar Glesbygdsverket att tillgången stadigt har minskat sedan år 1996, med undantag för stormarknader på minst 2 500 m². Under början av 2000-talet dämpades takten i nedgången något, men mellan år 2004 och år 2005 tycktes den åter vara på väg att öka. Särskilt har gruppen övriga dagligvarubutiker (med en yta på mindre än 400 m²) minskat kraftigt under perioden; 65 % av dessa butiker har försvunnit under 15 år.

Enligt Glesbygdsverket är effekterna för en ort som mister sin sista butik många gånger mycket stora (s. 40):

Dagligvarubutiken fungerar ofta som ombud för andra serviceslag såsom post, apotek och systembolagsvaror. Om butiken försvinner riskerar därför även annan service att försvinna. Möjligheterna att hitta nya samordningslösningar, där både kommersiell och offentlig service skulle kunna ingå, försvåras därför om inte butiken finns kvar som en naturlig samlingspunkt kring vilken även andra serviceslag samordnas.

När det gäller drivmedel rapporteras i årsboken att det finns drygt 5 200 ställen som säljer drivmedel i landet. 65 % av dem finns i tätorter och ca 7 % i glesbygd. Eftersom drivmedel nyligen inkluderats i Servicedatabasen (se nedan) finns det inga sifferuppgifter om utvecklingen på området.

Även post- och kassaservice tas upp i Glesbygdsverkets årsbok. Under perioden 2001–2005 minskade antalet postserviceställen med 26 % i glesbygd och med 15 % i den tätortsnära glesbygden, medan det skedde en ökning med 86 % i tätorterna. Under samma period minskade kassaserviceställena med 48 % i glesbygden och med 65 % i den tätortsnära landsbygden, medan kassaserviceställena ökade med 40 % i tätorterna.

Konsumentverket

Konsumentverkets arbete i samband med målet om en god tillgång till kommersiell service omfattar bl.a. följande verksamheter:

- Uppföljning och löpande rådgivning beträffande tillämpningen av förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Bland annat analyseras omsättning, marknadsandel och överlevnad bland de företag som erhållit stöd jämfört med de (med likartade villkor) som inte varit föremål för stöd. En redovisning skall lämnas till Näringsdepartementet i april 2006.
- Nya servicelösningar testas i enlighet med ett regeringsuppdrag som löper under perioden 2002–2006.
- Konsumentverket stöder ekonomiskt det nationella utvecklings- och kompetensprogrammet Affär på landet. Föreningen landsbygdshandelns främjande svarar för att dels kartlägga befintliga landsbygdsbuti-

- kers förutsättningar och utvecklingspotential, dels arbeta med kompetensinsatser hos handlarna. Drygt 850 butiker har kartlagts och kompetensinsatser har genomförts i över 400 butiker.
- Konsumentverket tillhandahåller en konsumentenkat som systematiskt har använts inom ramen för Affär på landet. I dag finns 38 000 svar registrerade. Resultat och analys kommer att redovisas till Näringsdepartementet i april 2006.
 - Servicedatabasen är ett ytterligare verktyg för att öka kunskapen om konsumenternas tillgång till service. De senaste årens omfattande nedläggningar har framför allt skett i orter där det är förhållandevis korta avstånd till nästa butik. Statistiskt är det än så länge ett begränsat antal hushåll som drabbats av kraftigt ökade avstånd till nästa butik. Kommande nedläggningar kommer enligt Konsumentverkets bedömningar, vilka delas av branschen, att drabba konsumenterna i betydligt större utsträckning.
 - Centralt samordningsforum är ett samarbete på nationell nivå mellan aktörer med betydelse för utvecklingen av kommersiell service i gles- och landsbygder. Forumet bildades år 2002 och leds av Konsumentverket. Deltagarna består av ca 20 representanter för organ som Kooperativa förbundet, Ica, Axfood, Svensk bensinhandel, Systembolaget AB, Posten AB, Apoteket AB, Folkhälsoinstitutet, Glesbygdverket m.fl., vilka träffas tre gånger per år. Efter en översyn fastställdes i mars 2004 en gemensam syn på målet samt de effekter som bör uppnås. Den gemensamma tolkningen av det regionala utvecklingsmålet ”en god servicenivå i alla delar av landet” innebär enligt deltagarna bl.a. att det är lokala behov och villkor som är vägledande för vilka avstånd, öppettider och sortiment som motsvarar en god servicenivå.

Vad forumet vill uppnå är en god tillgänglighet för människor och företag i alla delar av landet till kommersiell service som tillgodoser grundläggande servicebehov i den dagliga situationen. Forumet har bl.a. initierat det s.k. Multiserviceprojektet som pågått sedan år 2003. Projektet har resulterat i att de statliga bolagen som tillhandahåller ombudsfunktioner på serviceställen i landsbygden tillsammans med dagligvarukedjorna fortlöpande kan bedöma hur det går att samordna rutiner och administration för ombudsverksamhet. Ett hanteringsproblem som delvis åtgärdats är kraven på separata kassor.

Skärgårdsfrågor

Glesbygdverket publicerade i december 2003 en rapport med titeln Sveriges kust och skärgårdar – En faktasamling om boende, arbete, service och kommunikationer. Bland annat redovisas hur skärgård har definierats i olika sammanhang. Glesbygdverkets officiella definition lyder: Med skärgård avses öar längs kusterna liksom angränsande fastlandsområden och öar i våra större insjöar där förhållandena i övrigt kan jämföras med skärgården.

I den information som har redovisats i januari 2006 från Glesbygdverket (Fakta om Sveriges kust och skärgårdar) begränsas dock statistiken till öar utan fast landförbindelse. Totalt finns 576 öar utan fast landförbindelse enligt Glesbygdverkets räkning. På dessa var ca 31 900 personer folkbokförda år 2002 och 32 100 personer år 2004. Ökningen var att hänföra till regionerna Stockholm–Uppsala–Södermanland samt i mindre utsträckning till västkusten. I övriga skärgårdsregioner, framför allt Östergötland–Kalmar, hade skärgårdsbefolkningen minskat under perioden. Medan skärgården på Norrlandskusten och i Östergötland–Kalmar hade en stor andel äldre befolkning uppvisade särskilt västkusten och insjööarna en betydande ökning av antalet barn, såväl födda som inflyttade.

Enligt redovisningen från Glesbygdverket är ett av de största hoten mot en levande skärgård i framtiden bostadsbrist. Omvandlingen av helårsbostäder till fritidshus uppges vara en starkt bidragande orsak till detta. Goda kommunikationer sägs vara en förutsättning för öarnas utveckling eftersom de påverkar tillgängligheten till såväl service som arbetsmarknader och utbildning. I dag finns en flora av olika lösningar och finansieringsformer för färjelinjer och båtförbindelser med varierande regler och tillämpningar i de olika regionerna. I framtiden är det enligt Glesbygdverket angeläget att finansieringsfrågan löses på ett enhetligt sett. Andelen sysselsatta hade totalt sett ökat något under perioden 2000–2003. 78,7 % av skärgårdsbefolkningen var sysselsatt år 2003, jämfört med 75,1 % i riket.

I fråga om kommersiell service redovisas att 80 % av skärgårdsbefolkningen hade tillgång till butik på den egna ön år 2004, medan 57 % hade tillgång till apotek och 31 % tillgång till kassaservice.

Det kan ytterligare noteras att frågan om färjeförbindelser och finansieringsfrågorna i detta sammanhang har redovisats mycket utförligt i utskottets betänkande 2003/04:NU9 (s. 29). Utredningsbetänkandet Enskild eller allmän väg (SOU 2001:67), vilket redovisas i nämnda betänkande, utgör bakgrunden till att regeringen i januari 2006 har utsett f.d. talmannen och statsrådet Thage G. Peterson till förhandlingsman och kontaktperson i frågor gällande huvudmannaskap m.m. för vissa färjeleder, främst trafiken till och från Holmön. Utredningen föreslog bl.a. en förhandlingslösning för de transporter som inte är regelrätta vägfärjeförbindelser. Färjeuppdraget skall slutredovisas senast i december 2006.

När det gäller strandskyddet skall redovisas att en arbetsgrupp inom Miljödepartementet (fr.o.m. januari 2005 Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet) tillsattes i september 2004 med uppgift att utarbeta förslag till ändrade strandskyddsbestämmelser på basis av Naturvårdsverkets tidigare utredning och inkomna synpunkter i ärendet. Arbetsgruppens arbete resulterade i skrivelsen Ett förnyat strandskydd (Ds 2005:23), vilken för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den regionala utvecklingspolitik som riksdagen beslutade om för drygt fyra år sedan utgör en god grund för utveckling i alla delar av landet. Enligt utskottets uppfattning är det av högsta vikt att de regionala drivkrafterna tas till vara. Företagande, entreprenörskap och tillgången till arbete är grundläggande för utvecklingen. Utskottet vill också erinra om de regionala tillväxtprogrammets roll för att stimulera företagande och arbetsskapande i olika delar av landet. Det tidigare nämnda uppdraget till Glesbygdsverket att undersöka eventuella hinder för tillväxt i företag i gles- och landsbygd jämfört med andra småföretag kan ge ytterligare kunskaper om hur ”tillväxtverktygen” fungerar.

Som utskottet har påpekat förut kommer det dock även fortsättningsvis att behövas riktade åtgärder för geografiskt avgränsade områden, som ur ett nationellt perspektiv bedöms ha särskilda behov. Sådana riktade åtgärder förekommer för närvarande såväl genom EU:s strukturfonder som genom nationella insatser. Under nästa programperiod kan en större samverkan mellan de olika insatserna emottas, bl.a. genom den nya nationella strategin för regional utveckling som är under utarbetande.

Tillgång till grundläggande samhällsservice är en förutsättning för utveckling och god livsmiljö i glesbygdsområden. Utskottet kan förstå de farhågor som finns för försämrade möjligheter att utnyttja viktig offentlig service i kommuner och län med vikande befolkningstal. För utvecklingen på längre sikt är det viktigt att grundligt ta upp frågan om hur offentlig service skall kunna tryggas även i delar av landet där befolkningen sjunker. När det gäller kommunal service bidrar staten till att skapa ekonomiskt likvärdiga förutsättningar i alla delar av landet, inte minst genom det kommunala skatteutjämnningssystemet. Svårigheter för kommersiell service, t.ex. lanthandeln, i gles- och landsbygd kan bero dels på en vikande befolkning, dels på den konkurrens som köpcentrum och lågprisvaruhus utanför städerna står för. I fråga om kommersiell service vill utskottet bl.a. hänvisa till regelverket om stöd till kommersiell service, vilket innebär att stöd kan lämnas till kommuner och näringsidkare.

En framkomlig väg är att lanthandeln i glesbygden i allt högre utsträckning får fungera som ombud för andra serviceslag, t.ex. post och systembolag. Det är enligt utskottets uppfattning av stor betydelse att finna samordningslösningar, där både kommersiell och offentlig service kan ingå. Ovan har dagligvarukedjornas och de statliga bolagens verksamhet inom ramen för Centralt samordningsforum och Multiserviceprojektet beskrivits. Sådana initiativ vittnar om branschernas egen förmåga att ta tag i och lösa vissa problem kring en ökad samordning i syfte att uppnå en god servicenivå i hela landet.

Som framgår av statistiken från skärgårdarna finns det också områden där utvecklingen har vänt och där befolkning och sysselsättning har ökat. Brist på goda kommunikationer och bostäder är dock problem som måste uppmärksammas.

Såväl Landsbygdskommitténs uppgifter som Ansvarskommitténs arbete har tagits upp i det föregående. Utskottet anser att de förändrade strukturer och arbetssätt som dessa båda utredningar kan resultera i blir avgörande för hur bl.a. servicefrågorna kan lösas på ett bra sätt. Enligt utskottets mening bör det pågående arbetet avvaktas.

Med hänvisning till vad som anförts bör riksdagen avslå samtliga här behandlade motionsyrkanden.

Omlokalisering av statlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden med hänvisning till att nu gällande principer för omlokalisering av statliga myndigheter bör följas samtidigt som det måste finnas en öppenhet för nya åtgärder på sikt.

Jämför reservationerna 7 (m, fp), 8 (kd, c) och 9 (v, mp).

Motionerna

Omlokaliseringen av myndigheter har enligt vad som anförs i motion 2005/06:N280 (s) varit ett viktigt steg för att stärka regioner utanför Stockholmsområdet. Erfarenheterna har varit både goda och mindre goda. Det bör vara naturligt att noga pröva förutsättningarna för en lokalisering som kan stärka utvecklingen i en region och jämföra med förutsättningarna i andra delar av landet.

I motion 2005/06:N302 (m) beklagas att ca 3 000 arbetstillfällen flyttas från Stockholmsregionen. Försvarsneddragningarna på Berga-Muskö och i Vaxholm gör att Stockholm drabbas dubbelt.

Motionärerna bakom motion 2005/06:N439 (m) motsätter sig sådan omlokalisering av statliga verk som innebär att verksamheten dräneras på kompetens, får drastiskt ökade kostnader eller får svårare att upprätthålla en god servicenivå. En omlokalisering måste föregås av noggranna analyser och gagna både verksamheten och lokaliseringssorten. Vidare understryks att statlig lokaliseringspolitik aldrig får försvåra tillväxten. Lokaliseringssort för statliga verk och bolag bör i första hand noga övervägas i samband med nyetablering eller omstrukturering av verksamheten.

Sveriges regioner har inte fått samma förutsättningar när det gäller lokalisering av statliga verk, sägs det i motion 2005/06:N246 (fp). Om ett statligt verk utlokaliseras innebär det fler arbetstillfällen till orten och ett ökat skatteunderlag. I tidigare lokaliseringsdiskussioner har det klart uttalats att nyetablering i Stockholmsområdet skall undvikas, om inga avgörande invändningar finns. När nya myndigheter har bildats är det ibland

med annan postadress än Stockholm men oftast i dess omedelbara närhet. De samhälleliga konsekvenserna av koncentrationen av statliga verk och styrelser till Stockholmsområdet måste därför utredas, anför motionärerna.

I motion 2005/06:N239 (kd) förespråkas att statliga myndigheter lokaliseras till Västerås med hänvisning till dess framskjutna position i kunskaps-samhället och goda kommunikationer både till Stockholm och till övriga världen via närliggande flygplatser.

Omlokalisering av statlig verksamhet kan vara ett verktyg såväl för att främja en myndighets utveckling som för den regionala utvecklingen i Sverige, anføres det i motion 2005/06:N314 (v). I första hand bör nya myndigheter placeras utanför Stockholmsregionen. Varje beslut om omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter bör föregås av noggranna överväganden och bedömningar av konsekvenserna för de regioner som förlorar arbetstillfällen likväl som för dem som gynnas av omlokaliseringen. Stor hänsyn skall tas till de anställda och deras familjer, och en plan för omlokalisering bör därför kombineras med såväl medflyttarstöd som stöd för dem som inte följer med. Omlokaliseringsplanen bör omfatta fem eller tio år.

Motionären bakom motion 2005/06:N261 (c) lyfter fram de motgångar i form av utflyttning av arbetstillfällen och brist på nyetableringar som på senare tid har drabbat Kalmar län. Situationen föder omedelbart, menar motionären, ett statligt ansvar för att kompensera för förlorade jobb. Målsättningen bör därför vara att inom den kommande femårsperioden utlokalisera minst sju statliga myndigheter till Kalmar län motsvarande 2 500 arbetstillfällen.

I motion 2005/06:N313 (c) efterlyses en långsiktig och strategisk plan för omlokalisering av statlig verksamhet från Stockholmsregionen till andra delar av Sverige. En sådan omlokalisering gynnar såväl Stockholm som den ort dit verksamheten lokaliseras, hävdar motionärerna. Det hittillsvarande slentriantänkandet att lokalisera de flesta nya myndigheter till Stockholm eller dess närhet måste omgående brytas; nytillkommen statlig verksamhet skall i första hand placeras utanför huvudstadsregionen, anser de.

Enligt vad som sägs i motion 2005/06:N382 (c) har tre av fyra myndigheter som bildats eller ombildats under det senaste decenniet lokaliserats till Stockholms län. Med hänsyn till riksdagsbeslutet om att annan lokaliseringsort i första hand skall prövas är detta ett stort misslyckande, anser motionärerna. En långsiktig plan behövs för att omlokalisera statliga arbetstillfällen från Stockholms län till övriga delar av landet, främst Norrland.

Vissa kompletterande uppgifter

Bakgrund

År 1990 lade riksdagen fast vissa principer för lokalisering av statlig verksamhet. I arbetsmarknadsutskottets betänkande (bet. 1989/90:AU13) formulerades bl.a. att omlokalisering men kanske framför allt decentralisering är viktiga inslag i strävandena att åstadkomma en balanserad regional utveckling. Enligt arbetsmarknadsutskottet borde en fortlöpande prövning ske av förutsättningarna för en decentralisering av verksamheter. En utgångspunkt var att myndigheterna även efter en omlokalisering eller decentralisering skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter effektivt. Vidare sades att även andra orter än stödjepunkterna, särskilt i sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden, kunde komma i fråga för lokalisering.

I arbetsmarknadsutskottets betänkande 1996/97:AU2 från hösten 1996, preciserades principerna något. Bland annat uttalade arbetsmarknadsutskottet att alternativ lokalisering kunde vara orter eller regioner där statlig verksamhet lades ned eller som i övrigt var mindre väl försörjda med sådan verksamhet. I vart fall borde en annan lokaliseringssort än Stockholm övervägas. En utgångspunkt skulle dock vara att myndigheterna även efter en sådan lokalisering skulle kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning borde frågor om lokalisering av statlig verksamhet som var av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse underställas riksdagen. På arbetsmarknadsutskottets förslag riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen av denna innebörd.

Hösten 1998 övertog näringsutskottet beredningsansvaret i riksdagen för de regionalpolitiska frågorna inklusive omlokaliseringsfrågor. De fastlagda principerna har inte ändrats efter näringsutskottets övertagande av ansvaret för dessa frågor.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om omlokalisering av statliga arbetstillfällen, bl.a. i ett brett perspektiv i samband med frågan om utvecklingsprogram för kommuner med särskilda omställningsproblem (skr. 1999/2000:33, bet. 1999/2000:NU10). Ett enhälligt utskott konstaterade i betänkandet att det förelåg principer för såväl lokaliseringen som beslutshandlingen i sådana ärenden. Som nämnts hade riksdagen som sin mening givit regeringen till känna dessa principer hösten 1996. Innebörden är bl.a. att riksdagen kan förvänta sig att regeringen underställer lokaliseringsärenden som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse för riksdagens ställningstagande.

Omlokaliseringsfrågorna har därefter tagits upp i utskottets betänkanden 2003/04:NU9 (s. 31) och 2004/05:NU2 (s. 36). I det sistnämnda betänkandet beskrivs utförligt åtgärderna med anledning av försvarsomställningen. Utskottet avstyrkte de då aktuella motionerna med bl.a. följande motivering (s. 43):

De nu gällande principerna för utlokalisering av statliga myndigheter, vilka redovisats ovan, utgår enligt utskottets uppfattning från kriterier som bör ge vägledning vid överväganden om lokalisering av nya myn-

digheter eller enheter. Möjligheterna att placera myndigheter i länscentrum eller vissa andra orter i eller i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden bör alltid i första hand övervägas. Alternativ lokalisering kan vara orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ned eller som i övrigt är mindre väl försörjda med sådan verksamhet. I vart fall bör en annan lokaliseringsort än Stockholm övervägas. När det är fråga om en omlokalisering innebär kriterierna vidare att myndigheten också efter omlokaliseringen skall kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Enligt utskottets mening är principerna ändamålsenliga.

En utgångspunkt är att riksdagen kan förvänta sig att regeringen underställer riksdagen ärenden om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse för bedömning och beslut. Självklart föreligger alltid möjligheten för utskott och riksdag att göra bedömningen att det inte finns skäl för riksdagen att ta ställning i ett lokaliseringsärende.

— — —

I flera här aktuella motioner finns önskemål som på olika sätt skulle leda till förändringar i lokaliseringsfrågorna. Utskottet är medvetet om att det finns ett stort intresse för ut- och omlokalisering och anser att lokaliseringsfrågan är en viktig framtidsfråga.

Sammanfattningsvis anser utskottet att de nu gällande principerna för utlokalisering av statliga myndigheter bör följas i överensstämmelse med de grunder som riksdagen uttalat. Samtidigt måste det finnas en öppenhet för att nya infallsvinklar och utredningsresultat på sikt kan visa på nya vägar.

I en reservation (m, fp, kd, c) uttrycktes uppfattningen att de fastlagda principerna för omlokalisering alltför ofta åsidosätts. I första hand krävdes enligt reservanterna att regeringen lägger fast en långsiktig och strategisk plan med mål för omlokalisering av statlig verksamhet.

I samband med 2005 års ekonomiska vårproposition yttrade sig utskottet till finansutskottet (2004/05:NU2y) i fråga om ett nytt ramanslag (33:6) för insatser med anledning av försvarsomställningen, som regeringen föreslog skulle uppföras med 200 miljoner kronor. I de aktuella motionerna begärdes dels avslag på regeringens förslag om medel, dels begäran om uppgifter om totalkostnaden för omlokaliseringen av verk från Stockholm samt en konsekvensbeskrivning av hur omlokaliseringen påverkade de statliga verksamheterna. I sitt yttrande till finansutskottet instämde näringsutskottet i bedömningen att det behövdes ett antal särskilda insatser i de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen. En av dessa insatser rörde omlokalisering av arbetstillfällen från statliga myndigheter och bolag. Enligt den överenskommelse som träffades mellan regeringen, Västerpartiet och Miljöpartiet skall ca 1 215 årsarbeten (åa) lokaliseras till Östersund, ca 120 åa till Arvidsjaur, ca 690 åa till Karlstad/Kristinehamn och ca 515 åa till Gotland under perioden 2005–2007. Eftersom omlokaliseringen skulle påbörjas under år 2005 för några myndigheter och ett statligt bolag ansåg näringsutskottet att regeringens förslag om ett nytt ramanslag på 200 miljoner kronor var välavvägt och borde tillstyrkas av finansutskottet. Samtidigt noterade näringsutskottet att regering-

ens avsikt var att – om behov uppkom – återkomma till riksdagen med redovisningar av arbetet med omlokalisering samt eventuella finansieringsfrågor.

I en avvikande mening (m, kd) begärdes att regeringen senast i budgetpropositionen hösten 2005 skulle återkomma till riksdagen med en beräkning av de totala kostnaderna för omlokalisering av statlig verksamhet. Enligt en annan avvikande mening (fp) borde ett nytt anslag inte få inrättas på så lösa grunder som regeringen redovisat; regeringsförslaget borde därför avslås av riksdagen.

Även i samband med budgetarbetet i riksdagen under hösten 2005 togs omlokaliseringsfrågor upp (bet. 2005/06:NU2). Enligt information i budgetpropositionen (utgiftsområde 19 s. 37) gjorde regeringen bedömningen att den totala kostnaden för myndigheterna, t.ex. lokal-, löne- och flyttkostnader, först kan bedömas efter genomförda omlokaliseringar.

Aktuell situation

Regeringen har under hösten 2005 tillkallat en särskild utredare (Gert Persson) för att dels kartlägga behov av samlade insatser för den personal som väljer att inte flytta med vid omlokaliseringen av statlig verksamhet från Stockholm och som kommer att omfattas av trygghetsavtalet, dels, om behov finns, ta över arbetsledningsansvaret för sådan personal. I direktiven (dir. 2005:106) omtalas att ett 20-tal myndigheter i olika omfattning och vid olika tidpunkter berörs av omlokaliseringarna från Stockholm. När omlokaliseringstidpunkten är beslutad och en tidsplan föreligger för varje särskild lokalisering finns förutsättningar för den enskilde att ta ställning till om han eller hon skall följa med till den nya orten. Ett ställningstagande från arbetstagarens sida är en förutsättning för att omställningstiden skall kunna utnyttjas för Trygghetsstiftelsens åtgärder. I och med ett sådant ställningstagande kan trygghetsavtalet utlösas. Utredaren kan då påbörja arbetet med att stödja att personalen aktivt tar sig an sin situation.

I direktiven informeras att enligt trygghetsavtalet är inriktningen att vid en omlokalisering skall en arbetstagare som väljer att inte följa med till den nya orten få en sådan omställningstid från omlokaliseringsbeslut till anställningens upphörande att arbetstagaren på ett rimligt sätt, i likhet med vad som gäller vid uppsägning på grund av arbetsbrist, kan få Trygghetsstiftelsens bistånd. Det är vidare angeläget att klara ut ansvars- och arbetsfördelningen mellan utredaren och respektive myndighet.

Utredaren skall enligt direktiven fortlöpande föra en nära dialog med berörda departement och samråda med berörda myndigheter. Även stödresurser, framför allt från Trygghetsstiftelsen och den offentliga arbetsförmedlingen, men också från t.ex. Arbetsgivarverket och företagshälsovården, skall utnyttjas.

I december 2005 presenterade den särskilde utredaren en promemoria om vissa åtgärder vid genomförandet av omlokalisering av statlig verksamhet (dnr Fi2005/6039). Sammanfattningsvis framförs i promemorian att 16

myndigheter för närvarande är berörda av beslutet och har påbörjat arbetet med att omlokalisera verksamheten. 6 myndigheter flyttar helt och 10 myndigheter flyttar delar av sin verksamhet. Omlokaliseringsperioden sträcker sig fram t.o.m. år 2008. Genomgående är att endast ett fåtal personer väljer att permanent följa med myndigheterna. Från några myndigheter följer inga anställda med och från övriga följer uppskattningsvis ca 10 % med. 450 personer uppskattas bli aktuella för en omställningstid under en treårsperiod; år 2006 ca 200 personer, år 2007 ca 150 personer och år 2008 ca 100 personer.

Alla myndigheter och såväl lokala som centrala fackliga organisationer bejakar förslaget att en särskild omställningsorganisation skapas. Denna organisation skall aktivt stödja och medverka i den enskildes strävan till ett nytt arbete. Omställningsorganisationen skall också kunna hantera kriser som uppstår hos personer i omställning. Behov av en omställningsorganisation kommer att finnas från början av år 2006.

Mot bakgrund av denna kartläggning har regeringen i december 2005 beslutat om tilläggsdirektiv (dir. 2005:148) till utredaren. Enligt dessa delar regeringen den särskilde utredarens uppfattning av behovet av och resurserna för en särskild omställningsorganisation. Han skall sålunda inrätta en särskild omställningsorganisation för omhändertagandet av personal som väljer att inte flytta med vid omlokaliseringen och som kommer att omfattas av trygghetsavtalet. I direktiven stipuleras att utredaren senast den 1 mars 2006 till regeringen skall lämna förslag till budget som underlag för en årsvis kostnadsfördelning för åren 2006–2008. Han skall lämna delrapporter om sin verksamhet i juli 2006, i december 2006 och i december 2007. En slutrapport skall lämnas till regeringen senast i mars 2009.

Fredrik Olovsson (s) ställde i november 2005 en fråga (fr. 2005/06:459) angående myndigheternas lokaliseringar och regional hänsyn, vilken besvarades av statsrådet Sven-Erik Österberg. Enligt statsrådet var detta en komplex fråga. Han menade att frågan handlade om konkurrerande perspektiv. Å ena sidan skall den statliga förvaltningen vara så effektiv som möjligt. Å andra sidan skall mindre orters arbetsmarknad värnas. Här behövs det enligt statsrådet en avvägning; vilket perspektiv som väger tyngst kan variera från fall till fall.

I stor utsträckning överlåter regeringen utformningen av myndigheternas regionala och lokala organisation till myndigheterna själva, informerade statsrådet. De är i många fall mest lämpade att utforma en ändamålsenlig organisation för den egna verksamheten. Samtidigt ansåg han det olyckligt om arbetsmarknaden i en och samma ort samtidigt drabbas av omstrukturering av olika statliga verksamheter. Slutligen hänvisade han till att detta är frågor som hanteras av den parlamentariskt sammansatta Ansvarskommittén, som skall redovisa resultatet av sitt arbete i februari 2007. Regeringen har bl.a. gett Ansvarskommittén i uppdrag att lämna förslag på hur den statliga verksamheten på regional nivå skall utformas.

Erling Wälivaara (kd) ställde i februari 2006 en fråga (fr. 2005/06:919) angående statliga bolags ansvar för regional utveckling, vilken besvarades av näringsminister Thomas Östros. Enligt statsrådet skall statliga bolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad, vilket Vattenfall AB gör, etablera sin verksamhet utifrån affärsmässiga grunder. Beslut om etablering och omorganisation är operativa beslut och det vilar på styrelse och ledning att fatta dessa, erinrade näringsministern. Regeringen ser dock positivt på om bolagen beaktar verksamhetens betydelse för regional utveckling i olika delar av landet.

Utskottets ställningstagande

De nu gällande principerna för utlokalisering av statliga myndigheter, vilka redovisats ovan, utgår enligt utskottets uppfattning från kriterier som bör ge vägledning vid överväganden om lokalisering av nya myndigheter eller enheter. Möjligheterna att placera myndigheter i länscentrum eller vissa andra orter i eller i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden bör alltid i första hand övervägas. Alternativ lokalisering kan vara orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ned eller som i övrigt är mindre väl försörjda med sådan verksamhet. I vart fall bör en annan lokaliseringsort än Stockholm övervägas. När det är fråga om en omlokalisering innebär kriterierna vidare att myndigheten också efter omlokaliseringen skall kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Enligt utskottets mening är principerna ändamålsenliga.

Den omlokalisering som nu har inletts kan ses ur flera synvinklar. Nuvarande uppgifter tyder på att myndigheter som omlokaliseras kommer att nyrekrytera en stor andel av den personal som behövs. Med hänsyn till statens ansvar dels för myndigheternas verksamheter, dels för hållbara lokala arbetsmarknadsregioner i hela landet är detta en mycket komplex fråga. Utskottet instämmer i statsrådet Sven-Erik Österbergs synpunkt att det gäller att göra en avvägning mellan å ena sidan en oavbrutet effektiv statsförvaltning och å den andra hänsyn till mindre orters arbetsmarknad. Vilket perspektiv som väger tyngst kan variera från fall till fall.

Utskottet ser positivt på de ansträngningar som görs för att den del av personalen som inte följer med sina myndigheter till den nya lokaliseringsorten skall få stöd i sin nya situation. Det gäller både eventuella behov av krishantering och stöd för att hitta ny sysselsättning. Omställningsorganisationen skall arbeta under perioden 2006–2008 med omställningsuppgifter. Utskottet utgår från att nya erfarenheter successivt kan redovisas i de delrapporter som den särskilde utredaren skall lämna till regeringen och tillämpas under de närmaste åren. Vidare förutsätter utskottet att en heltäckande utvärdering av omlokaliseringsprocessen görs efter att genomförandet har avslutats och att den redovisas för riksdagen. Inte minst är en utvärdering av värde när det gäller att planera eventuella kommande omlokaliseringar.

Sammanfattningsvis anser utskottet att de nu gällande principerna för omlokalisering av statliga myndigheter bör följas i överensstämmelse med de grunder som riksdagen uttalat. Samtidigt måste det finnas en öppenhet för att nya infallsvinklar och utredningsresultat på sikt kan visa på nya vägar.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att det inte finns behov av något uttalande från riksdagens sida med anledning av de nu aktuella motionsyrkandena. De avstyrks således.

Utvecklingen i län och regioner

Motionerna och vissa kompletterande uppgifter

De motioner som berör åtgärder i särskilda län eller regioner har förtecknats i bilaga 2, tillika med vissa kompletterande uppgifter och hänvisningar till ytterligare information om vissa av de frågor som tas upp i respektive motion.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill peka på att den regionala utvecklingspolitiken enligt de gällande målen skall inriktas på att uppnå en hållbar regional utveckling i alla delar av landet. Målet för den politik som förs är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Utskottet konstaterar att de regionalpolitiska problemen inte kan lösas enbart genom de åtgärder som vidtas inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Insatser krävs inom många olika politikområden, såsom exempelvis arbetsmarknads-, närings-, utbildnings- och kommunikationsområdena.

Riksdagen beslutade i slutet av år 2001 i enlighet med förslagen i propositionen om en politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4). Ett genomförande av de förslag som då beslutades kommer att få återverkningar för bygder och regioner i hela landet.

Utskottets principiella uppfattning är att åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet skall prövas inom ramen för de möjligheter som av riksdag och regering anförtros de regionala organen samt i förekommande fall Nutek, Glesbygdsverket, Vinnova m.fl. Även EG:s strukturfondsstöd bör nämnas i detta sammanhang.

Mot denna bakgrund avstår utskottet från att i detta sammanhang göra en mer detaljerad bedömning av de här aktuella motionsyrkandena, vilka med det sagda avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m., punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:N254 yrkandena 22 och 24, 2004/05:N272 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N306 yrkande 3, 2004/05:N399 yrkande 2, 2005/06:U338 yrkande 15 i denna del, 2005/06:N215 yrkande 5 och 2005/06:N383 yrkande 19 och avslår motionerna 2004/05:N317, 2005/06:U339 yrkande 8, 2005/06:N204, 2005/06:N394, 2005/06:N416 och 2005/06:N469.

Ställningstagande

Vi vill understryka vikten av att relationen mellan den nationella regionala utvecklingspolitiken och EU:s sammanhållningspolitik analyseras för att de sammantagna åtgärderna skall kunna bli så effektiva som möjligt. I dagsläget är det dessutom viktigt att koppla en svensk strategi för regional utveckling även till Lissabonstrategins prioriteringar. Liksom tidigare anser vi att EU:s sammanhållningspolitik främst bör inriktas på de fattigaste regionerna i de nya medlemsländerna. Överenskommelsen mellan EU:s statschefer i december 2005 är också ett steg i denna riktning. Vi vill samtidigt betona att vi ser positivt på insatser på andra håll såväl för att utveckla gränssamarbetet (Interreg) som för att stärka sysselsättning och tillväxt, främst i regioner med gles befolkning, långa avstånd och kärvt klimat.

Globaliseringens effekter gör att vi måste se på den regionala utvecklingspolitiken på ett nytt sätt. Traditionell regionalpolitik bygger på ett renodlat omfördelningsperspektiv: storleken på den ”nationella kakan” är på förhand bestämd, och statens uppgift är att fördela bitarna rättvist över landet. Om detta perspektiv någonsin har varit riktigt kan ifrågasättas. Att

det i dag leder fel borde vara uppenbart för alla. Företagens lokaliseringsbeslut handlar inte i första hand om var i Sverige en ny fabrik skall ligga, utan om den skall hamna i Sverige, Estland, Kina eller Indien.

Vi ser i dag hur några regioner i Sverige är mycket framgångsrika och klarar sig bra när fabriker läggs ned och jobb flyttar från orten eftersom nya jobb hela tiden skapas. Tyvärr har inte alla regioner haft förmågan att förnya näringslivet i den takt som gamla jobb försvunnit. Dessa regioner hamnar ofta i en nedåtgående spiral. Få och ansträngda företag i kombination med svaga akademiska resurser leder till avfolkning, ökad arbetslöshet och fler sjukskrivningar samt ökade kommunala utgifter och skatter.

Denna skillnad mellan Sveriges regioner innebär stora ekonomiska kostnader, kostnader som främst blir kännbara i de regioner som halkat efter, men som i slutändan drabbar hela landet. Resultatet blir att Sverige inte har råd med tillväxtskapande och absolut nödvändiga investeringar i infrastruktur, utbildning och FoU. Därmed blir alla lidande av att alltför många inte hänger med. För att råda bot på dessa skillnader använder sig nationella makthavare av riktade bidrag och krispaket. Detta kan inte vara lösningen som gör att alla Sveriges regioner överlever i den hårda konkurrens som globaliseringen innebär. Riksrevisionen och Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har var för sig granskat den regionala utvecklingspolitiken och resultaten är nedslående. Med det nuvarande synsättet tenderar de statliga resurserna att plottas upp och fördelas "rättvist", men utan fokus på tillväxt. Alltför många aktörer är inblandade samtidigt som ansvarsfördelningen är otydlig, både vad gäller grundläggande samhällsservice – som infrastruktur och utbildning – och i fråga om de regionala utvecklingsbidragen. Berörda myndigheter har ett stuprörstänkande med stora brister i samordning, vilket leder till svårigheter att kraftsamla för en förbättrad regional tillväxt.

Staten har misslyckats med att bedriva en politik som ger alla regioner förutsättningar att hänga med. I stället för den traditionella regionalpolitiken krävs en politik för regional tillväxt som bygger på att varje region ges ansvar och befogenheter vilket innebär möjligheter att växa utifrån sina egna förutsättningar. Sveriges tillväxt är ändå inget annat än summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar. Ju fler regioner som har en stark och expansiv ekonomi, desto bättre för Sverige. Fler ekonomiskt starka regioner är bra också för Sveriges svagare regioner.

Hela Sverige är inte i samma konjunkturfasa, med samma arbetsmarknad och samma struktur på näringslivet. Därför måste tillväxtpolitik anpassas till regionala förutsättningar. En avgörande del i en sådan politik måste bygga på ett ökat lokalt och regionalt inflytande över hur statliga medel används i regionalpolitiska sammanhang. I likhet med Allians för Sverige vill vi därför bryta ned ineffektiva myndighetsstrukturer, eliminera skadlig centralstyrning och förenkla de regionala finansieringsprogrammen. Regio-

nala företrädare bör också i större utsträckning ansvara för de regionala utvecklingsmedel länsstyrelserna, Nutek m.fl. i dag förfogar över. Detsamma gäller användningen av EU:s regionalstöd.

Många av de beslut som påverkar människors möjligheter att bedriva den näringsverksamhet som skapar tillväxt och nya jobb skall styras mer av lokala och regionala förutsättningar än av centralt utformade direktiv. Därför bör exempelvis vissa restriktioner inom naturskydd, såsom förbud mot skoterkörning, fjällflyg eller strandnära bebyggelse, beslutas på lokal eller regional nivå. Detsamma gäller frågor om skydds jakt eller andra åtgärder mot rovdjur som vållat stor skada, vilka bör ligga hos läns- eller regionstyrelserna snarare än centralt hos Naturvårdsverket.

Statens roll måste också bli tydligare och samarbetet med myndigheter och lokala och regionala företrädare måste förbättras. I dag är det ofta oklart var ansvar och befogenhet ligger – hos sektorsmyndigheter eller hos länsstyrelsen. För att förhindra ineffektivitet anser Allians för Sverige att länsstyrelsernas roll skall stärkas gentemot andra statliga myndigheter.

Med det anförda tillstyrks motionerna 2004/05:N254 (fp), 2004/05:N272 (c), 2004/05:N306 (c), 2004/05:N399 (kd), 2005/06:U338 (fp), 2005/06:N215 (c) och 2005/06:N383 (fp) delvis i berörda delar. Övriga här aktuella motioner avstyrks i aktuella delar.

2. Regional tillväxt och genusperspektiv, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:N398 yrkande 15 och avslår motionerna 2004/05:N201 yrkandena 1–5 och 2005/06:N461.

Ställningstagande

Vi vill understryka vikten av att kvinnor och män har samma inflytande över det regionala utvecklingsarbetet på alla nivåer och att de får del av det på lika villkor. De strukturer som finns i samhället innebär ofta en tämligen traditionell syn på levnadsmönster, där t.ex. mäns och kvinnors roller är olika. I likhet med uppfattningen i motion 2004/05:N398 (c) anser vi att alla skäl talar för en ny öppenhet. En öppen och positiv inställning till olika livsstilar skapar dynamik och rörlighet som inte bara gagnar tolerans och mänskliga värden utan även ekonomisk tillväxt. Om kvinnor skall välja att bosätta sig och verka i hela landet krävs krafttag mot nuva-

rande strukturer och normer. Lokala och regionala resurscentrum för kvinnor anser vi vara en bra åtgärd som kan bidra till en vitalisering av sättet att tänka.

Utvecklingspotentialen för kvinnors företagande är stor och att bryta de traditionella mönstren skulle – förutom andra nödvändiga förändringar i näringspolitiken – gynna företagsamheten och tillväxten i regionerna. Det är också viktigt för kvinnornas företagande att områden där den offentliga sektorn dominerar öppnas för privata alternativ.

Självklart bör mål och resultat inom den regionala utvecklingspolitiken redovisas uppdelade på kvinnor och män. Det är en första förutsättning för att kunna analysera kvinnors och mäns inflytande och se på tänkbara åtgärder.

Bättre villkor för jämställdhet behövs i hela landet, så att kvinnors och mäns behov tas till vara i samhällsplaneringen.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks nämnda motion i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

3. Riskkapital och kreditförsörjning med särskild betydelse för regional utvecklingspolitik, punkt 3 (m, fp, kd, c)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:N407 yrkande 1, 2005/06:N383 yrkande 5, 2005/06:N481 yrkande 17 och 2005/06:A309 yrkandena 25 och 31 samt avslår motionerna 2004/05:N219, 2004/05:N341, 2004/05:N359 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N381, 2004/05:N406 yrkandena 1–4, 6 och 7, 2004/05:N424, 2005/06:N201, 2005/06:N275, 2005/06:N358, 2005/06:N368, 2005/06:N401, 2005/06:N404 och 2005/06:N454.

Ställningstagande

Vi vill betona att frågan om kapitalförsörjningen är av central betydelse för den regionala utvecklingspolitiken – liksom inom näringspolitiken i stort. En effektivt fungerande kapitalmarknad är en grundförutsättning för skapandet av nya företag och för tillväxt i befintliga företag. I likhet med Allians för Sverige anser vi att det inte i första hand är statens uppgift att förse företag med riskkapital. Statens viktigaste roll är att utforma lagreglerna och skattesystemet så att kapitalbildningen och kapitalmarknaderna fungerar väl. Vi anser dock att en statlig lånegaranti för lån till vissa, fram-

för allt mindre företag med begränsad tillgång till säkerhet och utan en lång kredithistoria, kan förbättra effektiviteten i ekonomin även då kreditmarknaden i övrigt fungerar väl.

Enligt vår uppfattning är kapitalförsörjningen ett särskilt stort problem i glesbygden, där låga fastighetsvärden innebär en brist på realsäkerhet för t.ex. en företagare som har behov av att låna pengar till en investering. Trots att problemen har varit uppenbara under flera år har regeringen inte vidtagit adekvata åtgärder. Nu måste kraftanstängningar göras så att tillgången på krediter och riskvilligt kapital förbättras.

Kreditgarantiföreningar, som är en ganska ny företeelse i Sverige, kan enligt vår mening ha en viktig funktion. Verksamheten har emellertid inte fått något större genomslag ännu. Ett snabbare och mer bestämt statligt stöd skulle ha kunnat medföra en påskyndad utveckling.

Regeringens senfärdighet har också drabbat utvecklingen av statliga kreditgarantier i glesbygd. Redan i den regionalpolitiska utredningen (SOU 2000:87) uppmärksammades kapitalförsörjningsproblemen och bristerna i fråga om kreditgarantier. Sedan utredningen redovisade sina förslag har förutsättningarna för företagen att få lån inte blivit bättre. Vid sidan av ett system med kreditgarantiföreningar anser vi att ett statligt system med kreditgarantier för små och medelstora företag bör prövas. Erfarenheten visar att kreditgarantier har stor betydelse för att öka kvinnors företagande.

Med hänsyn till nuvarande svårigheter och angelägenheten av att frågorna om riskkapitalförsörjningen på landsbygden verkligen blir lösta, bör samtliga aspekter av försörjning med krediter och riskkapital belysas ytterligare i enlighet med vad som anförs i motionerna 2004/05:N407 (kd), 2005/06:N383 (fp), 2005/06:N481 (c) och 2005/06:A309 (c).

Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad vi här har anfört. Därmed tillstyrks de aktuella motionsyrkandena. Övriga behandlade motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte blir tillgodosedda genom detta ställningstagande.

4. Lokal förvaltning, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:N407 yrkande 6, 2005/06:N309 yrkande 2 och 2005/06:N439 yrkande 9.

Ställningstagande

Ansvarskommitténs arbete gäller de stora strukturerna; därom är vi ense. Däremot bör det vara möjligt att redan nu pröva lokal förvaltning på begränsade områden, t.ex. skogs- och naturområden. Ett exempel är det s.k. Byskogsforum, där lokala krafter arbetar för att skapa utkomstmöjligheter i glesbygden. Även vissa uppgifter inom skola, vård och omsorg bör enligt vår uppfattning delegeras till en mer lokal nivå än den nuvarande. Formerna för lokal förvaltning bör inte likriktas över landet utan tillåtas vara just lokala. För att genomföra detta krävs både en attitydförändring i Myn-dighetssverige och att administrativa hinder tas bort.

Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad vi här har anfört. Därmed tillstyrks motionerna 2004/05:N407 (kd), 2005/06:N309 (m) och 2005/06:N439 (m) i berörda delar.

5. Återförande av vattenkraftsmedel, punkt 5 (kd, v, c, mp)

av Gunilla Wahlén (v), Håkan Larsson (c), Lars Ångström (mp) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:N331 och bifaller delvis motionerna 2004/05:N223, 2004/05:N233, 2004/05:N257 yrkande 4, 2004/05:N293, 2004/05:N333, 2004/05:N398 yrkande 12, 2005/06:N297, 2005/06:N349, 2005/06:N382 yrkande 2 och 2005/06:N430.

Ställningstagande

Flera regioner som har vattenkraft av betydelse inom sina gränser sviktar i dag under ekonomiska problem, ofta i samband med utflyttning av företag och personer. För att stoppa och på sikt vända denna utveckling behöver dessa regioner särskilda insatser för att kunna utvecklas och skapa nya inkomstkällor utifrån sina egna förutsättningar. I dessa regioner kan det även vara svårt att få medel för investeringar och riskkapital.

Såsom framgår av här behandlade motioner är det hög tid att vattenkraftskommunerna får en rimlig ersättning för de ingrepp och den exploatering som utbyggnaden inneburit. Vi anser att frågan om återbäring från vattenkraften, tillsammans med ett rättvist skatteutjämningsystem och en god nationell regional utvecklingspolitik, är avgörande för att alla delar av landet skall ges likvärdiga förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling. I Norge finns sedan länge ett väl fungerande system för återföring av vattenkraftsmedel till kommuner och fylken. Efter avräkning i skatteutjäm-

ningssystemet blir nettotillskottet ca 1,5 miljarder norska kronor till dessa områden. Genom detta system har många norska fjäll- och glesbygdskommuner getts förutsättningar till en positiv utveckling.

Vi instämmer i den uppfattning som redovisas i motion 2004/05:N331 (c, fp, kd, v, mp) om att en utredning bör ges i uppdrag att skapa en modell för återförande av medel som genereras av vattenkraften till regional och lokal nivå. Regeringen bör därefter återkomma till riksdagen i frågan.

Samtidigt som vi är positivt inställda till en mer flexibel användning av bygdemedlen kan detta inte tas till intäkt för att underlåta att utreda en modell för återförande av vattenkraftsmedel enligt ovan. Med ett beslut i riksdagen i enlighet med detta ställningstagande tillgodoses i väsentlig mån förslagen i övriga behandlade motioner, vilka tillstyrks delvis i berörda delar.

6. Landsbygds- och skärgårdsfrågor, punkt 6 (m, fp, kd, c)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2005/06: MJ524 yrkande 3, 2005/06: N302 yrkande 12, 2005/06: N309 yrkande 8, 2005/06: N383 yrkandena 16 och 17 samt 2005/06: N481 yrkandena 11, 13, 18 och 20 samt avslår motionerna 2004/05: N277 yrkandena 1 och 2, 2004/05: N320, 2004/05: N327, 2004/05: N336, 2004/05: N361, 2004/05: N364 yrkandena 1–3, 2004/05: N409 yrkande 12, 2004/05: N414 yrkande 1, 2004/05: N428, 2004/05: Bo305 yrkande 1, 2005/06: MJ350 yrkande 11, 2005/06: MJ356 yrkande 2, 2005/06: MJ519 yrkande 26, 2005/06: N223, 2005/06: N230, 2005/06: N231, 2005/06: N243 yrkande 1, 2005/06: N249, 2005/06: N278, 2005/06: N296, 2005/06: N301, 2005/06: N316, 2005/06: N320, 2005/06: N342, 2005/06: N345 yrkande 3, 2005/06: N381 yrkande 1, 2005/06: N388 yrkande 1 och 2005/06: N443 yrkandena 39 och 41.

Ställningstagande

Det måste skapas förutsättningar för en socialt hållbar utveckling på landsbygden och i skärgårdarna för att göra det möjligt att bo kvar, men det är också avgörande för om fler skall attraheras av landsbygden och vilja flytta dit.

Vi anser att regeringens politik för glesbygds- och skärgårdsområden i alltför stor utsträckning är inriktad på statligt användande av olika typer av riktade bidrag. Statens uppgift borde i stället vara att skapa förutsättningar,

i form av grundläggande service och gott företagsklimat, med syfte att bidra till tillväxt och forma en god livsmiljö för människor i glesbygd. Vi anser att dessa strävanden skulle underlättas om statens insatser för landsbygdsområden samlades till en sammanhållen landsbygdspolitik, liksom om insatserna för öar och skärgårdsområden ordnades till en sammanhållen skärgårdspolitik.

Ett lokalt utvecklingsarbete som har samhällsnytta som främsta drivkraft kan mobilisera medborgarnas engagemang och arbetsinsatser inom sådana områden som har stor betydelse för vardagen, t.ex. dagis, skola, arbetskooperativ, folkbildning, idrott eller miljöprojekt. Kärnpunkten är att det lokala utvecklingsarbetet bygger på underifrånperspektivet, vilket kan leda till att lokal identitet skapas.

Som vi har tagit upp i det föregående i vår reservation (1) om regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m. bör beslut som påverkar tillväxt och nya jobb styras mer av lokala och regionala förutsättningar än centralt utformade direktiv. En sådan fråga är exempelvis beslut om strandnära bebyggelse.

Förutom att vara nyckeln till försörjning för många människor utgör småföretag på landsbygden även en viktig del av den lokala kulturen. En anda av företagsamhet kan spridas och skapa livskraft i bygden. I första hand behövs dock en reformering av skatter och regler, vilka i dag är illa anpassade till landsbygdens verksamhetsformer.

Enligt vår mening är frågorna om en god service för alla delar av landet av mycket stor betydelse. Vi anser att regeringens program och initiativ inte är tillräckliga för att uppnå målet om en god servicenivå i hela landet.

Målet om en god servicenivå bör enligt vår uppfattning väsentligen förtydligas. För att tillgodose landsbygdens behov av en godtagbar basservice till rimliga kostnader, krävs en omfattande samverkan över sektors- och myndighetsgränser. I den mån det är nödvändigt bör lagar och förordningar ses över för att möjliggöra en större flexibilitet med syftet att åstadkomma en god service på landsbygden. Vidare bör en lagfäst tillgång till offentlig service utredas. Det kan även diskuteras om ett statligt anslag bör inrättas i statsbudgeten för upphandling av grundläggande samhällsservice i regionalpolitiskt utsatta områden.

När det gäller tillgänglighet till service som post, apotek och annan grundläggande service vill vi framhålla nödvändigheten av samverkan och samlokalisering, vilket också fungerar på flera håll i landet. Vi anser även att småskaliga, lokalt anpassade och alternativa driftsformer i ökad utsträckning bör gynnas av den statliga politiken för trygghet av offentlig service. För att glesbygds- och skärgårdsområden skall kunna leva året runt måste mångfalden finnas kvar, bl.a. genom att privata vårdgivare, omsorgsföretag, friskolor m.m. ges möjlighet att svara för utförande av sådan samhällsservice. Privata företag som erbjuder service från statens bolag bör få en rimlig ersättning så att de tekniska lösningarna i största möjliga utsträckning kan samordnas.

Med hänvisning till vad som anförts bör riksdagen i det väsentliga ställa sig bakom de här nämnda kraven i motionerna 2005/06: MJ524 (m), 2005/06: N302 (m), 2005/06: N309 (m), 2005/06: N383 (fp) och 2005/06: N481 (c). Med ett sådant ställningstagande tillgodoses krav som i viss utsträckning även tas upp i andra motionsyrkanden.

7. Omlokalisering av statlig verksamhet, punkt 7 (m, fp)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp) och Anne-Marie Pålsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: N246 yrkande 2 och 2005/06: N439 yrkande 4 och avslår motionerna 2005/06: N239, 2005/06: N246 yrkande 1, 2005/06: N261, 2005/06: N280, 2005/06: N302 yrkande 3, 2005/06: N313 yrkandena 1 och 2, 2005/06: N314 och 2005/06: N382 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi instämmer med uppfattningen i motion 2005/06: N439 (m) om att den nuvarande omlokaliseringsverksamheten snarast är att likna vid en ”flyttkarusell”. Enligt vår uppfattning måste omlokalisering av statliga verk föregås av ordentlig analys, som visar att den ändrade lokaliseringen både gynnar verksamheten och den nya lokaliseringsorten. En omlokalisering får inte innebära väsentliga förluster av erfaren och kompetent personal eller drastiskt ökade kostnader t.ex. för nödvändiga resor inom landet. Vidare måste servicenivån gentemot medborgarna kunna upprätthållas.

Lokaliseringsort för statliga verk och bolag bör därför i första hand övervägas i samband med nyetablering eller omstrukturering. Vid nyetableringar bör rationella skäl som verksamhetens art m.m. avgöra var myndigheten skall placeras. Däremot får statlig lokaliseringspolitik aldrig bli ett instrument som hämmar tillväxten t.ex. genom att nya svårigheter uppstår för företagen. Vi anser också att de samhälleliga konsekvenserna av koncentrationen av statliga verk och styrelser till Stockholmsområdet bör utredas.

Med hänvisning till vad som anförts bör riksdagen ställa sig bakom motionerna 2005/06: N246 (fp) och 2005/06: N439 (m) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden bör avslås.

8. Omlokalisering av statlig verksamhet, punkt 7 (kd, c)

av Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N313 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2005/06:N239, 2005/06:N246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N261, 2005/06:N280, 2005/06:N302 yrkande 3, 2005/06:N314, 2005/06:N382 yrkande 5 och 2005/06:N439 yrkande 4.

Ställningstagande

I enlighet med uppfattningen i bl.a. motion 2005/06:N313 (c) anser vi liksom tidigare att en ny och mer kraftfull metodik måste användas för att nå målen, dvs. bryta centraliseringen och omlokalisera statliga arbetstillfällen från huvudstadsregionen till Norrland och andra delar av landet. I första hand krävs att regeringen lägger fast en långsiktig och strategisk plan med mål för omlokalisering av statlig verksamhet. Det måste beaktas att ny- och omlokalisering både kan vara ett verktyg för att främja en myndighetsutveckling och ett verktyg i arbetet för regional utveckling genom att arbetsmarknaderna ute i landet stärks.

Liksom i andra europeiska länder finns det anledning att göra en ordentlig genomgång av vilka myndigheter och statliga bolag i huvudstaden som kan flyttas till andra delar av landet. Detta ligger såväl i huvudstadens som i övriga landets intresse. I Stockholm minskar exploateringstryck och trängsel och för de mottagande regionerna bidrar lokaliseringen till en breddad arbetsmarknad, ökad skattekraft, stärkt efterfrågan på service och i förlängningen möjligheter till ökad tillväxt. Län och regioner ges bättre förutsättningar för en positiv utveckling om staten på detta sätt tar ett ökat ansvar för att skapa hållbara lokala arbetsmarknadsregioner i hela landet.

Med det sagda tillstyrks motion 2005/06:N313 (c). Övriga behandlade motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte blir tillgodosedda genom detta ställningstagande.

9. Omlokalisering av statlig verksamhet, punkt 7 (v, mp)

av Gunilla Wahlén (v) och Lars Ångström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N314 och avslår motionerna 2005/06:N239, 2005/06:N246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N261, 2005/06:N280, 2005/06:N302 yrkande 3, 2005/06:N313 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N382 yrkande 5 och 2005/06:N439 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi instämmer med uppfattningen i motion 2005/06:N314 (v) om att det bör beaktas att omlokalisering av statlig verksamhet både kan vara ett verktyg för att främja en myndighets utveckling och för att främja utvecklingen i en lokal arbetsmarknadsregion.

Vid sidan av den engångsmässiga omlokalisering som nu sker skall i första hand nya myndigheter och verk placeras utanför Stockholmsregionen. Vidare bör det noggrant prövas vilka statliga verksamheter som på längre sikt kan omlokaliseras från tillväxtområden.

Lokalisering bör ske till orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ned eller som i övrigt är mindre väl försörjda med statliga arbetsplatser. I vart fall bör alltid en annan lokaliseringssort än Stockholm övervägas. En utgångspunkt skall dock vara att myndigheterna även efter en sådan lokalisering skall kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. De möjligheter som står till buds att åstadkomma en bättre regional balans måste så långt som möjligt tas till vara. Besluten måste föregås av kartläggningar, analyser och bedömningar av konsekvenserna för de regioner som förlorar arbetstillfällen liksom för dem som skulle dra nytta av omlokaliseringen. Samtidigt måste stor hänsyn tas till de anställda och deras familjer i samband med en omlokalisering. Därför bör en plan för omlokalisering kombineras med såväl medflyttarstöd som stöd för nya arbetsuppgifter inom eller utanför den statliga sektorn för dem som väljer att inte flytta med. Omlokaliseringsplanen bör vara långsiktig på fem alternativt tio års sikt för att ge optimala förutsättningar för såväl verksamheten som för de anställda.

Därmed tillstyrks motion 2005/06:N314 (v). Övriga behandlade motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte blir tillgodosedda genom detta ställningstagande.

Särskilt yttrande

Regionala tillväxtprogram, strukturfondsprogram m.m., punkt 1 (v)

Gunilla Wahlén (v) anför:

Jag anser att det nya greppet att förstärka kopplingen mellan sammanhållningspolitikens mål, Lissabonstrategins prioriteringar och en svensk strategi för regional utveckling på olika nivåer är väl värt att pröva. En överenskommelse mellan Sverige och EU:s övriga medlemsstater är nyligen beslutad och träder i kraft år 2007. Mot den bakgrunden är kravet som läggs i motion 2005/06:U339 (v) om en avveckling i allt väsentligt av strukturfondspolitiken och en återföring av politiken till den nationella nivån inte aktuellt i detta sammanhang.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Ju295 av Torsten Lindström (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförts om en strategi för att främja tillväxten i Mälardalen efter nedläggningen av tullen i Västerås.

2004/05:N201 av Ingegerd Saarinen (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör ställa krav på att ansvariga myndigheter skall bidra till jämställda förhållanden vad gäller identifiering och prioritering av kluster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen ställer krav på att ansvariga myndigheter tydliggör vikten av ett genusperspektiv i klusterarbetet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen ställer krav på att ansvariga myndigheter utbildar ansvariga tjänstemän, personal och politiker i genusperspektiv.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen ställer krav på att ansvariga myndigheter kontinuerligt följer upp hur de lyckas införliva genusanalys och åtgärder för jämställdhet i tillväxtprogrammets alla faser.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör ge ansvariga myndigheter tydliga riktlinjer vad ett genusperspektiv innebär och vilka aspekter på genus som skall beaktas i genomförandet av klusterpolitiken.

2004/05:N219 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa företagsstöd till glesbygdsföretag enligt den finska Finn Vera-modellen.

2004/05:N223 av Erling Wälivaara och Gunilla Tjernberg (båda kd):

Riksdagen begär att regeringen utreder frågan om återbäring av vattenkraftspengar till vattenkraftskommunerna och vattenkraftslänen.

2004/05:N233 av Ulrik Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frågan om återbäring på en del av vattenkraftsvinsterna till de län där vattenkraften produceras utreds.

2004/05:N236 av Niclas Lindberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade tillväxtpotentialer för Stockholmsregionen.

2004/05:N238 av Chatrine Pålsson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fortsatta satsningar på Kalmar län som turistlän.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Kalmar län blir centrum för Östersjösamarbete.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förenklad byråkrati för nya företagare och fler statliga jobb till Kalmar län, särskilt norra länsdelen.

2004/05:N239 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en satsning på att utveckla Stockholmsregionen som en motor för hela Sveriges utveckling.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om satsningar i miljonprogramsområden.

2004/05:N241 av Gunnar Andrén m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsningar i Södertälje på kompetenshöjande åtgärder inom de industriella områden som finns företrädda i kommunen.

2004/05:N254 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statliga organisationer beaktar effekten av rationalisering på det omgivande samhället.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att reformera de regionala tillväxtprogrammen.

2004/05:N257 av Håkan Larsson m.fl. (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återföra medel från den vattenkraft som produceras till de kommuner och regioner där den produceras.

2004/05:N272 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om folkbildningens betydelse i tillväxtarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den sociala ekonomins betydelse för lokal utveckling och en hållbar tillväxt.

2004/05:N277 av Karin Enström (m):

1. Riksdagen begär förslag hos regeringen om hur frizoner kan utformas för att bidra till en ökad tillväxt i skärgårdsområden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Stockholms skärgård bör behandlas inom ramen för ett förslag om frizoner.

2004/05:N293 av Kenneth Johansson och Viviann Gerdin (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om återförande av pengar från vattenkraftsproduktion till kommuner och regioner där den produceras.

2004/05:N306 av Margareta Andersson och Kenneth Johansson (båda c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om goda förutsättningar för den sociala ekonomins deltagande i framtagande och förverkligande av tillväxtprogrammen och deras insatser inom strukturfonderna.

2004/05:N308 av Bengt-Anders Johansson m.fl. (m, fp, c, kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att använda Jönköpings län som försökslän.

2004/05:N317 av Christer Erlandsson och Christina Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla regionala kompetenscentrum för kunskapsutveckling i små och medelstora företag.

2004/05:N319 av Gunnar Sandberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av det jämtländska näringslivet.

2004/05:N320 av Claes Västerteg och Jan Andersson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av bilkostnadernas konsekvenser för landsbygden.

2004/05:N327 av Yvonne Andersson och Sven Brus (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utveckling av de svenska skärgårdsområdena.

2004/05:N331 av Håkan Larsson m.fl. (c, fp, kd, v, mp):

Riksdagen begär att regeringen låter utreda ett system för återförande av pengar från vattenkraftsproduktionen till kommuner och regioner där produktionen sker enligt vad i motionen anförs.

2004/05:N333 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag enligt vad i motionen anförs om hur en del av de värden som vattenkraften genererar skall kunna återföras till de vattenkraftsproducerande regionerna.

2004/05:N336 av Lennart Klockare och Maria Öberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till små företag i glesbygden.

2004/05:N341 av Göran Norlander och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riskkapital.

2004/05:N342 av Kristina Zakrisson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om harmonisering av regler vid gränsområden.

2004/05:N345 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka företagandet för fler företag och ökad sysselsättning i Kalmar län.

2004/05:N349 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att främja fortsatt tillväxt i Stockholmsregionen.

2004/05:N354 av Niclas Lindberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av insatser för ett Södertörn i tillväxt.

2004/05:N359 av Håkan Larsson och Sven Bergström (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till regionala kreditgarantiföreningar.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheter till statlig borgen för småföretag på landsbygden.

2004/05:N361 av Erling Wälivaara och Gunilla Tjernberg (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningarna för en levande landsbygd.

2004/05:N364 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att utarbeta en vision som tydligt visar viljan att utveckla landsbygden och Småorts-Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla myndigheter åläggs att göra konsekvensanalyser av sitt agerande ur ett regionalt och lokalt perspektiv.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla myndigheter åläggs att redovisa sina mål för verksamheten ur ett lokalt och regionalt perspektiv.

2004/05:N381 av Sven Bergström och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta för kreditgarantiföreningarna att få tillgång till strukturfondsmedel.

2004/05:N398 av Maud Olofsson m.fl. (c):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regioners makt över sina tillgångar, både i form av t.ex. kompetensförsörjning och materiella resurser.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkoren för jämställdhet i hela landet och kopplingen till ekonomisk tillväxt.

2004/05:N399 av Lars Lindén m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillväxtavtalen/tillväxtprogrammen.

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, m, kd, c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast upprätta en vitbok vad avser integrationen inom Öresundsregionen.

2004/05:N404 av Nils-Erik Söderqvist m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likvärdiga förutsättningar.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av livskraftigt näringsliv.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av satsningar på regionala utvecklingscentrum.

2004/05:N406 av Lotta Hedström och Gustav Fridolin (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att det finansiella utanförskapets alla aspekter utreds och att förslag som kan motverka detta arbetas fram på sikt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att riktade långsiktiga åtgärder föreslås i syfte att ge det lokala näringslivsutvecklingsarbetet inklusive det sociala företagandet en ekonomisk stödstruktur för framtida utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att lokala sparlänefonder som skall samla det lokala sparatet och göra det tillgängligt för finansiering av investeringar i den lokala ekonomin skapas, gärna på initiativ av lokala intressegrupper och partnerskap.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att förutsättningar skapas för bildande av särskilda finansieringsmodeller för innovativa försök med lokala partnerskap för att lösa uppgifter som inte är möjliga att lösa på traditionellt vis.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att de stora bankernas infrastruktur, regler, praxis samt geografiska lokalisering ses över så att de mindre finansiella aktörerna inte utestängs.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att de rekommendationer som ges till medlemsländerna i EU-rapporten Microcredit för small business and business creation studeras med avseende på situationen i Sverige i dag och implementeras så snart statsbudgeten så tillåter.

2004/05:N407 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riskkapitalförsörjning för utveckling av landsbygdsföretag.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala förvaltningsmodeller.

2004/05:N409 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Stockholmsregionens roll för kontakterna med Östersjöregionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turistnäringen i Stockholmsregionen.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny småföretagarpolitik för att skapa fler jobb i bl.a. Stockholms skärgård samt på Mälaren.

2004/05:N414 av Runar Patriksson och Anita Brodén (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om människors rätt att bo där de vill.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gränshinder i regelsystemet för gränsgångare beträffande arbete, tjänster, arbetsmarknadsförsäkringar, sjukförsäkringsförmåner och varor mellan Sverige och övriga nordiska länder.

2004/05:N424 av Rune Berglund m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statliga kreditgarantier för småföretagare på landsbygden.

2004/05:N428 av Agne Hansson och Staffan Danielsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för en levande skärgård året om.

2004/05:N434 av Luciano Astudillo m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att arbetet för att undanröja de kvarvarande hindren för Öresundsintegrationen påskyndas och intensifieras.

2004/05:N437 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om underlättande av integrationen mellan Sverige och Norge.

2004/05:N444 av Per Erik Granström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om regional utveckling för Dalarna.

2004/05:N452 av Eva Flyborg m.fl. (fp, m, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på att utveckla Göteborgsregionen som en motor för hela Sveriges utveckling.

2004/05:Bo305 av Rosita Runegrund och Lars Gustafsson (båda kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om en samlad politik för utveckling av de svenska skärgårdsområdena.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Sk298 av Sten Tolgfors (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om klimatet för företagande och jobb i Örebro län.

2005/06:Ju481 av Torsten Lindström (kd):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en strategi för att främja tillväxten i Mälardalen efter nedläggningen av tullen i Västerås.

2005/06:U338 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

15. (delvis) Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om världshandeln och åtgärder för att liberalisera och avreglera den gemensamma handels- och jordbrukspolitiken samt reformera regionalpolitiken.

2005/06:U339 av Lars Ohly m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i EU skall agera för att större delen av regional- och strukturfondspolitiken avvecklas och kompetensen återförs till den nationella nivån.

2005/06:MJ350 av Anita Brodén m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det civila samhällets betydelse och att stoppa neddragningen av polis, post, allmänna kommunikationer samt tingsrätter.

2005/06:MJ356 av Åsa Torstensson och Eskil Erlandsson (båda c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om landsbygdens ökade möjligheter att skapa egen positiv utveckling genom nya boendemöjligheter och företagande.

2005/06:MJ519 av Anita Brodén m.fl. (fp):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av förädlings- och beredningsindustrin för bevarande och utveckling av levande kustsamhällen.

2005/06:MJ524 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bo och verka på landsbygden.

2005/06:N201 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgången på riskvilligt kapital för företag.

2005/06:N204 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om önskvärd svensk genomförandeorganisation för kommande strukturfondsperiod.

2005/06:N206 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nationellt miljöteknikcentrum bör förläggas till Västra Götaland.

2005/06:N209 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skillnaderna mellan Danmark och Sverige.

2005/06:N210 av Rolf Gunnarsson m.fl. (m, fp, kd, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett program och en politik för att skapa nya jobb i Dalarnas län.

2005/06:N215 av Kenneth Johansson och Margareta Andersson (båda c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att släppa in folkrörelser och social ekonomi i EU:s strukturfonder.

2005/06:N223 av Yvonne Andersson och Sven Brus (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utveckling av den svenska skärgården generellt och den östgötska speciellt.

2005/06:N230 av Lars-Ivar Ericson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Hela Sverige skall leva-projekt.

2005/06:N231 av Lars-Ivar Ericson och Staffan Danielsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om stöd till landsbygdens affärer.

2005/06:N239 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lokalisera statliga myndigheter till Västerås.

2005/06:N243 av Anita Brodén och Runar Patriksson (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om människors rätt att bo där de vill.

2005/06:N245 av Runar Patriksson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för fler jobb och företag i Värmland.

2005/06:N246 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nyetablering, utlokalisering av statliga styrelser, myndigheter eller verk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om de samhälleliga konsekvenserna av koncentrationen av statliga verk och styrelser till Stockholmsområdet.

2005/06:N249 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av stödet till lanthandeln.

2005/06:N261 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målsättningen att inom den kommande femårsperioden utlokalisera minst sju statliga myndigheter och verk till Kalmar län motsvarande 2 500 årsarbetstillfällen.

2005/06:N267 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på att utveckla Göteborgsregionen som en motor för hela Sveriges utveckling.

2005/06:N268 av Eva Flyborg m.fl. (fp, m, kd, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på att utveckla Göteborgsregionen som en motor för hela Sveriges utveckling.

2005/06:N269 av Chatrine Pålsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konkreta förslag presenteras på vilka särskilda lokaliseringstöd som skall riktas till Kalmar län.

2005/06:N275 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa företagsstöd till glesbygdsvärdigheter enligt den finska Finn Vera-modellen.

2005/06:N278 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om offentlig och kommersiell service på lands- och glesbygd.

2005/06:N279 av Inger Lundberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om regionalpolitiskt stöd till Bergslagen.

2005/06:N280 av Inger Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en strategi för utlokalisering av myndigheter.

2005/06:N296 av Erling Wälivaara och Gunilla Tjernberg (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningarna för en levande landsbygd.

2005/06:N297 av Erling Wälivaara och Gunilla Tjernberg (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frågan om återbäring av vattenkraftspengar till vattenkraftskommunerna och vattenkraftslänet utreds.

2005/06:N301 av Lars Wegedal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att trygga välfärden och servicen på längre sikt i de mindre tätorterna.

2005/06:N302 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att främja fortsatt tillväxt i Stockholmsregionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utlokalisering av statliga jobb från Stockholmsregionen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av åtgärder för en levande skärgård i Stockholms län.

2005/06:N305 av Gunnar Andrén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett viktigt centrum för svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett viktigt centrum för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsningar i Södertälje på kompetenshöjande åtgärder inom de industriella områden som finns företrädda i kommunen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningen.

2005/06:N309 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokal förvaltning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om social och kommersiell service.

2005/06:N313 av Håkan Larsson och Sven Bergström (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nytillkommande statlig verksamhet i första hand skall lokaliseras utanför Stockholmsregionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en långsiktig och strategisk decentraliseringsplan med mål för omlokalisering av statlig verksamhet, statliga verk, myndigheter och bolag, från huvudstadsregionen till andra delar av landet.

2005/06:N314 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell plan för lokalisering av statliga verk och myndigheter.

2005/06:N316 av Sven Bergström och Annika Qarlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att hela Sverige ges möjligheter att leva och utvecklas.

2005/06:N320 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödja lanthandeln som en viktig del av servicen på landsbygden.

2005/06:N324 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa regelförenkling och kravrätt för människor som lever och arbetar i gränsregionen mellan Sverige och Danmark.

2005/06:N325 av Christer Nylander m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en särskild strategi för att ta till vara växtkraften i Öresundsregionen.

2005/06:N337 av Krister Örnfjäder m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Kalmar län.

2005/06:N342 av Agne Hansson och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka servicen på landsbygden.

2005/06:N345 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på flera sätt bidra till att lanthandeln inte försvinner som en viktig närservice för över två miljoner människor.

2005/06:N349 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag enligt vad i motionen anförs om hur en del av de värden som vattenkraften genererar skall kunna återföras till de vattenkraftsproducerande regionerna.

2005/06:N358 av Anders Larsson och Staffan Danielsson (båda c):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om bildandet av ett statligt riskgarantibolag.

2005/06:N368 av Lennart Axelsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omvandling av strukturfondsstöd till riskkapital.

2005/06:N375 av Arne Kjörnsberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige.

2005/06:N380 av Carl-Erik Skårman och Cecilia Widegren (båda m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utarmningen av centrala myndighetsfunktioner från Skaraborg.

2005/06:N381 av Rosita Runegrund och Lars Gustafsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en samlad politik för utveckling av de svenska skärgårdsområdena.

2005/06:N382 av Håkan Larsson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återföra medel från vattenkraft till de kommuner och regioner där vattenkraften produceras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omlokalisera statliga arbetstillfällen från Stockholms län till övriga landet, i första hand till Norrland.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka det gränsöverskridande samarbetet med Norge och Finland.

2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgången på riskkapital.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upphandling av grundläggande samhällsservice i regionalpolitiskt utsatta områden.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den grundläggande samhällsservicen bör tryggas i lag.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stödområdena.

2005/06:N388 av Krister Örnfjäder (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utökad möjlighet att i landsbygdsbutiker erbjuda service i form av spel och att vara utlämningsställe för alkohol.

2005/06:N394 av Eva Arvidsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strukturfondernas betydelse för nya arbetstillfällen genom etablering av sociala företag.

2005/06:N401 av Marie Engström (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kreditgarantiföreningar.

2005/06:N404 av Ann-Kristine Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kreditgarantiföreningar.

2005/06:N406 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka företagandet för fler företag och ökad sysselsättning i Kalmar län.

2005/06:N416 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att överväga insatser för hur ökade medel för medfinansiering av EU-projekt kan tillskapas.

2005/06:N430 av Ulrik Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om frågan om återbäring av en del av vattenkraftsvinsterna till de län där vattenkraften produceras utreds.

2005/06:N438 av Mats Odell m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en storstadspolitik och en satsning på att utveckla Stockholmsregionen som en motor för hela Sveriges utveckling.

2005/06:N439 av Per Bill m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utlokaliseringsfrågor.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokal förvaltning.

2005/06:N443 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Stockholmsregionens roll för kontakterna med Östersjöregionen.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turistnäringen i Stockholmsregionen.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statlig markpolitik i skärgården med hänsyn till det rörliga friluftslivet och den bofasta befolkningens behov.

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny småföretagarpolitik för att skapa fler jobb i bl.a. Stockholms skärgård samt på Mäläröarna.

2005/06:N454 av Inger Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen studerar förutsättningarna för att erbjuda en statlig kreditgaranti för företagslokaler i vissa kommuner.

2005/06:N461 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om Nationellt resurscentrum för kvinnor.

2005/06:N469 av Rune Berglund m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regionala utvecklingsinsatser.

2005/06:N481 av Maud Olofsson m.fl. (c):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordnad service och krav på statliga myndigheter.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att underlätta för samverkanslösningar på landsbygden.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett system med statlig lånegaranti.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge samtliga myndigheter i sin instruktion ett tydligt uppdrag att arbeta för hela landet.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en sammanhållen strategi för landsbygdsforskning.

2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa statliga kreditgarantier liknande det system som finns i Finland.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att förenkla framväxten av kreditgarantiföreningar och lokala banker.

BILAGA 2

Motioner som berör åtgärder i särskilda regioner

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER
Stockholms län	2004/05:N236 (s)	Ökade tillväxtmöjligheter för Stockholmsregionen. Krav ställs på utbyggnad av infrastrukturen, ett kraftigt tillskott av bostäder och fler högskoleplatser. Precis som under expansionåren på 1960- och 1970-talen är det rimligt att staten tar ansvar för detta.	Fråga 2005/06:915 om finansplats Stockholm av Christer Nylander (fp) besvarad av statsrådet Sven-Erik Österberg.
	2004/05:N354 (s)	Krav ställs på att Södertörns högskola blir universitet och att kommunikationer och hamnar i regionen förbättras. För att bostadsbyggandet skall öka bör regeringen utse en regional byggsamordnare.	
	2004/05:N349 (m) (yrk. 1)	Alla hinder mot tillväxten i Stockholmsregionen måste tas bort. Det innebär ett nej till införande av biltullar, inga höjda miljöskattavgifter, en satsning på väg- och bostadsbyggande samt en utveckling av näringsliv och forskarsamhället.	
	2005/06:N302 (m) (yrk. 1)	Storstadsregionerna är viktiga för tillväxt och förnyelse. I städerna skapas mötesplatser, vilket leder till kreativitet.	
	2004/05:N241 (fp) (yrk. 4)	För att undvika att den för Södertälje viktiga fordonsindustrin flyttar utom-	

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER
		lands måste företagens framtida behov av kvalificerade medarbetare och samhällsservice tillgodoses.	
	2005/06:N305 (fp) <i>(yrk. 1, 2, 5, 8)</i>	Södertäljes förutsättningar som centrum för medicinskt teknisk och fordonsmässig forskning och utveckling är beroende av tillgång på kvalificerade medarbetare, kompetensutveckling, bostadsbyggande m.m.	
	2004/05:N409 (fp) <i>(yrk. 1, 6)</i>	En modern storstadspolitik krävs för att Stockholm skall kunna utnyttja sin roll som nav för handel, utbildning, forskning, kultur, turism och miljöarbete i Östersjöregionen.	Fråga 2005/06:915 om finansplats Stockholm av Christer Nylander (fp) besvarad av statsrådet Sven-Erik Österberg.
	2005/06:N443 (fp) <i>(yrk. 2, 34)</i>	– ” –	
	2004/05:N239 (kd) <i>(yrk. 1, 14)</i>	En satsning på att utveckla Stockholmsregionen som en motor för hela Sveriges utveckling förordas. Vidare behövs en storstadspolitik med åtgärder mot diskriminerande segregation.	Kopplingen mellan storstadsregionernas lokala utvecklingsavtal och de regionala tillväxtprogrammen bör fördjupas enligt regeringen (BP för 2006, UO 19 s. 19).
	2005/06:N438 (kd) <i>(yrk. 1)</i>	– ” –	– ” –
Jönköpings län	2004/05:N308 (m, fp, c, kd) <i>(yrk. 6)</i>	Jönköpings län är känt för sin företagsamhet och entreprenörsanda och lämpar sig därför speciellt bra för att pröva olika modeller och idéer i praktiken.	

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER
Kalmar län	2005/06:N337 (s)	Förbättrade kommunikationer, utveckling av högskolan och fortsatt satsning på turism och upplevelseindustrin förordas.	Enligt en rapport av f.d. landshövding Ulf Lönnqvist kan det bli upp till ca 1 800 arbetstillfällen i Kalmar län genom nya utbildningsplatser samt stöd till företag (pressmeddelande 9 feb 2006 Näringsdepartementet).
	2004/05:N238 (kd) (yrk. 2, 6, 7)	Fortsatta satsningar på Kalmar län som turistlän samt på att Kalmar län blir centrum för Östersjösamarbetet. Fler statliga jobb till norra Kalmar län.	
	2005/06:N269 (kd)	Särskilda lokaliseringstöd som riktas till Kalmar län. Fler statliga jobb till Kalmar län.	
	2004/05:N345 (c)	Åtgärder för att stärka företagandet och öka sysselsättningen i Kalmar län.	
	2005/06:N406 (c)	– ” –	
Öresundsregionen	2004/05:N434 (s)	Arbetet för att undanröja kvarvarande hinder för Öresundsintegrationen måste påskyndas och intensifieras. En översyn av skattereglerna bör göras med syfte att stimulera Öresundsregionen och Öresundlandet.	På fråga 2005/06:105 av Luciano Astudillo (s) svarade statsrådet Ulrica Messing att regeringen särskilt bevakar integrationen och en fortsatt harmonisering av regler i Öresundsregionen. Situationen för gränspendlare i Öresundsregionen togs upp vid frågestunden 16 feb 2006 (prot. 2005/06:74).
	2004/05:N403 (fp, m, kd, c) (yrk. 5)	En vitbok bör upprättas över vilka hinder som finns för Öresundsintegrationen och när de skall av-	– ” –

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER
		skaffas. Särskild kraft bör läggas på socialförsäkringsområdet.	
	2005/06:N325 (fp)	Det behövs en bättre samordnad Öresundspolitik och en tydlig nationell strategi för att utveckla växtkraften i regionens svenska del.	– ” –
	2005/06:N209 (m)	En utredningsman bör tillsättas med uppgift att identifiera skillnaderna mellan de danska och svenska regelsystemen. Först därefter kan arbetet påbörjas med att sammanjämka dem.	– ” –
	2005/06:N324 (fp)	Dels bör reglerna för- enklas för dem som pendlar över Öresund, dels måste en pendlare kunna kräva dokumentation av staten över de rättigheter som finns om arbete utförs i det andra landet.	– ” – Fråga 2005/06:105 av Luciano Astudillo (s) om pendlingspriserna över Öresundsbron besvarad av statsrådet Ulrica Messing.
Västsverige	2004/05:N404 (s) (yrk. 2, 4, 5)	För att få ett livskraftigt näringsliv i Västsverige förordas bl.a. skatteutjämning, ett positivt klimat för entreprenörskap, infrastruktursatsningar, samarbete med högskolor och en fortsatt satsning på regionala utvecklingscentrum.	
	2005/06:N375 (s)	– ” – Vidare föreslogs att forskning och produktutveckling inom miljöteknik fortsatt bör stödjas.	Regeringen beslutade i april 2005 att inrätta ett nationellt miljöteknikråd, vilket skall vara organisatoriskt knutet till Nutek och ha ett kansli vid Chalmers i Göteborg.

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER
	2004/05:N452 (fp, m, kd)	Göteborgsregionen skall bli en motor för hela Sveriges utveckling. För att åstadkomma detta krävs en väl utbyggd och modern infrastruktur, tillgång till bostäder samt att näringslivet försörjs med kompetens från universitet och högskola.	
	2005/06:N206 (m)	Ett nationellt miljöteknikcentrum bör förläggas till Västra Götaland.	Regeringen beslutade i april 2005 att inrätta ett nationellt miljöteknikråd, vilket skall vara organisatoriskt knutet till Nutek och ha ett kansli vid Chalmers i Göteborg.
	2005/06:N380 (m) <i>(yrk. 10)</i>	Utarmning av myndighetsfunktioner i Skaraborg.	Fråga 2005/06:901 om infrastruktur och arbetstillfällen i Skaraborg av Cecilia Widegren (m) besvarad av statsrådet Ulrica Messing.
	2005/06:N268 (fp, m, kd, c)	Göteborgsregionen skall bli en motor för hela Sveriges utveckling. För att åstadkomma detta krävs en väl utbyggd och modern infrastruktur, tillgång till bostäder samt att näringslivet försörjs med kompetens från universitet och högskola.	
	2005/06:N267 (fp)	– ” –	
Värmland	2005/06:N245 (fp) <i>(yrk. 1)</i>	Åtgärder för att skapa fler jobb och företag i Värmland: sänkt skatt på arbete, bättre tillgång till riskkapital samt minskat krångel för småföretag.	Tilldelats 30 milj.kr för kompetenscentrum m.m. (regleringsbrev N2005/2352/RUT m.a.a. försvarsomställningen).

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER
Örebro län	2005/06:Sk298 (m) <i>(yrk. 7)</i>	En kraftfull förbättring av klimatet för företagande och jobb. En förändring av politiken krävs både på lokal och på nationell nivå.	
Bergslagen	2005/06:N279 (s)	Motionärerna vill ha en garanti för att Bergslagen även under den kommande strukturfondsperioden får ett lika kraftfullt regionalpolitiskt stöd som under den nuvarande perioden.	
Mälardalen	2004/05:Ju295 (kd) <i>(yrk. 6)</i>	Efter tullens nedläggning i Västerås har företagsklimatet försämrats. Det behövs en strategi för att främja tillväxten i Mälardalen.	
	2005/06:Ju481 (kd) <i>(yrk. 9)</i>	– ” –	
Dalarna	2004/05:N444 (s)	För att bidra till den regionala utvecklingen i Dalarna bör IT-infrastrukturen göras mer tillgänglig, kollektivtrafiken byggas ut, högskolan ges en tydligare roll och riskkapitalförsörjningen stärkas.	
	2005/06:N210 (m, fp, kd, c)	Ett program och en politik för att skapa nya jobb i Dalarnas län: Villkoren för företagande skall förbättras, den offentliga sektorn reformeras och uthålliga offentliga finanser säkras. Det skall löna sig att arbeta.	
Jämtland	2004/05:N319 (s)	Statliga åtgärder i form av ett regionalt riskkapitalbolag, stöd till det ekologiska jordbruket och särskilda resurser till forskning och utbildning vid Mittuni-	Tilldelats 50 milj.kr. för projekt inom besöksnäring, fordonsteknik m.m. (regleringsbrev N2005/2353/RUT m.a.a. försvarsomställningen).

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTE- RANDE ÅTGÄRDER
Sverige/Norge	2004/05:N437 (s)	<p>versitetet skall bidra till en utveckling av det jämtländska näringslivet.</p> <p>Grenserådet arbetar för att lösa gränshinder och underlätta integrationen mellan Sverige och Norge. Det är en viktig nationell angelägenhet och rådet bör därför få del av nationella resurser.</p>	
Sverige/Norge/ Finland	2004/05:N342 (s)	<p>Det krävs en harmonisering av lagar och regler för att tillvarata möjligheterna till gränsöverskridande pendling mellan Sverige, Norge och Finland. Inkomstbeskattning och socialförsäkringar är områden där större samordning bör ske för att uppmuntra rörligheten.</p>	<p>Fråga 2005/06:865 av Krister Hammarbergh (m) med svar av statsrådet Hans Karlsson. Fråga 2005/06:871 av Ann-Kristine Johansson (s) med svar av statsrådet Hans Karlsson. Fråga togs upp vid frågestunden 9 feb 2006 ang. skatten för gränspendlare (prot. 2005/06:70).</p>
	2004/05:N414 (fp) (yrk. 13)	<p>Samarbete över landgränserna måste följas upp av förenklingar i gränspassering av tjänster, sociala förmåner och varor mellan de nordiska länderna.</p>	– ” –
	2005/06:N382 (c) (yrk. 8)	<p>Det gränsöverskridande samarbetet med Norge och Finland har stor utvecklingspotential. För att nå framgång krävs dock att de återstående gränshindren avvecklas.</p>	– ” –